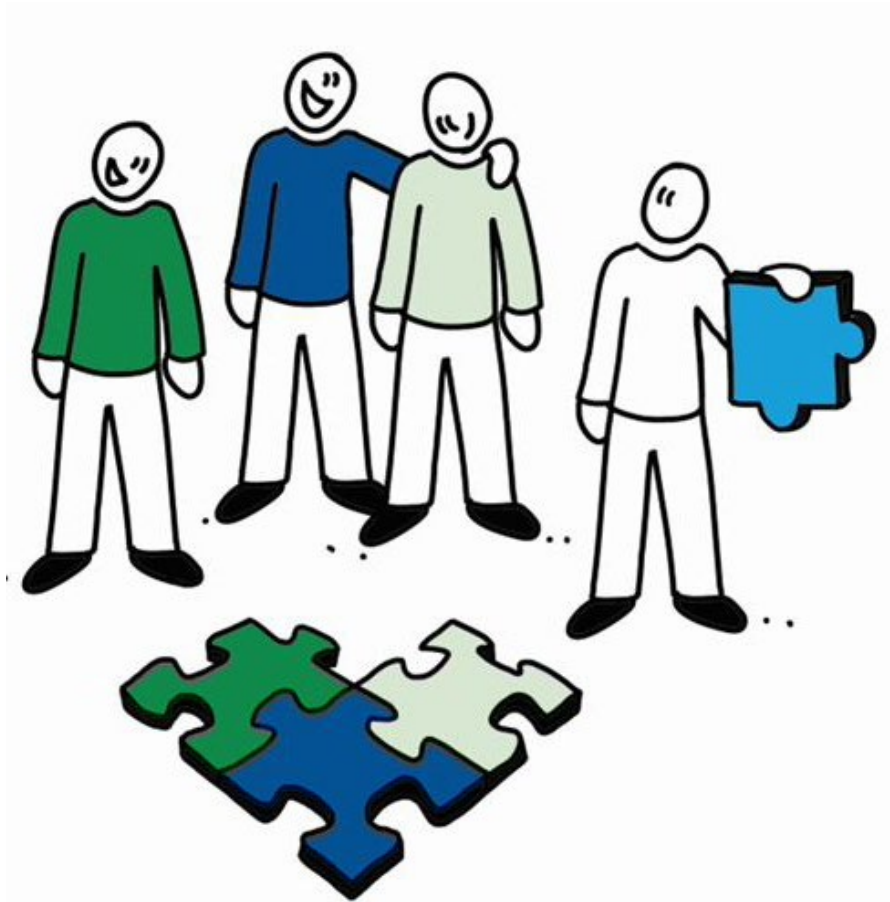

Jongerenparticipatie in Bergen op Zoom: symbolisch of succesvol?

Een onderzoek naar de huidige staat van jongerenparticipatie in de West-Brabantse gemeente

(WesselinkVanZijst, z.d.)

Theun Albert

s1103924

Bachelorscriptie Geografie, Planologie en Milieu

Faculteit der Managementwetenschappen

Radboud Universiteit Nijmegen

Augustus 2025

Radboud Universiteit

Theun Albert
S1103924
Theun.albert@ru.nl

Bachelorscriptie Geografie, Planologie en Milieu
Faculteit der Managementwetenschappen
Radboud Universiteit Nijmegen
Augustus 2025

Begeleider: Frans de Man
Tweede lezer:

Woordenaantal: 21.920

I. Voorwoord

Voor u ligt de scriptie 'Jongerenparticipatie in Bergen op Zoom: symbolisch of succesvol?', geschreven om de bachelor Geografie, Planologie en Milieu aan de Radboud Universiteit af te kunnen ronden. Het onderzoek doen en schrijven van de scriptie heb ik met veel plezier gedaan en ik hoop dat u deze scriptie met net zo veel plezier zal lezen.

De reden voor dit onderzoek is voortgevloeid uit mijn interesse in de maatschappij en hoe deze is geregeld met alle structuren die daarbij horen. Jongeren zijn een belangrijk onderdeel van de maatschappij, een groep waar ik zelf ook onderdeel van ben. Het is een cliché, maar jongeren hebben de toekomst en daarom is het van belang dat deze groep kan en mag meebeslissen over wat er in het land gebeurt. Vanuit die overtuiging ben ik onderzoek gaan doen naar de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom.

Ik wil graag een aantal mensen bedanken die dit onderzoek mede mogelijk hebben gemaakt. Allereerst wil ik mijn scriptiebegeleider, Frans de Man, bedanken. Hij heeft me het hele proces begeleid en me voorzien van waardevolle, kritische feedback. Zonder zijn toewijding en inzet aan dit onderzoek was het niet mogelijk geweest om de scriptie zo succesvol af te ronden. Daarnaast wil ik mijn familie en vrienden bedanken. Gedurende het onderzoeksproces hebben ze me geholpen met het nalezen en controleren van de geschreven stukken. Daarnaast hebben ze morele steun geboden en me gemotiveerd op momenten dat het onderzoek moeizamer verliep.

Tot slot wil ik alle respondenten bedanken die ik heb mogen interviewen of mijn vragenlijst hebben ingevuld. Zonder de inzet en bijdrage van deze respondenten was het niet mogelijk geweest om de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom te onderzoeken en aanbevelingen te doen aan de gemeente Bergen op Zoom. Deze respondenten zijn de reden dat u deze scriptie kan lezen en daarvoor wil ik ze hartelijk danken.

Deze scriptie is het resultaat van een aantal maanden aan inspanning, onderzoek en reflectie, en ik ben trots dat ik het onderzoek met succes heb kunnen afronden.

Dank u wel en veel leesplezier gewenst.

Theun Albert
Radboud Universiteit/Faculteit der managementwetenschappen
Augustus, 2025.

II. Samenvatting

Jongerenparticipatie is het proces waarbij jongeren actief meedenken over besluiten die hen aangaan. Door middel van jeugdparticipatie worden jongeren in staat gesteld om een cruciale rol te spelen in de ontwikkeling van de eigen gemeenschappen, wat ze essentiële levensvaardigheden aanleert, net als kennis over mensenrechten en burgerschap (United Nations, z.d.). Jongerenparticipatie is een thema dat sinds deze eeuw speelt, waardoor het zich in een vroege ontwikkelingsfase bevindt. Op papier is duidelijk beschreven hoe jongerenparticipatie georganiseerd moet worden zodat het een succesvol proces is. Ondanks dat is er weinig onderzoek naar of het in de praktijk net zo gaat. Om het proces van jongerenparticipatie in de praktijk succesvoller te kunnen laten verlopen, is het van belang dat er meer onderzoek gedaan wordt naar de praktijk. Hiermee wordt de huidige staat van de participatie bepaald en kunnen er aanbevelingen worden gedaan om jongerenparticipatie te verbeteren met behulp van de theorie.

Aan de hand van de onderzoeksvraag ‘in hoeverre hebben jongeren invloed op het gemeentelijk beleid in Bergen op Zoom?’ tracht deze studie te onderzoeken wat de huidige staat van jongerenparticipatie is in Bergen op Zoom, waarna aanbevelingen aan de gemeente kunnen worden gedaan om jongerenparticipatie te verbeteren. Hiermee wordt ook de *knowledge gap* die bestaat in de wetenschappelijke literatuur over hoe jongerenparticipatie in de praktijk geregeld is, verkleint.

Om te onderzoeken hoe het is gesteld met de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom zijn er diepte-interviews uitgevoerd. De respondenten zijn gemeenteraadsleden, burgerleden, stakeholders en jongeren uit Bergen op Zoom. In totaal hebben vijftien respondenten meegewerkt aan dit onderzoek. In totaal zijn er tien diepte-interviews afgenomen, vier kortere interviews en een respondent heeft een vragenlijst beantwoord. Tijdens de interviews is onderzocht wat de percepties, ervaringen en meningen zijn van de respondenten. Er is onderzocht welke mogelijkheden jongeren momenteel hebben om te participeren, in welke mate ambtenaren en gemeenteraadsleden bereid zijn om te luisteren naar jongeren en deze bevolkingsgroep ook serieus neemt en in hoeverre jongeren invloed hebben op besluiten die beleidsmakers van de gemeente nemen.

De gemeente is volgens de Verenigde Naties verplicht om participatie responsief, inclusief, representatief en participatief aan te bieden (*Goal 16 | Department Of Economic And Social Affairs, z.d.*). Om dit te bereiken moet de gemeente volgens de Nederlandse Jeugdraad de zes bouwstenen voor succesvolle participatie in acht nemen. Dit betekent dat de gemeente jongeren actief moet opzoeken en betrekken bij besluitvorming, de jongeren moet boeien en aan zich weten te binden. Tot slot moet de gemeente terugkoppelen naar de jongeren wat er met hun input is gedaan (*Bouwstenen Voor Betekenisvolle Jongerenparticipatie, z.d.*). Al deze factoren zijn momenteel onderschat en niet goed georganiseerd door de gemeente Bergen op Zoom, waardoor er geen structurele succesvolle jongerenparticipatie kan plaatsvinden.

De belangrijkste bevinding van het onderzoek is dat jongeren in Bergen op Zoom als geheel nauwelijks invloed hebben op het beleid van de gemeente. Hierin moet onderscheid worden gemaakt tussen jongeren die actief zijn in de jeugdraad, jongeren die participeren via andere participatiemogelijkheden en jongeren die niet participeren.

De meeste gemeenteraadsleden en ambtenaren zijn bereid om de input van jongeren serieus te nemen en naar ze luisteren, maar dat komt niet echt terug in het beleid. De respondenten geven aan

dat verreweg de meeste ambtenaren en raadsleden een open houding hebben ten opzichte van jongerenparticipatie en beseffen dat jongeren waardevolle input kunnen hebben. Het is aan de gemeente om te faciliteren dat ambtenaren en raadsleden jongeren actief betrekken bij besluitvorming. Dit doet de gemeente niet tot nauwelijks. Daarnaast zet de gemeente zich onvoldoende in om jongeren te bereiken en te betrekken bij besluitvorming. Op veel verschillende niveaus zijn er verdragen opgesteld en afspraken gemaakt waarin duidelijk wordt dat dit een taak van de gemeente moet zijn.

Op dit moment participeren verreweg de meeste jongeren uit Bergen op Zoom niet, omdat ze niet bekend zijn met de mogelijkheden. Daarnaast zijn veel jongeren er simpelweg niet mee bezig. Het gevolg is dat 1) Jongeren die niet bekend zijn met de mogelijkheden en daarom niet participeren, geen enkele invloed hebben op het beleid van de gemeente. 2) De jongeren die participeren via andere mogelijkheden dan de jeugdraad nauwelijks invloed hebben. Ze voelen zich vaak niet serieus genomen omdat ze geen concrete veranderingen merken naar aanleiding van hun participatie, zo blijkt uit de twee diepte-interviews die zijn afgenomen met de jongeren die op geen enkele manier participeren in Bergen op Zoom. 3) Tot slot is er de Bergse jeugdraad. Dit is een groep van momenteel dertien jongeren die zich actief inzet om de stem van de jongeren uit Bergen op Zoom te vertolken. Uit het onderzoek is gebleken dat de jeugdraad niet representatief genoeg is voor alle jongeren in Bergen op Zoom. De jeugdraad zelf is van mening dat dit wel het geval, maar buitenstaanders zoals de stakeholders vinden dit vaak niet. Bepaalde wijken en groepen jongeren zijn bijvoorbeeld ondervertegenwoordigd, zo blijkt uit het onderzoek.

Door middel van het uitbrengen van adviezen en aanbevelingen aan de gemeente probeert de jeugdraad veranderingen teweeg te brengen. Met deze adviezen kunnen ze op neutrale en algemene onderwerpen invloed hebben. Deze invloed lijkt minimaal, maar de invloed is de afgelopen jaren wel toegenomen. Veel respondenten hebben gemerkt dat de naamsbekendheid van de jeugdraad is toegenomen in de afgelopen jaren. Hierdoor bereiken ze meer jongeren en werven ze meer leden. Met meer leden kunnen ze meer adviezen uitbrengen en daarmee op meer onderwerpen invloed uitoefenen. Daarnaast zorgt de toename van de naamsbekendheid ervoor dat ambtenaren en raadsleden moeilijk om de jeugdraad heen kunnen. Ze moeten wel serieus genomen worden omdat ze inmiddels zo gegroeid zijn.

Hoe tevreden de jongeren zijn met de invloed die ze hebben, hangt af van hun positie in Bergen op Zoom. Zo heb je 1) de jongeren van de jeugdraad. Deze raad is in toenemende mate tevreden met de invloed die ze hebben op besluiten die de gemeente neemt. Toch zijn ze van mening dat ze meer onderwerpen willen aansnijden, zodat ze op meer onderwerpen invloed kunnen uitoefenen. 2) De jongeren die participeren via andere mogelijkheden, zoals inspreken op een beeldvormende vergadering of een ingezonden brief opsturen met ideeën, zijn niet tevreden met de huidige mate van invloed. 3) Tot slot zijn er de jongeren die niet participeren. Dit is de grootste groep en heeft geen enkele invloed op het gemeentelijk beleid. Daarmee zijn ze ontevreden, al zijn veel jongeren er niet mee bezig en maakt het ze in die zin niet veel uit.

Er zijn in dit onderzoek geen concrete voorbeelden naar voren gekomen waaruit blijkt dat jongeren invloed hebben gehad op het beleid van de gemeente via de overige participatiemogelijkheden naast de jeugdraad.

Concluderend hebben de jongeren als geheel vrij weinig invloed op het gemeentelijk beleid in Bergen op Zoom. De jeugdraad daarentegen heeft wel enige mate van invloed op bepaalde onderwerpen, via

de adviesrapporten die ze uitbrengen. De mogelijkheden voor jongeren om invloed uit te oefenen zijn er wel degelijk. Toch worden deze niet actief gepromoot en zet de gemeente zich niet genoeg in om deze jongeren te betrekken. Daarnaast doet de gemeente onvoldoende moeite om participatie laagdrempelig aan te bieden. Dit zorgt ervoor dat de jongeren moeizaam invloed kunnen uitoefenen op het gemeentelijk beleid.

Inhoudsopgave

I. VOORWOORD	3
II. SAMENVATTING.....	4
HOOFDSTUK 1: INLEIDING	9
1.1: ACHTERGROND	9
1.2: PROBLEEMSTELLING.....	9
1.3: DOELSTELLING	10
1.4: VRAAGSTELLING.....	10
1.5: WETENSCHAPPELIJKE RELEVANTIE	10
1.6: MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE.....	12
1.6.1: Participatie	13
1.7: LEESWIJZER	16
HOOFDSTUK 2: THEORETISCH KADER	18
2.1: LITERATUURBESPREKING: BELANGRIJKE CONCEPTEN EN THEORIEËN.....	18
2.1.1: Participatie	18
2.1.2: Gemeentelijke responsiviteit.....	21
2.1.3: Beleidsbeïnvloeding	22
2.1.4: Verwachte samenhang tussen de belangrijke concepten.....	22
2.1.5: Hypothesen	23
2.2: OPERATIONALISATIE.....	24
2.2.1: Participatie	24
2.2.2: Gemeentelijke responsiviteit.....	26
2.2.3: Beleidsbeïnvloeding	27
2.3: CONCEPTUEEL MODEL.....	28
HOOFDSTUK 3: METHODOLOGIE.....	30
3.1: ONDERZOEKSMETHODE	30
3.2: DATAVERZAMELING	31
3.3: ONDERZOEKSPOPULATIE	32
3.4: RESPONS EN NON-RESPONS	32
3.5: BETROUWBAARHEID EN EXTERNE VALIDITEIT	33
HOOFDSTUK 4: RESULTATEN	35
4.1: PARTICIPATIE.....	35
4.1.1: Jeugdraad	35
4.1.2: Overige participatiemogelijkheden	37
4.1.3: Tevredenheid met participatiemogelijkheden en invloed.....	38
4.1.4: Het perspectief van de gemeente op participatie.....	39
4.2: GEMEENTELIJKE RESPONSIVITEIT.....	40
4.3: BELEIDSBEÏNVLOEDING.....	41
HOOFDSTUK 5: DISCUSSIE	45
5.1: DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN SAMENGEVAT	45
5.2: INTERPRETATIES VAN DE RESULTATEN EN VERGELIJKING MET DE LITERATUUR	45
5.3: ONVERWACHT BEVINDINGEN	49
5.4: STERKTES EN BEPERKINGEN	50
5.5: SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK	51
HOOFDSTUK 6: CONCLUSIE.....	52
HOOFDSTUK 7: REFLECTIE.....	54
7.1: REFLECTIE OP LITERATUUR	55
7.2: REFLECTIE OP RESPONDENTEN.....	55
7.3: REFLECTIE OP METHODE.....	55

7.4: REFLECTIE VAN DE ONDERZOEKER.....	56
LITERATUURLIJST	57
BIJLAGE 1: AANBEVELINGEN VOOR DE GEMEENTE BERGEN OP ZOOM	63
BIJLAGE 2: INTERVIEWGUIDES	65
BIJLAGE 3: RESPONDENTEN	71
BIJLAGE 4: CODEBOOK	72

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1: Achtergrond

Er is wereldwijd een toenemend besef dat de jeugd ondervertegenwoordigd is of wordt buitengesloten bij beleidsvorming en besluiten die genomen worden die de jongeren aangaan. Dit zou kunnen leiden tot blijvende impact op hun ontwikkeling als volwassen burgers (David & Buchanan, 2019). Om dit tegen te gaan is het van cruciaal belang dat jongeren meer worden meegenomen in de besluitvorming en mogen meebeslissen over onderwerpen die hen aangaan. Jongerenparticipatie is een opkomend thema van deze eeuw. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het ontstaan van jeugdraden in veel gemeenten in Nederland. Zo is er in de gemeente Bergen op Zoom ook een jeugdraad opgericht in 2001 (Gemeente Bergen op Zoom, 2025). Ondanks het ontstaan van jeugdraden zijn er veel jongeren in Nederland die niet meedoen aan participatieprocessen, ook in Bergen op Zoom.

Dit onderzoek richt zich op de stad Bergen op Zoom en de omliggende dorpen die behoren tot de gemeente. Bergen op Zoom is een gemeente met bijna 10.000 jongeren. De jeugdraad telt enkel 13 actieve leden. Ondanks het lage aantal leden wordt de jeugdraad van Bergen op Zoom gezien als een 'actieve raad'. Er is gekozen om de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom te onderzoeken, omdat dit de aandacht trok van de onderzoeker. Hoe kan een jeugdraad met 13 actieve leden gezien worden als een actieve jeugdraad in Nederland?

Dit onderzoek richt zich niet enkel op de jeugdraad, maar op alle jongeren in Bergen op Zoom. Er wordt onderzocht in welke mate jongeren invloed hebben op het beleid dat gevoerd wordt in de eigen gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het faciliteren van goede participatiemogelijkheden. Ambtenaren en gemeenteraadsleden, dit zijn de beleidsuitvoerders en beleidsmakers van de gemeente, zijn vervolgens verantwoordelijk om naar de jongeren te luisteren en hun input mee te nemen in de besluitvorming.

Om jongerenparticipatie succesvoller te kunnen laten verlopen moet de gemeente actiever jongeren opzoeken en betrekken. Ze moeten jongeren ook meer boeien en aan zich weten te binden. Na afloop van participatieprocessen is het belangrijk dat er terugkoppeling naar de jeugd plaatsvindt.

1.2: Probleemstelling

Elke gemeente in Nederland heeft veel beslissingen te nemen over uiteenlopende onderwerpen. Deze beslissingen hebben invloed op het leven van de bewoners en daarom is het belangrijk dat de gemeente naar de bewoners luistert en ze meeneemt in deze besluitvormingsprocessen (*Participatie: Beleid Begint met Luisteren | Kenniscentrum Voor Beleid en Regelgeving, z.d.*). Dit geldt ook voor jongeren. Jongeren zijn de toekomst van de gemeente en daarom is het belangrijk dat vooral ook deze groep mag meebeslissen. Ondanks dat jongeren de toekomst zijn van de gemeente, is het juist die groep die vaak niet meedoen aan participatieprocessen en lastig te bereiken zijn voor een gemeente. Bij de vele succesvolle samenwerkingen die er zijn geweest tussen bewoners en de gemeente, valt het op dat de participanten meestal wat ouder waren (jongerenparticipatie, z.d.). Om plannen beter af stemmen op de wensen en behoeftes van jongeren, moeten gemeenten er voor zorgen dat de jeugd zijn stem laat horen.

Om dit te bewerkstelligen heeft Bergen op Zoom een actieve jeugdraad. Alle jongeren tussen de 12 en 25 jaar in Bergen op Zoom kunnen lid worden van deze raad en op die manier actief bezig zijn en hun mening uiten over uiteenlopende, belangrijke maatschappelijke thema's (Gemeente Bergen op Zoom, 2025).

Het is echter onduidelijk in hoeverre deze jeugdraad representatief is voor alle jongeren in Bergen op Zoom. Ook is het onbekend in hoeverre de jeugdraad daadwerkelijk invloed heeft op besluiten die de gemeente neemt. Er bestaat dus een kennistekort over de samenstelling van de jeugdraad en hoe effectief deze is.

Dit onderzoek richt zich daarom op jongerenparticipatie in Bergen op Zoom. Door de mening van zowel de jongeren als gemeenteraadsleden en ambtenaren te onderzoeken, wordt een antwoord geformuleerd op de vraag in hoeverre jongeren daadwerkelijk invloed uitoefenen op het gemeentelijk beleid in Bergen op Zoom.

1.3: Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de mate waarin jongeren in Bergen op Zoom invloed hebben op gemeentelijk beleid. Er is al veel onderzoek gedaan naar de invloed van burgerparticipatie op gemeentelijk beleid. Desondanks is er nog onvoldoende onderzoek gedaan naar de invloed die jongeren hebben op gemeentelijk beleid en of de participatie georganiseerd is zoals zou moeten volgens de theorie. Dit onderzoek zal daarom een aanvulling zijn op de bestaande wetenschap.

Dit onderzoek is relevant voor de gemeente Bergen op Zoom, maar kan ook relevant zijn voor andere gemeenten. De uitkomsten en aanbevelingen kunnen dienen als handvatten voor andere gemeenten om jongerenparticipatie te verbeteren.

1.4: Vraagstelling

Uit deze doelstelling vloeit de volgende onderzoeksvraag voort:

‘In hoeverre hebben jongeren invloed op het gemeentelijk beleid in Bergen op Zoom?’.

Ter ondersteuning van de beantwoording van de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Op welke manier is jongerenparticipatie vormgegeven in Bergen op Zoom?
- Welke rol heeft de jeugdraad in Bergen op Zoom en in hoeverre is deze raad succesvol?
- Hoe is de gemeentelijke responsiviteit in de gemeente Bergen op Zoom volgens jongeren en vertegenwoordigers van de gemeente?
- Hoe is de beleidsbeïnvloeding in de gemeente Bergen op Zoom volgens jongeren en vertegenwoordigers van de gemeente?

1.5: Wetenschappelijke relevantie

Participatie in besluitvorming is een onderwerp waar zowel nationaal als internationaal al veel onderzoek naar is gedaan en steeds meer onderzoek naar wordt gedaan. Inclusievere besluitvorming

is een modern onderwerp waar veel onderzoekers zich op richten. Toch is er meer onderzoek nodig, om betrouwbare conclusies te kunnen trekken over de daadwerkelijke effectiviteit van inclusievere beleidsvorming (Almeida et al., 2024). Over dit onderwerp in het algemeen wordt steeds meer onderzoek gedaan, maar specifieke studies over het onderwerp zoals dat in deze studie onderzocht wordt zijn er onvoldoende. Dit onderzoek draagt bij aan het completer maken van de wetenschap over het effect van jongerenparticipatie in gemeentelijke besluitvorming.

Dit onderzoek richt zich specifiek op de gemeente Bergen op Zoom en in hoeverre jongeren bijdragen aan het beleid in de gemeente. Dit is een casestudy en in deze vorm nog niet onderzocht. Wel is er onderzoek gedaan naar jeugdparticipatie en de effecten daarvan op lokaal beleid. Een voorbeeld van zo'n studie is *'Participation and local development: The involvement of youth groups in the municipality of Sibate-Cundinamarca, Colombia'*. Het doel van dit onderzoek was de verhouding onderzoeken tussen de dynamieken binnen jeugdgemeenschappen en hun relatie tot lokale ontwikkeling. De onderzoekers kwamen tot de conclusie dat er meer behoefte is aan inclusieve en effectieve participatiemechanismen, die jongeren de kans geven om hun stem te laten horen en daarmee invloed uit te oefenen op het beleid (Pineda, 2011). Een ander onderzoek dat zich richtte op het onderzoeken van de effectiviteit van jongerenparticipatie binnen besluitvorming is *'Enhancing youth Voices: Exploring community participation through youthworkers'*. De onderzoekers concludeerden dat jongeren vaak aan de zijlijn staan als het gaat om lokale besluitvorming en niet genoeg worden meegenomen in participatieprocessen (Sala-Torrent & Planas-Lladó, 2024).

Er is ook onderzoek gedaan naar effecten van jongerenparticipatie op bijvoorbeeld de beleidsmakers en hun percepties. In het artikel *'From Schoolyards to Government: A Comparative Analysis of the Positive Effect of Teenager Participation in Local Governance'* worden de effecten onderzocht van tienerparticipatie in lokale bestuursorganen. Uit het onderzoek bleek dat de houding van raadsleden ten opzichte van jongerenparticipatie positief veranderde en het bijdraagt aan een verhoogd bewustzijn over het thema waar beleid op wordt gevoerd. Het artikel betoogt dat jongerenparticipatie een goed middel is om de generatiekloof te overbruggen en daarmee een passender beleid te kunnen voeren (Saltiel & Sklias, 2023).

Al bestaande literatuur toont ook aan dat jongeren nog niet genoeg worden meegenomen in lokale besluitvorming. Aan de andere kant is het onduidelijk in hoeverre jongeren wel zeggenschap moeten krijgen, ook omdat het per situatie en onderwerp anders is hoe gewenst jongerenparticipatie is en in welke mate.

Zoals gezegd is er al veel onderzoek gedaan naar participatie binnen lokaal beleid, maar minder gericht op jongeren. Door deze combinatie van concepten te onderzoeken, worden er nieuwe inzichten verkregen en wordt er bijgedragen aan de al bestaande wetenschap. Het is belangrijk om meer onderzoek te verrichten naar de mate van jongerenparticipatie op lokaal beleid, om ontbrekende stukken kennis hierover op te vullen. Dit onderzoek zal bijdragen aan theoretische discussies over participatieniveaus en de effectiviteit van deze niveaus. Daarnaast biedt het een bijdrage aan al bestaande modellen, zoals de participatieladders, door deze toe te passen in een specifieke context. Verder is dit onderzoek relevant voor de wetenschap omdat het specifiek onderzoekt hoe de participatie geregeld is in Bergen op Zoom. Door meer casestudies uit te voeren neemt de generaliseerbaarheid steeds meer toe. Dit onderzoek kan de basis vormen voor verder onderzoek

waarin onderzoek wordt gedaan naar effectievere methodes om jongeren te betrekken bij besluitvormingsprocessen.

1.6: Maatschappelijke relevantie

Jongeren zijn voor een gemeente van groot belang. Ze vormen de toekomst en het is daarom belangrijk dat jongeren zich prettig voelen in de gemeente waar ze wonen. In Nederland betrekken steeds meer gemeenten jongeren bij beleidsvorming en besluiten, maar dit gebeurt nog onvoldoende. Dit is niet altijd omdat gemeente het niet willen, maar vaak ook omdat ze het nog niet kunnen (*Jeugdparticipatie, Hoe Betrek Je Jongeren Bij de Gemeente? – Gemeentepeiler, z.d.*).

Met dit onderzoek naar jongerenparticipatie in de gemeente Bergen op Zoom wordt aangekaart wat het belang is van jongeren betrekken bij de besluitvorming. Dit is een opkomend onderwerp waar nog onvoldoende onderzoek naar is gedaan. Daarnaast is meer onderzoek nodig over dit onderwerp om betrouwbare conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit ervan. Er gaat onderzocht worden in hoeverre jongeren betrokken worden bij de besluitvorming in Bergen op Zoom en in welke mate ze daadwerkelijk invloed uitoefenen op dit beleid. Het is belangrijk om hier onderzoek naar te doen, omdat de besluitvorming een grote impact heeft op de inwoners van Bergen op Zoom. Veel jongeren zullen er nog jaren wonen. Het beleid dat de gemeente voert en de beslissingen die ze neemt zullen dus veel invloed hebben op de jongeren. Daarom zou de kennis en ervaring van de plaatselijke jeugd voor elke gemeente in Nederland een hoeksteen moeten zijn in de besluitvorming. Het is belangrijk om hier aan toe te voegen dat veel jongeren niet bekend zijn met de jeugdraad en andere participatiemogelijkheden. Uit onderzoek blijkt dat 70% van de geïnterviewde jongeren uit Bergen op Zoom nog nooit van de jeugdraad had gehoord en 90% wist niet wat de raad doet (Stichting retour & jeugdraad Bergen op Zoom, 2024). Hieruit blijkt dat het belang van jongeren niet per definitie wordt behartigd door de jeugdraad, omdat verreweg de meeste jongeren geen idee hebben van de jeugdraad en wat ze voor hen kan betekenen. Ook hierom is het belangrijk om onderzoek te doen naar jongerenparticipatie en dit een belangrijker thema te maken in de maatschappij.

Door te luisteren naar de plaatselijke jeugd en andere groepen in de bevolking kan de gemeente een zo passend mogelijk beleid voeren. Het is belangrijk om te luisteren naar ervaringen die jongeren hebben gehad, om de problematiek rondom verschillende thema's zo goed mogelijk aan te kunnen pakken en de gemeente een aangenamere plek te maken voor zowel jongeren als andere bevolkingsgroepen. Door participatie mogelijk te maken en te promoten, vooral onder jongeren, krijgen de beleidsmakers een beter en vollediger beeld van wat er speelt in de gemeente. Door gebruik te maken van de ervaringen, kennis en ideeën van jongeren, kunnen de beleidsmakers effectiever werken en de wensen van de jongeren doorvoeren. Zonder de participatie van de plaatselijke jeugd krijg je geen goed beeld van de echte problemen in de gemeente, waardoor beleid minder passend is en er onvrede zal ontstaan richting de gemeente. Om deze onvrede te voorkomen is het dus belangrijk om jongeren te betrekken en mee te laten denken over oplossingen (Omar et al., 2016).

Naast dat de gemeente een passender beleid kan voeren als het jongeren meeneemt in de besluitvorming, is het ook een duurzamere en inclusievere manier van beleid voeren. Duurzame veranderingen, dat wil zeggen veranderingen die voor een lange tijd positief doorwerken, komen alleen tot stand door samen te werken met de doelgroep waar het om gaat. Dit is voor een gemeente

van groot belang, omdat de problematiek dan pas echt wordt aangepakt en niet een terugkerend probleem blijft. Daarnaast wordt het beleid inclusiever door naar de jeugd te luisteren. Elke doelgroep heeft andere wensen en behoeftes en om daar zo goed mogelijk op in te spelen moet de gemeente zoveel mogelijk doelgroepen meenemen in de besluitvorming, dus ook jongeren. Iedereen in de gemeente verdient een stem en de kans om zich te laten horen. Een inclusiever beleid zal ook zorgen voor een duurzamer beleid. De gemeente vergroot op deze manier ook de democratische legitimiteit van de besluiten. Hoe meer doelgroepen meedenken en de kans krijgen om te participeren, hoe democratischer onderbouwd de besluiten van de gemeente zullen zijn (*Waarom Jeugdparticipatie? | Nederlands Jeugdinstituut, 2023*).

Deze studie is dus belangrijk voor de gemeente Bergen op Zoom, maar kan ook van belang zijn voor andere gemeenten in Nederland. Zowel voor de inwoners, voornamelijk de jongeren, als voor de beleidsuitvoerders en raadsleden van een gemeente zelf. Als een gemeente jongeren laat meebeslissen kunnen ze passender beleid voeren. Daarnaast wordt het beleid duurzamer, inclusiever en beter democratisch onderbouwd. Met dit onderzoek hoopt de onderzoeker de gemeente Bergen op Zoom en andere gemeenten in Nederland het belang van jeugdparticipatie in te laten zien, waardoor ze de stem van de jeugd zwaarder laten tellen en zich meer zullen inzetten om jongeren te betrekken bij de besluitvorming. Op die manier creëert de gemeente Bergen op Zoom niet alleen een aangenamer leefgebied, maar ook een inclusiever en duurzamer beleid.

1.6.1: Participatie

Belangrijk voor dit onderzoek is om vooraf een goed beeld te schetsen van de huidige mechanismen via welke jongerenparticipatie geregeld zijn. Jongerenparticipatie is een concept dat de laatste decennia steeds belangrijker wordt geacht. Door jongeren mee te nemen in de besluitvorming ontstaat er een passender en inclusiever beleid. Dit komt de jongeren ten goede en daarmee een groot deel van de samenleving. Maar hoe is deze jongerenparticipatie vormgegeven, zowel nationaal als internationaal, en welke wetten en afspraken zijn er gemaakt om jongerenparticipatie succesvol te maken? Dit zijn belangrijke vragen om te beantwoorden om erachter te komen of jongerenparticipatie in de praktijk net zo geregeld is als zou moeten volgens de theorie.

Internationaal niveau

Op internationaal niveau speelt de Verenigde Naties een belangrijke rol in het waarborgen van jongerenparticipatie. De VN heeft 17 doelen opgesteld, de 'Sustainable Development Goals' om de wereld te verbeteren. Met deze doelen willen ze het milieu beschermen, armoede bestrijden, sociale ongelijkheid verkleinen, economische ontwikkeling stimuleren en ervoor zorgen dat iedereen in vrede en welvaart kan leven (*THE 17 GOALS | Sustainable Development, z.d.*). Jongerenparticipatie is door de VN gewaarborgd in SDG 16: Peace, Justice and Strong Institutions. Met het vormen van dit doel oogt de VN inclusievere samenlevingen te bevorderen voor duurzame ontwikkeling, rechtspraak te verschaffen voor iedereen en inclusieve instituties te bevorderen op elk niveau. Voornamelijk die laatste, de inclusieve instituties, bevordert jongerenparticipatie. SDG 16.7 is specifiek gericht op participatie. Dit doel is geformuleerd als 'zorgen voor responsieve, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus' (*Goal 16 | Department Of Economic And Social Affairs, z.d.*). Dit betekent dat overheden en instellingen moeten luisteren naar burgers en moeten handelen naar diens wensen. Het beleid moet inclusief zijn, dus alle groepen in de bevolking moeten mee kunnen

doen en meebeslissen. Daarnaast moet het beleid participatief zijn, wat betekent dat elke groep in de samenleving actief betrokken moet worden bij de plannen, via bijvoorbeeld inspraak of jongerenraden. Tot slot moeten overheden en instellingen representatief zijn, oftewel een eerlijke weerspiegeling van de samenleving zijn (*SDG 16.7.2: Ensuring Inclusive And Responsive Decision-Making For Sustainable Development*, z.d.). SDG 16.7 heeft dus direct betrekking op jongerenparticipatie. Jongeren vormen een belangrijke, vaak nog ondervertegenwoordigde groep in de samenleving. Door jongeren actiever te betrekken bij besluitvorming en ze de mogelijkheid te geven tot participatie, ontstaat er de mogelijkheid voor beter beleid.

Toch is het zo dat de SDG's niet bindend zijn en landen die zijn aangesloten bij de VN zich hier niet aan hoeven te houden. Ondanks dat heeft bijna elk land de doelen vrijwillig aangenomen. Hierdoor wordt van ze verwacht dat ze de doelen doorvertalen in nationaal beleid. De meeste landen nemen dit heel serieus, zoals Nederland, maar andere landen doen er minder hun best voor of gebruiken het voornamelijk symbolisch (*SDG FAQs*, 2023).

Europees niveau

Op Europees niveau zijn de SDG's doorvertaald in een beleidsdocument, opgesteld door de Raad van Europa: het 'Europees Handvest voor de Participatie van Jongeren in het Lokale en Regionale Leven.' Dit beleidsdocument is specifiek gericht op het bevorderen van jongerenparticipatie op lokaal en regionaal beleid. Voor dit onderzoek, naar de gemeente van Bergen op Zoom, is het dus een behulpzaam document. In het document staat dat jongeren het recht, de middelen, de ruimte en de gelegenheid moeten krijgen tot participatie. Het document bestaat uit drie delen:

1. Beleidsgebieden: dit deel gaat over hoe lokale en regionale autoriteiten beleid moeten voeren dat jongeren aangaat.
2. Instrumenten voor participatie van jongeren: in dit deel worden ideeën en middelen besproken om jongerenparticipatie te bevorderen.
3. Structuren om participatie te bevorderen: in dit deel wordt besproken hoe jongerenparticipatie bevordert kan worden door het opzetten van structuren, zoals jongerenraden.

Kortom, dit document is bedoeld voor lokale en regionale overheden en biedt richtlijnen om jongerenparticipatie te bevorderen. Het belangrijkste hierbij is dat jongeren het recht, de middelen, de ruimte en de kansen hebben om daadwerkelijk te participeren ("Revised European Charter On The Participation Of Young People in Local And Regional Life", 2003).

Nationaal niveau

Naast internationale doelen en afspraken heeft Nederland ook op nationaal niveau afspraken gemaakt over jongerenparticipatie. De bekendste en grootste organisatie die zich hiermee bezig houdt is De Nationale Jeugd Raad (NJR). Dit is een grote organisatie waar meer dan veertig jongerenorganisaties bij zijn aangesloten. De NJR is dus een overkoepelende organisatie voor alle losse jongerenorganisaties in Nederland. De NJR zet zich in voor jongeren. Ze wil dat jongeren gelijke kansen hebben en de mogelijkheid hebben om hun stem te laten horen. Daarnaast stimuleert de NJR jongeren om actiever deel te nemen aan participatieprocessen van gemeenten/ overheden. Dit doet de NJR door jongerenvertegenwoordigers aan te stellen op verschillende thema's. Om deze vertegenwoordigers heen is een werkgroep opgebouwd die ze ondersteunt. Deze werkgroepen geven bijvoorbeeld informatieve gastlessen, organiseren evenementen en verzamelen input om jongeren de kans te geven meer hun stem te laten horen. Verder is de taak van de vertegenwoordigers ook om input te

verzamenen van Nederlandse jongeren over bepaalde thema's. Deze input moeten de vertegenwoordigers vervolgens verwerken en de standpunten presenteren op internationale fora, zoals de klimaattoppen. Daarnaast heeft de NJR ook een belangrijke taak als het gaat om de participatie binnen gemeenten. De NJR werkt samen met gemeenten om op lokaal niveau jongerenparticipatie te vergroten (NJR, z.d.).

Lokaal niveau

Ook op lokaal niveau wordt jongerenparticipatie ondersteund en benadrukt. Het is belangrijk dat gemeenten jongeren laten meebeslissen voor een inclusiever en gericht beleid. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is een organisatie die alle gemeenten in Nederland vertegenwoordigt. Deze organisatie heeft als doel om de krachten van gemeenten samen te voegen en gezamenlijke problematiek aan te pakken. De VNG speelt ook een belangrijke rol bij het bevorderen van jongerenparticipatie binnen gemeenten. Ze delen kennis en ondersteunen gemeenten bij inclusievere besluitvormingsprocessen. Dit komt de lokale democratie ten goede, wat zorgt voor een meer tevreden samenleving (*Over de VNG / VNG, z.d.*).

Naast de VNG zijn er ook allerlei rapporten gepubliceerd waarin strategieën worden beschreven hoe jongerenparticipatie zo succesvol mogelijk kan worden ingericht. Een voorbeeld van zo'n rapport is: 'Bouwstenen voor een betekenisvolle jongerenparticipatie' van de Nationale Jeugdraad. In dit rapport worden zes bouwstenen omschreven die bijdragen aan een succesvollere jongerenparticipatie. De bouwstenen zijn:

- Oriëntatie: enorm belangrijk voor een succesvol participatieproces is een goede oriëntatie vooraf. Er moet worden uitgezocht waarom jongeren betrokken moeten worden en wat het doel is van de participatie.
- Motivatie: het is voor gemeenten belangrijk om te weten wat de reden is dat jongeren willen participeren. In een gemeente wonen jongeren met veel verschillende achtergronden en meningen. Dit moet in beeld worden gebracht en allemaal worden meegenomen in het participatieproces, om uiteindelijk tot het beste besluit te komen.
- Bereiken en betrekken: zonder jongeren is er geen jongerenparticipatie. Het is daarom belangrijk dat gemeenten actief jongeren opzoeken en betrekken bij het participatieproces.
- Talentontwikkeling: tijdens het participatieproces is het belangrijk om af en toe stil te staan bij de ontwikkeling van de jongeren. Jongeren die participeren doen dit vaak ook omdat ze iets willen leren. Door hier aandacht aan te besteden houd je de jongeren tevreden en heb je een goede basis voor een succesvol participatieproces.
- Binden en boeien: stap een van jongerenparticipatie is het bereiken van jongeren die willen meedenken. Stap twee is dat deze jongeren betrokken blijven. Gemeenten moeten daarom tijdens het participatieproces ervoor zorgen dat het genoeg jongeren boeit en deze jongeren actief blijven participeren tijdens het proces, ook in de toekomst.
- Terugkoppelen en voortbouwen: de laatste bouwsteen van een succesvol participatieproces is de terugkoppeling. Jongeren vinden het belangrijk om te weten wat er met hun input is gedaan. Dit werkt vaak motiverend en daarom een cruciale stap in het participatieproces. Met een goede terugkoppeling wordt ervoor gezorgd dat jongeren gemotiveerd blijven, ook voor projecten in de toekomst.

De NJR heeft deze zes bouwstenen opgesteld om te beschrijven waar een succesvol participatieproces minstens aan moet voldoen (*Bouwstenen Voor Betekenisvolle Jongerenparticipatie, z.d.*)

Een specifiek onderzoek naar jongerenparticipatie in Nederlandse gemeenten is uitgevoerd door Het Verwey-Jonker instituut. In 2010 is er een uitgebreid onderzoek gedaan, waarin naar 175 gemeenten in Nederland is gekeken. Het onderzoek heeft zich gericht op het perspectief van de gemeenten. Verreweg het grootste gedeelte van de gemeenten geeft aan jongerenparticipatie als beleidsdoel te hebben opgesteld en hier ruimte voor in het budget te hebben gemaakt. Jongerenparticipatie wordt in het onderzoek onderverdeeld in vijf niveaus: het laagste niveau van jongerenparticipatie is puur het informeren van jongeren. Op dit eerste niveau hebben jongeren geen inspraak en kunnen ze niet reageren op de informatie die de gemeente verstrekt. Niveau twee is het gesprek aangaan met jongeren. Op dit niveau kunnen jongeren wel reageren op de verkregen informatie. Het volgende niveau is het raadplegen van jongeren. Hierbij zoekt de gemeente de jongeren actief op om te vragen naar hun mening. Niveau vier is de inspraak die jongeren hebben. Op dit niveau gaat de gemeente serieus in op wat jongeren te zeggen hebben en voeren dit ook zoveel mogelijk door in het beleid. Tot slot, niveau 5 is de gelegenheid die jongeren hebben om eigen initiatieven te ontwikkelen en realiseren. Het contact dat gemeenten hebben met jongeren is voornamelijk persoonlijk contact en veel minder via internet. Dit is opvallend omdat juist jongeren veel op social media zitten en op die platformen van zich laten horen. De onderzoekers concluderen dat gemeentelijke jeugdparticipatie een proces is dat volop aan het ontwikkelen is, maar zich nog wel in de beginfase begeeft. Veel thema's waarop jongeren participeren zijn eenzijdig, waardoor er maar een beperkte invloed is. Hieruit blijkt dat er nog veel ontwikkeling nodig is, waarbij gemeenten hulp en succesvolle voorbeelden nodig hebben om jeugdparticipatie goed en nuttig te kunnen gebruiken (Vandenbroucke et al., 2010).

Samenvattend: hoe is jongerenparticipatie in theorie geregeld en vormgegeven?

Jongerenparticipatie is op verschillende bestuursniveaus georganiseerd. De Verenigde Naties hebben in de SDG's jongerenparticipatie meegenomen, waardoor veel landen deze doelen hebben toegevoegd aan het nationale beleid. Besluitvorming moet responsief, inclusief, participatief en representatief zijn, dus ook alle groepen jongeren moeten kunnen participeren. In Nederland hebben we, naast het internationale beleid, ook nationaal beleid om jongerenparticipatie vorm te geven. Voor een succesvol participatieproces moet er voldaan worden aan de zes bouwstenen. Daarnaast zorgen de VNG en NJR voor kaders rondom jongerenparticipatie. Deze kaders geven de Nederlandse gemeenten genoeg handvatten om jongerenparticipatie te bevorderen in hun beleid en het daadwerkelijk toe te passen. De vraag voor nu: is de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom inderdaad zoals het zou moeten volgens bovenstaande theorie?

1.7: Leeswijzer

Deze scriptie is opgebouwd in 7 hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk is de achtergrond van het onderzoek toegelicht. Daarbij zijn de probleemstelling, doelstelling en vraagstelling uiteengezet. Verder heeft u in het eerste hoofdstuk de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie gelezen. In hoofdstuk twee wordt het theoretisch kader uitgelegd, inclusief de literatuurbespreking, het conceptueel model en de operationalisatie. In het hoofdstuk dat daarop volgt wordt beschreven hoe er onderzoek is gedaan. Hierbij wordt de onderzoeksmethode uitgelegd en wordt de manier van dataverzameling besproken. Verder zal er een korte toelichting volgen over de onderzoekspopulatie. In hoofdstuk vier worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd. Hoofdstuk vijf gaat dieper in op de bevindingen middels de interpretatie van de resultaten en de sterktes en beperkingen van het

onderzoek. Op basis daarvan worden in hoofdstuk zes de conclusies getrokken. Hoofdstuk zeven sluit hierop aan door een kritische reflectie op het onderzoeksproces. Tot slot kunt u in de bijlage de aanbevelingen lezen gericht aan de gemeente Bergen op Zoom om jongerenparticipatie succesvoller te kunnen laten verlopen.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In dit hoofdstuk licht de onderzoeker de belangrijkste concepten van deze studie toe aan de hand van theoretische benaderingen. Om te kunnen onderzoeken hoe de jongerenparticipatie is georganiseerd in Bergen op Zoom, zal er eerst een uitgebreide beschrijving van de definities volgen. Daarnaast beschrijft de onderzoeker relevante theorieën en modellen die aansluiten bij het onderzoeksonderwerp. Hierna brengt de onderzoeker de concepten met elkaar in verband en wordt het visueel weergegeven in het conceptueel model. Tot slot maakt de onderzoeker de concepten meetbaar in de operationalisatie, zodat de abstracte concepten kunnen worden onderzocht.

2.1: Literatuurbespreking: belangrijke concepten en theorieën

2.1.1: Participatie

Participatie is een proces waarbij alle burgers een eerlijke en serieuze kans hebben om beslissingen te beïnvloeden, door actief mee te doen en mee te denken over een bepaald onderwerp (Camino & Zeldin, 2002). Alle burgers verdienen dezelfde kansen en moeten even serieus genomen worden. Overheden en gemeenschappen functioneren beter op het moment dat er sociale netwerken zijn die collectieve besluitvorming mogelijk maken. Er zijn echter te veel volwassenen die een negatieve kijk hebben op jongerenparticipatie. Hierdoor is het nog onderontwikkeld en blijven jongeren weinig invloed uitoefenen op besluiten die hen aangaan (Camino & Zeldin, 2002).

In de context van lokaal beleid gaat participatie over de mate waarin bewoners van een gemeente mogen meebeslissen over het gemeentelijk beleid. Deze studie onderzoekt deze participatie in Bergen op Zoom, gericht op jongeren.

Het belangrijkste model voor dit onderzoek is de participatieladder (zie afbeelding 1), ontwikkeld door Arnstein. Dit is een concept dat kan helpen om een beter beeld te krijgen van de gewenste mate van invloed van jongeren. Daarnaast helpt het model te begrijpen wat de huidige mate van invloed is van de Bergse jeugd.

Volgens Arnstein is burgerparticipatie simpelweg een andere term voor burgermacht. Het gaat om de herverdeling van macht en invloed. Het gaat erom dat burgers met weinig kansen de mogelijkheden krijgen om betrokken te worden bij politieke en economische processen, doordat ze macht en invloed toebedeeld krijgen (Arnstein, 1969). De verschillende mate van macht en invloed die burgers kunnen hebben heeft Arnstein visueel weergegeven in het model zoals zichtbaar in afbeelding 1. Volgens de onderzoeker zijn er acht verschillende niveaus van burgerparticipatie. Deze zijn onderverdeeld in drie algemene vormen van participatie: 'nonparticipation' (geen invloed), 'degrees of tokenism' (schijninvloed) en 'degrees of citizen power' (daadwerkelijke invloed).

Onder nonparticipation vallen twee vormen van burgerparticipatie:

1. Manipulatie: volgens Arnstein is er sprake van dit niveau als publieke instellingen, ambtenaren of bestuurders burgers misleiden door ze te laten geloven dat ze invloed hebben in een proces dat is opgezet om hen juist macht te ontnemen. Burgers hebben geen enkele vorm van invloed op het uitgevoerde beleid.
2. Therapie: als er sprake is van dit niveau hebben burgers ook geen enkele invloed. Machthebbers organiseren bijeenkomsten, waardoor het lijkt alsof burgers mogen participeren en invloed hebben. In werkelijkheid is dit niet het geval en zijn deze bijeenkomsten bedoeld om het gedrag van de burgers aan te passen, in plaats van het beleid.

Omdat burgers naar deze bijeenkomsten mogen komen lijkt het alsof ze invloed hebben, maar dit is allemaal schijn.

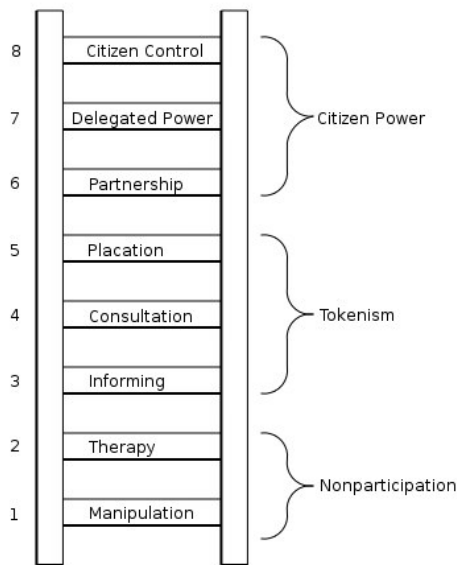
Bij bovengenoemde vormen van burgerparticipatie hebben burgers niks te zeggen en geen enkele invloed op besluitvorming van machthebbers. Bij de volgende niveaus van burgerparticipatie lijkt het alsof burgers invloed hebben, maar in werkelijkheid is dit niet tot nauwelijks het geval:

3. Informeren: er is sprake van een eenzijdige stroom van informatie. Machthebbers informeren de burgers, waarbij er weinig tot geen ruimte is voor onderhandelingen of discussie. Ondanks dat geeft Arnstein aan dat dit een belangrijke eerste stap is op weg naar daadwerkelijke burgerparticipatie.
4. Overleg: er is sprake van overleg als machthebbers naar de mening vragen van burgers. Dit gebeurt vaak via enquêtes, buurtbijeenkomsten en openbare hoorzittingen. Bij deze vorm van burgerparticipatie is er geen enkele garantie dat de mening van burgers wordt meegenomen in de besluitvorming. Doordat burgers van zich laten horen hebben ze geparticipeerd, maar machthebbers doen vaak niks met deze input. Hetgeen dat machthebbers hiermee bereiken is dat ze kunnen aantonen dat ze de vereiste stappen hebben ondernomen om burgers te betrekken.
5. Placatie: op dit niveau krijgen burgers een beperkte mate van invloed bij een participatieproces, maar dit is grotendeels of zelfs volledig symbolisch. Machthebbers vragen de mening van burgers, terwijl het besluit eigenlijk al genomen is. Burgers worden slechts betrokken zodat machthebbers kunnen aantonen dat ze participatie belangrijk vinden.

Tot slot zijn er drie niveaus van burgerparticipatie waarbij burgers daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op besluiten die machthebbers nemen:

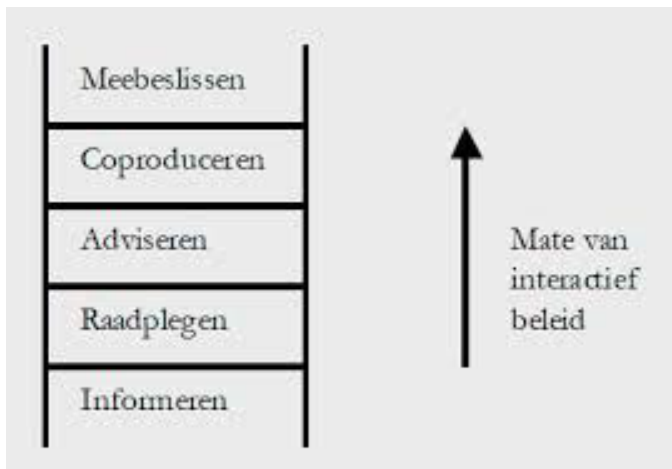
6. Samenwerking: dit is het eerste niveau waarbij burgers daadwerkelijk invloed hebben op de machthebbers. Er is sprake van samenwerking. Volgens Arnstein wordt op deze trede van de ladder de macht herverdeeld door middel van onderhandelingen tussen burgers en machthebbers. Hetgeen waar de burgers voor pleiten wordt in ieder geval voor een deel ingewilligd. Wel merkt de onderzoeker op dat in veel gevallen de macht niet vrijwillig wordt gedeeld door de machthebbers, maar dit wordt opgeëist door burgers via protesten en campagnes.
7. Gedelegeerde macht: er is sprake van gedelegeerde macht wanneer machthebbers een deel van de macht vrijwillig afstaan aan burgers. Volgens Arnstein hebben burgers op dit niveau de belangrijkste troeven in handen om beleid te beïnvloeden.
8. Burgercontrole: tot slot is er het niveau van burgerparticipatie waarbij burgers alle macht hebben overgenomen van de oorspronkelijke machthebbers en verantwoordelijkheid hebben over beleids- en bestuurlijke aspecten. Gemeenschappen hebben het volledig voor het zeggen en zijn niet onderheven aan machthebbers (Arnstein, 1969).

Het is voor dit onderzoek van groot belang om dit model gedurende de hele onderzoeksperiode te gebruiken. Aan de hand van dit model kan bepaald worden wat de huidige mate van jongerenparticipatie is in Bergen op Zoom en er kan bepaald worden wat de gewenste mate van invloed is.

Afbeelding 1: participatieladder (Arnstein, 1969)

In de loop van de jaren zijn er meerdere onderzoekers geweest die een nieuwe participatieladder hebben ontwikkeld, gebaseerd op het model van Arnstein. De participatieladder van Arnstein is normatief: hoe hoger op de ladder, hoe beter. Dit is niet altijd het geval en daarom hebben Edelenbos en Monnikhof (2001) een nieuw model ontwikkeld dat niet normatief is (Schröder & Nguyen, z.d.). Het model van Edelenbos en Monnikhof onderscheidt vijf niveaus van participatie (zie afbeelding 2). Informeren is niveau een, Hier is sprake van minimale betrokkenheid van burgers bij besluitvormingsprocessen. Niveau twee is raadplegen: de beleidsmakers vragen burgers naar hun mening, maar geven geen garantie dat ze de meningen meenemen in de besluitvorming. Het derde niveau is adviseren. Hierbij geven burgers advies aan beleidsmakers, waarbij deze adviezen serieus genomen moeten worden. Niveau vier is coproduceren. Dit niveau staat gelijk aan samenwerking in het model van Arnstein. Als er sprake is van coproductie werken de beleidsmakers samen met burgers om tot nieuwe plannen te komen. Niveau vijf, het laatste niveau waarbij sprake is van maximale betrokkenheid van burgers bij besluitvormingsprocessen, is meebeslissen: burgers hebben samen met de beleidsmakers beslissingsmacht (Edelenbos & Monnikhof, 2001).

Afbeelding 2: participatieladder (Edelenbos & Monnikhof, 2001).

Checkoway heeft onderzoek gedaan naar jongerenparticipatie. Volgens hem is Jongerenparticipatie een proces waarbij jongeren betrokken worden bij de instituties en beslissingen die effect hebben op hun leven. Jongeren zijn burgers met verschillende competenties en niet alleen passieve ontvangers van

diensten. Door de competenties kunnen ze een waardevolle bijdrage leveren aan besluitvormingsprocessen. Daarnaast hebben ze veel verschillende soorten problemen en weten ze beter wat er speelt onder de jongeren dan volwassenen. De besluitvormingsprocessen zijn verschillend

vormgegeven. Participatie heeft verschillende doelen, strategieën en uitkomsten. Een nadeel van deze besluitvormingsprocessen is dat vooral een kleine groep jongeren deelneemt dat actief is in de maatschappij. De grootste groep jongeren participeert niet en is niet actief bezig met maatschappelijke vraagstukken. Dit zorgt voor obstakels, maar daaruit volgen ook kansen om jongerenparticipatie te versterken (Checkoway, 2010).

Daarnaast is participatie een begrip dat op veel manieren geïnterpreteerd kan worden. Block et al. onderscheiden twee vormen van participatie: politieke participatie en stedelijke burgerparticipatie. Politieke participatie gaat over alle activiteiten gericht op de lokale besturen zelf. Hiermee wordt de beïnvloeding bedoeld van de besluitvorming binnen instituties, zoals overheden en gemeenten. Vormen van deze participatie zijn bijvoorbeeld het actief deelnemen aan een politieke partij en het stemmen bij (lokale) verkiezingen. Met stedelijke burgerparticipatie worden de vormen van zelfsturing bedoeld. Burgers regelen onderling bepaalde aspecten van de samenleving. Denk hierbij aan het verrichten van vrijwilligerswerk, het actief meedoen aan een gemeenschap (bijvoorbeeld in de kerk) en het aansluiten bij bepaalde actiegroepen. De beide vormen van participatie zijn ontstaan vanuit het initiatief van de burger (Block et al., 2010).

Voor dit onderzoek is voornamelijk de politieke participatie van belang. Hetgeen dat onderzocht wordt heeft betrekking op politieke besluitvorming. Jongeren nemen al dan niet deel aan vormen van participatie zoals het aansluiten bij een politieke partij of stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen. De invloed van jongeren die onderzocht wordt heeft betrekking op politieke besluitvormingsprocessen van gemeenteraadsleden en ambtenaren.

Conge definieert burgerparticipatie als vrijwillige activiteiten die burgers ondernemen om invloed uit te oefenen op (gemeentelijk) beleid (Conge, 1988). Participatie is de hoeksteen van gemeenten in Nederland. Elke vorm van beleid waarbij burgers betrokken zijn is participatie. Zonder participatie zouden gemeenten niet tot volle bloei kunnen komen en daarom is participatie zo belangrijk (*Participatie: De Hoeksteen van Nederlandse Gemeenten – Gemeentepeiler, z.d.*).

2.1.2: Gemeentelijke responsiviteit

Het concept gemeentelijke responsiviteit gaat over de mate waarop gemeenten luisteren naar wat burgers willen en daar ook actie op ondernemen. Burgers laten tijdens participatieprocessen hun stem horen en het is aan de gemeente om te beslissen wat ze daarmee doen. Een gemeente met een hoge responsiviteit neemt de participatie zeer serieus en handelt naar wat de burgers willen. Een gemeente met een lagere responsiviteit doet dit in mindere mate (Van Donk, 2015).

De onderzoekers Ingrams en Schachter definiëren het concept gemeentelijke responsiviteit als de manier waarop politieke en burgerlijke processen gemeenten er toe brengen om beleid te voeren zoals burgers dat willen. Volgens hen is het voor de democratie van cruciaal belang dat gemeenten luisteren naar wat de burgers willen, ook al is het in sommige gevallen lastig om een goede weg te vinden tussen wat de burgers vragen en wat gemeenten kunnen bieden (Ingrams & Schachter, 2019).

Dit concept sluit goed aan bij de genoemde participatieladders. De gemeente moet bereid zijn om te luisteren naar jongeren en deze inbreng ook serieus nemen om een hoger niveau van participatie te bereiken. Als de gemeente haar inwoners namelijk niet serieus neemt kan er nooit sprake zijn van daadwerkelijke invloed voor burgers. Om een hogere trede op de ladder te bereiken is het dus

noodzakelijk dat de burgers daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op het beleid en dat is pas mogelijk als de gemeente luistert naar haar inwoners en hen ook serieus neemt.

2.1.3: Beleidsbeïnvloeding

Een ander belangrijk concept is beleidsbeïnvloeding. Hoe kan participatie leiden tot plannen, die zonder participatie heel anders zouden zijn geweest? Onderzoekers die dit hebben onderzocht zijn Robert R. Alford en Roger Friedland. Zij beargumenteren dat de participatie van burgers een belangrijke rol speelt in besluitvormingsprocessen van publiek beleid. Naast dat participatie een instrument is om de besluiten democratisch te legitimeren, kan het ook invloed hebben op de inhoud van nieuwe plannen en besluiten. Volgens de auteurs zorgt participatie tot concrete beleidsveranderingen door verschillende mechanismen:

1. Versterking van de representatie: door jongeren een stem te geven en mee te laten denken tijdens besluitvormingsprocessen, worden de behoeftes en wensen duidelijker.
2. Vergroten van publieke druk: als jongeren massaal participeren kan dit druk uitoefenen op de beleidsmakers. Hierdoor zullen beleidsmakers eerder geneigd zijn om te luisteren naar de jongeren.
3. Verandering van publieke attitudes: door jeugdparticipatie wordt niet alleen invloed uitgeoefend op beleidsmakers, ook de mening van de burgers kan veranderen. Dit kan op de lange termijn invloed hebben op het beleid en de nieuwe plannen.

Uit de voorgaande punten blijkt dat er verschillende mechanismen zijn die er voor zorgen dat participatie daadwerkelijk nieuwe plannen teweeg brengt (Alford & Friedland, 1975).

Ook Lindblom heeft onderzoek gedaan naar de manier waarop beleidsbeïnvloeding kan worden behaald. Hij beweert dat beleid niet veranderd door grote, radicale aanpassingen, maar juist door kleine, incrementele aanpassingen. Het is dus een proces waar veel tijd overheen gaat. Stapsgewijs wordt het beleid steeds meer aangepast, waardoor er na verloop van tijd grote veranderingen zichtbaar zijn. Verder betoogt Lindblom dat beleidsmakers enkel rekening houden met de groepen in de samenleving die zichtbaar zijn. Als de jongeren dus veel van zich laten horen door te participeren, zijn ze meer zichtbaar en zullen ambtenaren en gemeenteraadsleden meer rekening met hen houden (Lindblom 1959).

Ook dit concept sluit nauw aan bij de participatieladders. Bij het concept beleidsbeïnvloeding is er sprake van communicatie tussen burgers en machthebbers. De vraag is of de machthebbers ook iets gaan doen met de inbreng van de burgers. Als dit niet het geval is, kan er nooit een hoge trede op de ladder bereikt worden en blijft het niveau van participatie steken op schijninvloed. Als de machthebbers hun plannen wel wijzigen naar aanleiding van de inbreng van burgers, is het wel mogelijk om een hoger niveau op de ladder te bereiken, afhankelijk van de mate waarin machthebbers zich laten beïnvloeden.

2.1.4: Verwachte samenhang tussen de belangrijke concepten

Het is voor dit onderzoek van belang om erachter te komen hoe de kernconcepten samenhangen en elkaar beïnvloeden. Allereerst zijn er de participatieladders. Aan de hand van de theorie en het model van de ladders kan er na afloop van het onderzoek bepaald worden wat het huidige niveau is van de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom. Dit wordt gemeten door de belangrijke concepten te

onderzoeken en naderhand te bepalen welke trede op de ladders past bij het niveau van participatie. Zoals gezegd spelen de mate van gemeentelijke responsiviteit en beleidsbeïnvloeding een belangrijke rol als het gaat om het participatieniveau.

De gemeentelijke responsiviteit gaat dus over het feit dat de gemeente vraagt aan haar inwoners wat ze van een bepaald onderwerp vinden en hier ook serieus naar luistert. Volgens de onderzoekers Ingrams en Schachter zet de gemeente participatie in om burgers meer inspraak te geven. Dit doet de gemeente door bijvoorbeeld enquêtes te versturen of inspreekavonden te organiseren. Deze vormen van participatie worden vooral benut als de gemeente merkt dat er weinig vertrouwen is onder de inwoners, de inwoners ontevreden zijn of als ze druk uitoefenen op de gemeente omdat ze meer inspraak willen (Ingrams & Schachter, 2019). Volgens de onderzoekers zet de gemeente participatiemogelijkheden dus in om te laten zien dat ze wel degelijk bereid zijn om echt te luisteren naar de inwoners en hen mee te nemen in besluitvormingsprocessen. Hieruit blijkt dat participatie en gemeentelijke responsiviteit nauw met elkaar verbonden zijn.

Volgens Van Donk zijn participatie en gemeentelijke responsiviteit ook met elkaar verbonden. De onderzoeker geeft aan dat gemeenten met een hoge gemeentelijke responsiviteit, dus een gemeente die veel luistert naar de inwoners, participatie serieus neemt. Tegelijkertijd neemt een gemeente die minder luistert naar inwoners participatie niet zo serieus (Van Donk, 2015). Ook hieruit blijkt dat de concepten participatie en gemeentelijke responsiviteit elkaar beïnvloeden.

Beleidsbeïnvloeding is een ander concept dat direct verbonden is met participatie, zo blijkt uit de literatuur. Volgens de onderzoekers Alford en Friedland kan participatie invloed hebben op de inhoud van nieuwe plannen die de gemeente opstelt. Burgers geven hun mening over een bepaald onderwerp en het is aan de gemeente of ze die meningen meenemen in het beleid. Zoals eerder beschreven zijn er verschillende mechanismen die ervoor kunnen zorgen dat participatie zorgt voor vernieuwend beleid (Alford & Friedland, 1975). Hieruit blijkt ook meteen dat gemeentelijke responsiviteit en beleidsbeïnvloeding met elkaar verbonden zijn. De eerste stap van participatie is dat de gemeente luistert naar de inwoners en serieus neemt wat ze in te brengen hebben. De tweede stap van participatie is dat ze deze inbreng gaan doorvoeren in nieuwe plannen en beleid dat gevoerd wordt. Als er in eerste instantie geen sprake is van gemeentelijke responsiviteit, kan er ook geen sprake zijn van beleidsbeïnvloeding, omdat de gemeente dan geen idee heeft hoe de inwoners denken over bepaalde onderwerpen.

2.1.5: Hypotheses

Op basis van de onderzoeksvragen, concepten en samenhang tussen deze concepten kunnen er verwachtingen worden opgesteld. Deze verwachtingen worden tijdens het onderzoek getoetst en in een later stadium van het onderzoek wordt op de verwachtingen teruggeblikt om te kijken of de verwachtingen klopten.

Uit de literatuur is gebleken dat gemeentelijke responsiviteit dient als manier van laten zien dat een gemeente participatie belangrijk vindt en de inwoners een stem wil geven (Ingrams & Schachter, 2019). Daarnaast is gebleken dat een hogere gemeentelijke responsiviteit, dus een gemeente die meer luistert naar haar inwoners, participatie serieuzer neemt dan gemeenten die dat in mindere mate doen (Van Donk, 2015). De onderzoeker heeft geen empirisch onderzoek gevonden over dit onderwerp

specifiek gericht op Bergen op Zoom. Daarom is het lastig te zeggen hoe de gemeentelijke responsiviteit op dit moment is in de gemeente en moet dat tijdens dit onderzoek duidelijk worden. Op basis daarvan is de verwachting dat jongeren meer participeren als de gemeente zich inzet om verschillende participatiemogelijkheden te ontwikkelen en deze ook serieus neemt. Hieruit volgt de volgende hypothese: jongeren zijn ontevreden met de huidige staat van de gemeentelijke responsiviteit, terwijl vertegenwoordigers van de gemeente hier wel tevreden over zijn.

Daarnaast blijkt uit de literatuur dat beleidsbeïnvloeding pas efficiënt kan zijn als er een bepaalde mate van gemeentelijke responsiviteit is. Door te participeren kunnen inwoners invloed uitoefenen op het gemeentelijk beleid, via verschillende mechanismen (Alford & Friedland, 1975). Op basis daarvan is de verwachting dat de beleidsbeïnvloeding in Bergen op Zoom minimaal is, omdat er verwacht wordt dat de jongeren ontevreden zijn met de gemeentelijke responsiviteit. En zoals gezegd is dat de eerste stap naar succesvolle beleidsbeïnvloeding en participatie. Hieruit volgt de volgende hypothese: de jongeren in Bergen op Zoom zijn ontevreden met de invloed die ze hebben op het beleid, terwijl vertegenwoordigers van de gemeente hier wel tevreden over zijn.

Tot slot is het belangrijk om te kijken naar de verschillende soorten manieren van participeren. De jeugdraad is een belangrijk orgaan als het gaat om jongerenparticipatie in Bergen op Zoom. Het is de vraag hoe succesvol deze jeugdraad is en of jongeren vooral via de jeugdraad proberen om invloed uit te oefenen, of ook via andere participatiemogelijkheden. De verwachting is dat de jeugdraad de voornaamste mogelijkheid is voor jongeren om te participeren. Hieruit volgt de volgende hypothese: de jeugdraad is een adviserend orgaan met te weinig invloed volgens de jongeren. Daaruit volgt dat de andere participatiemogelijkheden al helemaal te weinig invloed opleveren.

2.2: Operationalisatie

Om de concepten en theorieën zoals besproken in de literatuur bruikbaar te maken tijdens dit onderzoek moeten ze meetbaar worden gemaakt. De abstracte begrippen zoals gemeentelijke responsiviteit en beleidsbeïnvloeding moeten worden vertaald naar toetsbare onderzoeksvragen. Dit kan door de concepten meetbaar te maken met behulp van indicatoren.

2.2.1: Participatie

Voor dit onderzoek is het belangrijk om het verschil te erkennen tussen de verschillende dimensies van participatie. Ten eerste moet onderzocht worden hoe jongeren de participatie in Bergen op Zoom ervaren. Daarnaast moet onderzocht worden hoe gemeenteraadsleden en ambtenaren denken over participatie en of ze hiervoor open staan.

Participatie vanuit het perspectief van jongeren

Volgens Checkoway wordt jongerenparticipatie niet alleen gemeten door te kijken naar de hoeveelheid jongeren dat deelneemt aan participatieprocessen, maar ook door te onderzoeken wat de kwaliteit van de participatie is geweest. Hiermee wordt bedoeld de mate waarin jongeren effect hebben gehad op een bepaalde beslissing of positief hebben bijgedragen aan een andere uitkomst (Checkoway, 2010).

In het onderzoek van Zaguri-Vittenberg et, al wordt duidelijk dat het belangrijk is om participatie te zien als een concept met een objectieve en subjectieve dimensie. De onderzoekers maken het concept participatie meetbaar door te kijken naar frequentie van deelname, soorten activiteiten en tijdsbesteding (objectieve dimensie). De subjectieve kant van participatie wordt gemeten door de beleving van invloed te onderzoeken en te vragen naar tevredenheid en betrokkenheid van jongeren (Zaguri-Vittenberg et al., 2024).

In dit onderzoek wordt participatie meetbaar gemaakt met behulp van het onderzoek van Zaguri-Vittenberg et, al. Zij hebben participatie meetbaar gemaakt door onderzoek te doen naar zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve kant van jongerenparticipatie. Daaruit volgen de volgende dimensies, variabelen en indicatoren:

Concept	Dimensie	Variabelen	Indicatoren
Participatie	Objectieve dimensie	Frequentie van deelname	Aantal keren dat iemand deelneemt aan activiteiten rondom burgerparticipatie. Hoe vaak neemt iemand deel aan vergaderingen?
		Soorten activiteiten	Op welke manier participeren jongeren (jeugdraad en/of participatie los van de jeugdraad)?
		Tijdsbesteding	Hoeveel tijd besteden jongeren per week aan activiteiten die te maken hebben met participatie?
	Subjectieve dimensie	Beleving van invloed	Hoe ervaren de jongeren de mate van invloed op het beleid van de gemeente?
		Tevredenheid met participatie	In welke mate zijn jongeren tevreden over eigen mogelijkheden tot participatie?
		Betrokkenheid	In welke mate hebben jongeren een gevoel van betrokkenheid bij gemeentelijke besluitvorming?

Tabel 1: operationalisatie participatie vanuit perspectief jongeren

Participatie als een opdracht voor de gemeente

Om te kunnen onderzoeken hoe participatie wordt gezien als opdracht voor de gemeente is het van belang om het concept 'participatie' op zo'n manier meetbaar te maken, dat er vragen over dit onderwerp gesteld kunnen worden aan zowel de gemeente als de gemeenteraad

Er moet onderzocht worden hoe de gemeente participatie waardeert, toepast en faciliteert. Valkenburg heeft in haar onderzoek naar participatie binnen de gemeente het concept opgesplitst in een aantal aspecten. Voorbeelden hiervan zijn: hebben de gemeenteraadsleden en ambtenaren een open/ constructieve houding ten opzichte van participatie, hoe waarderen de bestuurders en ambtenaren burgerparticipatie en faciliteert de bestuurscultuur mogelijkheden voor participatie (Valkenburg, 2022)?

Voor dit onderzoek is het concept 'participatie' als opdracht voor de gemeente meetbaar gemaakt met behulp van het onderzoek van Valkenburg. De onderzoeker heeft het concept meetbaar gemaakt door het op te splitsen in de volgende variabelen en bijbehorende indicatoren:

Concept	Dimensie	Variabelen	Indicatoren
Participatie	X	Waardering	Heeft de gemeente een open/ constructieve houding t.o.v. participatie? Wat is de opvatting van de gemeente over participatie? In hoeverre is de gemeente Bereid tot samenwerking?
		Toepassing Terugkoppeling en communicatie	In welke mate is participatie inclusief en bereikbaar? Hoe wordt participatie gemonitord en verantwoord door de gemeente?
		Facilitering	Hoe is de bestuurscultuur van de gemeente? Is er ondersteuning vanuit de gemeente (middelen/ tijd/ geld) om participatie mogelijk te maken?

Tabel 2: operationalisatie participatie vanuit perspectief gemeente.

2.2.2: Gemeentelijke responsiviteit

Gemeentelijke responsiviteit is een abstract begrip. Om deze reden moet het worden opgedeeld in verschillende dimensies en variabelen. De dimensies zijn meetbaar en door op de verschillende dimensies een antwoord te formuleren, kan er ook op het concept als geheel een antwoord volgen, door de antwoorden op de dimensies te combineren.

Een voorbeeld van een goed onderzoek naar de mate van responsiviteit van een gemeente is 'Accountability and Responsiveness at the Municipal Level: Views from Canada.' Dit boek onderzoekt of en in hoeverre gemeenten in Canada daadwerkelijk verantwoordelijk en responsief zijn naar hun burgers. Dit is gemeten door analyses uit te voeren. Dit hebben de onderzoekers op drie manieren gedaan: 1) de perceptie van burgers over de responsiviteit is onderzocht door middel van het uitvoeren van interviews en enquêtes, 2) er wordt onderzoek gedaan naar de inspanningen van de gemeente om beleid aan te passen n.a.v. participerende burgers, 3) er worden gemeenten met elkaar vergeleken als het gaat om hun responsiviteit (Breux & Couture, 2018).

Om het concept gemeentelijke responsiviteit in dit onderzoek meetbaar te maken moeten er, net als bij het onderzoek uitgevoerd door Breux & Couture, interviews afgenomen worden, om de percepties van burgers te onderzoeken. Daarnaast moet er onderzoek gedaan worden naar de inspanningen vanuit de gemeente om de ideeën van burgers door te voeren. Dit onderzoek gebruikt dezelfde variabelen zoals in het onderzoek 'Accountability and Responsiveness at the Municipal Level: Views from Canada.' Uit de variabelen volgen onderstaande indicatoren:

Concept	Dimensie	Variabelen	Indicatoren
Gemeentelijke responsiviteit	Bestuurlijke inspanning	Inspanning gemeente	<p>Wat zijn de participatiemogelijkheden die de gemeente mogelijk maakt?</p> <p>Wat is de rol van ambtenaren en bestuurders omtrent participatie?</p> <p>In hoeverre neemt de gemeente jongeren serieus?</p> <p>In hoeverre luistert de gemeente echt naar jongeren?</p>
	Ervaren mate van responsiviteit	Perceptie burgers	<p>In hoeverre voelen jongeren zich gehoord?</p> <p>In hoeverre voelen jongeren zich serieus genomen door de gemeente?</p>

Tabel 3: operationalisatie gemeentelijke responsiviteit

2.2.3: Beleidsbeïnvloeding

Ook beleidsbeïnvloeding is een concept dat moet worden opgedeeld in dimensies, variabelen en indicatoren om meetbaar gemaakt te kunnen worden. Meerdere onderzoekers hebben dit concept meetbaar gemaakt op verschillende manieren. Zo heeft Lindblom dit concept meetbaar gemaakt door te kijken naar de hoeveelheid veranderingen dat is doorgevoerd in het beleid na participatie. Deze vorm van beleidsbeïnvloeding is objectief waar te nemen (Lindblom, 1959).

Voor deze studie wordt gebruik gemaakt van de benaderingen van Lindblom en de participatieladders, om het concept beleidsbeïnvloeding meetbaar te maken. Door objectieve en subjectieve gegevens te verzamelen wordt duidelijk hoe en in welke mate de jongeren in Bergen op Zoom invloed hebben op beleid. Met het verzamelen van objectieve gegevens bedoeld Lindblom onderzoeken hoeveel

veranderingen er in het beleid zijn doorgevoerd naar aanleiding van participatie (Lindblom, 1959). Verder moet onderzocht worden wat zichtbare veranderingen zijn geweest in het beleid. De subjectieve gegevens kunnen worden verzameld door te onderzoeken hoe de jongeren de participatie zelf ervaren. Dit kan onderzocht worden door te achterhalen wat het gevoel van invloed op het beleid is van de jongeren. Door deze twee dimensies te koppelen aan de participatieladder, dus te onderzoeken op welk niveau van de ladder de participatie plaatsvindt, kan er een goed beeld verkregen worden van de invloed die jongeren hebben op het gemeentelijk beleid.

Concept	Dimensie	Variabelen	Indicatoren
Beleidsbeïnvloeding	Objectieve dimensie	Feitelijke veranderingen in beleid	Hoeveel veranderingen in beleid zijn er geweest n.a.v. participatie? Wat zijn voorbeelden van concrete veranderingen in het beleid?
	Subjectieve dimensie	Gevoel van invloed op het beleid	Hebben jongeren het idee dat ze impact hebben gehad? In hoeverre zijn jongeren tevreden na participatie?
	Participatieniveau	Niveau op de ladder	Welk niveau van participatie volgens de participatieladders? Bij welke trede op de participatieladders past de jongerenparticipatie?
		Type participatie	Van welke vorm van participatie is er sprake?

Tabel 4: operationalisatie beleidsbeïnvloeding

2.3: Conceptueel model

In het conceptueel model zoals hieronder weergegeven, is te zien welke concepten invloed hebben op de uiteindelijke mate van invloed die jongeren hebben op gemeentelijk beleid. Deze invloed is te meten aan de hand van de participatieladders. Aan de andere kant heeft de mate van invloed van de Bergse jeugd invloed op de plek op de participatieladder. Als de jeugd een hoge mate van invloed bereikt staan ze hoger op de ladder dan wanneer ze een lage mate van invloed bereikt.

Wat het niveau van participatie is, dus bij welke trede van de ladder de participatie hoort, wordt bepaald door een aantal factoren. Allereerst speelt de participatie vanuit het perspectief van jongeren een belangrijke rol. Hoe jongeren de participatie in Bergen op Zoom ervaren wordt gemeten met

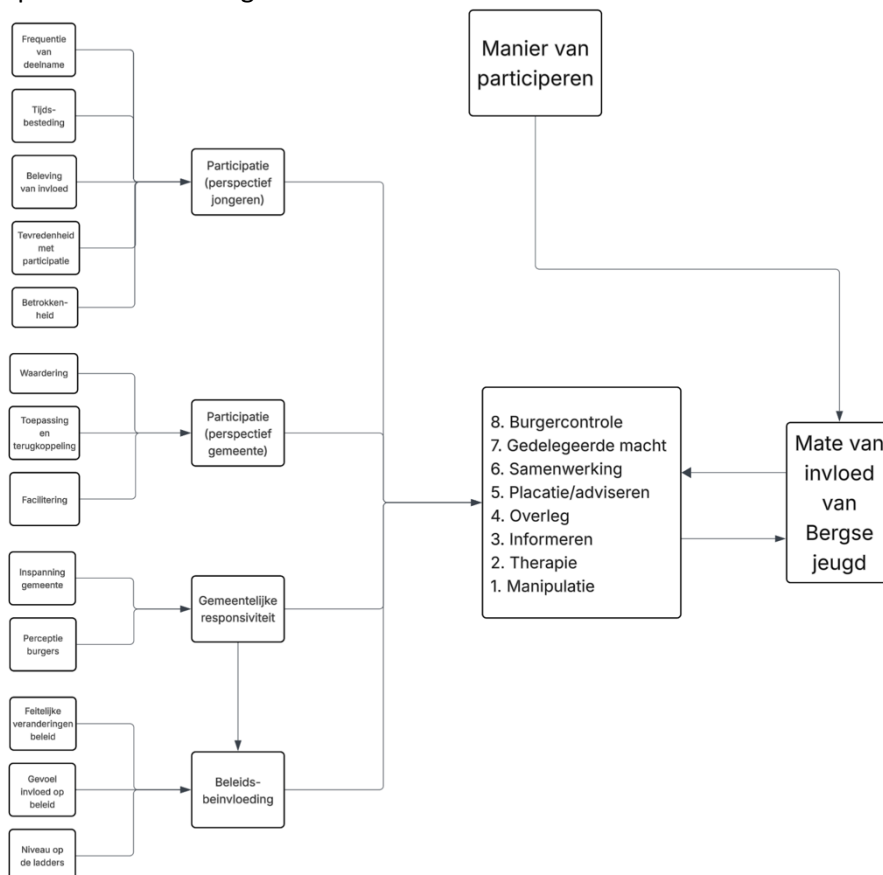
behulp van verschillende variabelen. Er wordt gekeken naar hoe vaak jongeren deelnemen aan participatieprocessen, hoeveel tijd ze hier aan besteden en hoe betrokken ze zijn. Verder wordt de beleving van invloed onderzocht en er wordt onderzoek gedaan naar hoe tevreden de jongeren zijn met de huidige participatie.

Om de participatie vanuit het perspectief van de gemeente te onderzoeken wordt gekeken naar hoe de facilitering is vanuit de gemeente, of de ambtenaren en gemeenteraadsleden open staan voor jongerenparticipatie en hoe de toepassing is. Dat wil zeggen: hoe past de gemeente participatie toe en is er bijvoorbeeld sprake van structurele terugkoppeling na een participatieproces?

Een ander concept dat invloed heeft op het niveau van participatie is gemeentelijke responsiviteit. Hierbij wordt gekeken naar de inspanningen van de gemeente. Dat wil zeggen: in hoeverre neemt de gemeente jongeren serieus en welke rol spelen ambtenaren en gemeenteraadsleden hierin? Tot slot wordt het concept beleidsbeïnvloeding onderzocht. Dit doet de onderzoeker door te kijken naar feitelijke veranderingen in het beleid naar aanleiding van participatie en te onderzoeken wat het gevoel van invloed op het beleid is van de jeugd en vertegenwoordigers van de gemeente. Deze concepten samen bepalen zoals gezegd de plek op de participatieladder en die plek bepaald de mate van invloed.

Verder heeft de mate van gemeentelijke responsiviteit invloed op de beleidsbeïnvloeding. Als de ambtenaren en gemeenteraadsleden de jongeren niet serieus nemen en nauwelijks naar ze luisteren, kan er geen sprake zijn van substantiële beleidsbeïnvloeding.

Tot slot moet er rekening gehouden worden met de manier van participatie. Er wordt verwacht dat de manier van participatie veel invloed heeft op de mate van invloed. Zo wordt er verwacht dat de jeugdraad de meeste invloed heeft op gemeentelijk beleid en overige participatiemogelijkheden in veel mindere mate. Jongeren die niet participeren hebben naar alle waarschijnlijk geen enkele invloed op de besluitvorming.

Afbeelding 3: Conceptueel model

Hoofdstuk 3: Methodologie

In het volgende hoofdstuk zal de methode en de aanpak van het onderzoek beschreven worden. Dit hoofdstuk fungeert als de brug tussen de theorie en het empirische onderzoek zelf en biedt inzicht in hoe het onderzoek is ontworpen en uitgevoerd. Verder zal er dieper worden ingegaan op de onderzoekspopulatie. Tot slot zal er uitleg volgen over de betrouwbaarheid en externe validiteit van het onderzoek en er zal verteld worden hoe de verhouding was tussen de respons en non-response.

3.1: Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is kwalitatief van aard. In de oorspronkelijke opzet was ook een kwantitatieve onderzoeksmethode gepland via een enquête onder de Bergse jeugd, waardoor op een efficiënte manier veel respondenten verkregen konden worden voor het onderzoek. Wegens omstandigheden buiten schuld van de onderzoeker is dit niet gerealiseerd. Om deze enquête te laten slagen en genoeg reacties te krijgen, was hulp nodig van de jeugdraad. De jeugdraad stuurt vaker enquêtes uit onder de jongeren in Bergen op Zoom en daar krijgen ze vaak honderden reacties op (Respondent I, persoonlijke communicatie, juni 2025). De onderzoeker was in de veronderstelling dat de jeugdraad hieraan wilde meewerken en had hier ook toezegging op gekregen. Wegens omstandigheden wilde de jeugdraad hier later in het proces niet aan meewerken en kon zodoende de enquête niet op een efficiënte manier verspreid worden.

Om het gebrek aan kwantitatieve data te compenseren heeft de onderzoeker de kwalitatieve data moeten verrijken. Dit is gedaan door grondiger literatuuronderzoek uit te voeren en de bevindingen van het onderzoek zorgvuldig te koppelen aan al bestaande literatuur en modellen. Daarnaast zijn er meer diepte-interviews afgenomen dan vooraf gepland. De interviews zijn vervolgens systematisch gecodeerd met behulp van het online programma Atlas.Ti. Door open codering toe te passen werden de interviews overzichtelijk en kon de onderzoeker de interviews efficiënt gebruiken bij de analyse. De onderzoeker tracht op die manier diepgaande inzichten te verkrijgen over de percepties, meningen en ervaringen van de respondenten. Kwalitatieve onderzoeksmethodes zoals diepte-interviews zijn daar geschikt voor. Tijdens de interviews is waardevolle en gedetailleerde data verzameld over het onderwerp.

Verder maakt dit onderzoek gebruik van een casestudy benadering. Er wordt onderzoek gedaan naar jongerenparticipatie in de gemeente Bergen op Zoom. Aan het begin van deze studie is het onderzoeksgebied afgebakend. Dit is de gemeente Bergen op Zoom geworden en over dat gebied wordt data verzameld. De kennis is hierdoor context gebonden. Dit maakt dat er na dit onderzoek veel kennis is over dit onderwerp in de gemeente Bergen op Zoom, maar het is niet generaliseerbaar en niet zomaar toe te passen op andere gemeenten.

De rol van de onderzoeker was gedurende de onderzoeksperiode actief, maar objectief. Er is actief gezocht naar respondenten. Tijdens de interviews stelde de interviewer gerichte vragen, waarbij ruimte was voor improvisatie en verdieping. De onderzoeker waarborgde verder ethische richtlijnen door aan alle respondenten vooraf toestemming te vragen voor het opnemen van de interviews en het verwerken van de data en door aan te geven dat alle respondenten volledig anoniem blijven. Ook

werd vooraf aangegeven dat deelname volledig vrijwillig was en dat de respondent ervoor mocht kiezen om een vraag niet te beantwoorden.

3.2: Dataverzameling

Er is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd, waarbij gebruik is gemaakt van diepte-interviews. Er zijn interviews afgenomen met jongeren uit Bergen op Zoom, al dan niet actief in de jeugdraad, en er zijn interviews afgenomen met gemeenteraadsleden en burgerleden van de gemeente Bergen op Zoom. Burgerleden maken geen deel uit van de gemeenteraad, maar ondersteunen de gemeenteraadsleden van de partij waarbij ze zijn aangesloten. Hierdoor zijn ze toch actief bezig in de lokale politiek en hebben ze kennis over het onderwerp. Tot slot zijn er twee interviews afgenomen met stakeholders. Deze interviews duurde gemiddeld 45 minuten. Op deze manier kon er diep worden ingegaan op de onderwerpen en is er een volledig beeld geschetst van de ervaringen en percepties van de respondenten.

Er is gekozen voor semigestructureerde interviews tijdens het onderzoek. Het voordeel van dit type interviews is dat de onderzoeker vooraf de onderwerpen en bijbehorende open vragen kan bedenken. Daarnaast is er ook ruimte voor de respondent om eigen invulling te geven en vragen te stellen. De onderzoeker behoudt ook de mogelijkheid tot improvisatie en kan vragen stellen die tijdens het interview bedacht worden (Cridland et al., 2014).

De vragen zijn vooraf opgesteld op basis van uitgewerkte indicatoren. Er zijn tijdens de interviews drie hoofdthema's aan bod gekomen. Deze thema's zijn: participatie, gemeentelijke responsiviteit en beleidsbeïnvloeding. Per thema zijn er variabelen aan verbonden en vervolgens zijn er bij de verschillende variabelen indicatoren opgesteld. Deze vragen zijn gestructureerd en daaruit is een interviewgide ontstaan (zie bijlage 2).

De interviews hebben plaatsgevonden via een belafsprak met beeld. Volgens Vogl (2013) kan dit voor- en nadelen hebben. Er is sprake van een gebrek aan visuele communicatie, ondanks dat je elkaar wel kan zien. Lichaamstaal, gezichtsuitdrukkingen en non-verbale communicatie kunnen minder goed worden overgebracht. Hierdoor voelt het gesprek aan als minder persoonlijk en dat kan invloed hebben op de respondent. Verder is de interactie afstandelijker, wat kan leiden tot een minder diepgaand gesprek. Een voordeel van een belafsprak met beeld is dat de machtsverhouding tussen interviewer en respondent gelijkmatiger aanvoelt, voornamelijk bij het interviewen van kinderen en jongeren. Al met al geeft de onderzoeker aan dat de resultaten die verkregen worden via een belafsprak met beeld vergelijkbaar zijn met resultaten die verkregen worden met een face-to-face interview (Vogl, 2013).

Alle interviews zijn getranscribeerd met behulp van het online programma 'Goodtape'. Vervolgens zijn de transcripties gecodeerd in het online programma 'Atlas.Ti'. Dit is gedaan met toestemming van alle respondenten. De interviews zijn gecodeerd met open codes, waarbij gebruik is gemaakt van een algemene benadering. De onderzoeker heeft ervoor gezorgd dat de codes niet te gesegmenteerd raakte. Hierdoor ontstaat er een duidelijk beeld van alle thema's die per interview aan bod zijn gekomen, zonder te veel in detail te treden. Deze manier van coderen zorgt ervoor dat er een flexibele analyse mogelijk is. De open codes zijn, zoals te zien is in het codeboek (zie bijlage 3), onderverdeeld in categorieën. Dit is axiaal coderen. Door deze codes onder te verdelen in categorieën krijgt de onderzoeker een duidelijk beeld van de hoofdthema's van de interviews en welke codes bij welk hoofdthema passen. Hierdoor heeft de onderzoeker op een geordende en betrouwbare manier de interviews kunnen analyseren.

3.3: Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit jongeren woonachtig in de Gemeente Bergen op Zoom, al dan niet actief betrokken bij participatieprocessen. Om 'jongeren' in dit onderzoek te definiëren, is er gekozen om gebruik te maken van de variabele 'leeftijd'. Volgens Spence (2005) is de manier waarop leeftijd gemeten wordt in een onderzoek multi-interpretabel. In de jeugdraad van de gemeente Bergen op Zoom zijn jongeren actief tussen de 12 en 25 jaar oud (*Bestuur & Leden, z.d.*). In veel gemeentelijk beleid en onderzoek is de leeftijdsgrens waarmee jongeren worden gedefinieerd tussen de 12 en 25 jaar oud, zo ook bij de gemeente Bergen op Zoom. Daarom is er gekozen om jongeren binnen dit onderzoek te definiëren als: ieder persoon tussen de 12 en 25 jaar oud.

Verder bestaat de onderzoekspopulatie uit vertegenwoordigers van de gemeente, zoals gemeenteraadsleden, burgerleden en ambtenaren. Ook zijn er twee stakeholders meegenomen in het onderzoek, die ervaring hebben met wetenschappelijk onderzoek uitvoeren in de gemeente Bergen op Zoom, waarbij de jeugdraad betrokken is geweest. Er is gekozen om deze groepen burgers uit Bergen op Zoom te onderzoeken, omdat er op deze manier een volledig beeld van de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom kan worden geschetst. Door middel van diepte-interviews met beide groepen worden de ervaringen, percepties en meningen duidelijk van alle groeperingen die te maken hebben met het onderwerp. Er is dus sprake van een doelgerichte steekproef: de respondenten zijn benaderd op basis van bepaalde kenmerken, zoals dat ze lid zijn van de jeugdraad of dat ze gemeenteraadslid zijn van een partij binnen de gemeente. Binnen deze kenmerken zijn de respondenten verder willekeurig benaderd.

Naast de doelgerichte steekproef is er ook gebruik gemaakt van de sneeuwbalsteekproef. Na elk interview is er aan de respondent gevraagd of hij/zij andere respondenten kon aanbevelen voor een interview. Deze methode heeft ook een aantal nieuwe diepte-interviews opgeleverd. De sneeuwbalsteekproef is een goede methode om respondenten te bereiken, die anders moeilijk toegankelijk zijn. Dit zorgt voor een verdieping in de respondenten en daarmee in het onderzoek. Desondanks kan deze methode leiden tot een minder valide onderzoek. De respondenten zullen geneigd zijn andere respondenten aan te dragen die ze kennen en dezelfde mening hebben. Hierdoor kan er een steekproef van vergelijkbare meningen ontstaan (Schwab & Schwab, 2022).

3.4: Respons en non-respons

Om een representatief en betrouwbaar beeld te krijgen van de huidige staat van jongerenparticipatie in Bergen op Zoom, is het van belang om veel jongeren en vertegenwoordigers van de gemeente te benaderen en te interviewen. In totaal zijn er zeventien gemeenteraadsleden uit Bergen op Zoom benaderd via de mail, waarvan vijf raadsleden hebben gereageerd en wilde meewerken aan het onderzoek. Van de vijf raadsleden waren er vier bereid om een diepte-interview te doen en het andere raadslid heeft een vragenlijst via de mail beantwoord. Verder zijn er vijf wethouders benaderd. Twee wethouders hebben wel gereageerd, maar waren te druk voor een interview. De andere drie wethouders hebben geen reactie gegeven. Ook zijn er twee beleidsadviseurs van de gemeente benaderd. Beiden hebben gereageerd, maar wegens late reactie is het niet gelukt om een interview af te nemen. Daarnaast zijn er tien burgerleden benaderd, waarvan er drie akkoord gingen met het diepte-interview. Tot slot zijn beide stakeholders die benaderd zijn akkoord gegaan met het interview. De jeugdraad en de jongeren in Bergen op Zoom waren lastiger te bereiken. De verstuurde e-mails naar het algemene e-mailadres van de jeugdraad zijn niet beantwoord. In deze e-mails is gevraagd of

er leden van de jeugdraad wilde meewerken aan het onderzoek. Ook is er contact met ze opgenomen om de enquête te bespreken. De jeugdraad had in principe toegezegd mee te willen werken aan de enquête, maar later bleek dat de jeugdraad hier niet meer aan wilde meehelpen. Ook via de telefoon was de jeugdraad niet bereikbaar. Na het verkrijgen van telefoonnummers van individuele jeugdraadleden via andere respondenten is het gelukt om met ze in contact te komen, waardoor er met drie leden een diepte-interview is afgenomen. Verder is er contact gezocht met middelbare scholen en organisaties die met jongeren werken in de gemeente. Van de zes benaderde onderwijsinstanties is er een die gereageerd heeft. Van deze school is er een leerling uit de leerlingenraad geïnterviewd. Vanuit de organisaties die met jongeren werken is er geen reactie gekomen. Tot slot heeft een van de stakeholders een jongeren uit Bergen op Zoom aangedragen die niet participeerde. Deze jongeren ging akkoord met het interview.

Hieruit blijkt dat de onderzoeker de nodige inspanningen heeft geleverd om genoeg respondenten te verkrijgen. Op verschillende manieren is geprobeerd om in contact te komen met vertegenwoordigers van de gemeente en jongeren. Om voldoende respondenten te verkrijgen is de onderzoeker overgestapt op de sneeuwbalsteekproef. Dit heeft voor meerdere respondenten gezorgd en daarmee is de betrouwbaarheid van het onderzoek toegenomen. Ook is er tijdens de interviews rekening gehouden met het feit dat er enkel gebruik werd gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethodes. Dit zorgde ervoor dat de onderzoeker er zeker van moest zijn dat de meningen, percepties en ervaringen van de respondenten duidelijk werden tijdens de interviews. Daarnaast is er grondiger literatuuronderzoek uitgevoerd zodat de verzamelde data gekoppeld kan worden aan bestaande theorieën en modellen.

3.5: Betrouwbaarheid en externe validiteit

Er zijn tijdens het kwalitatieve onderzoeksgedeelte tien diepte-interviews uitgevoerd en vier kortere interviews. Gedurende de interviews kwamen er steeds nieuwe meningen, ervaringen en percepties naar voren. Veel respondenten verschilde over uiteenlopende zaken van mening, zoals het gewenste niveau van participatie. Het feit dat de respondenten hierin van mening verschilde heeft te maken met de uiteenlopende meningen van de verschillende partijen. Wat dat betreft is het logisch dat er geen saturatie is bereikt, omdat alle politieke partijen er hun eigen gedachtegoed op nahouden. Niet elke politieke partij is geïnterviewd tijdens dit onderzoek, wat betekent dat het onderzoek betrouwbaarder had kunnen zijn als dit wel het geval was geweest. De leden van de jeugdraad hadden over het algemeen wel dezelfde meningen, net als de overige jongeren. Door de stakeholders te interviewen zijn meningen en percepties van buitenstaanders verworven.

De onderzoeker heeft de transcripten van de interviews niet opgestuurd naar de respondenten ter controle en verificatie. Achteraf gezien had dit onderzoek daar baat bij gehad, omdat de betrouwbaarheid van het onderzoek daardoor toeneemt. Dat is juist zo belangrijk omdat er noodgedwongen van een mixed-methods methode naar een enkel kwalitatieve methode is overgestapt. Voor vervolgonderzoek zou het goed zijn om daar aan te denken.

De externe validiteit van het onderzoek is relatief laag. Er is gebruikt gemaakt van een casestudy benadering, wat betekent dat er een contextgericht onderzoek heeft plaatsgevonden. In dit geval in de gemeente Bergen op Zoom. De onderzoeksresultaten zijn niet zomaar toe te passen in andere

gemeenten. Daarvoor is het onderzoek te specifiek gericht op een gebied. Daarnaast zijn er te weinig diepte-interviews gehouden om de onderzoeksresultaten te kunnen generaliseren.

Hoofdstuk 4: Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten worden weergegeven van het onderzoek in Bergen op Zoom. Uit de verkregen data van de interviews kunnen de deelvragen beantwoord worden. Met behulp van de beantwoording van de deelvragen kan uiteindelijk de hoofdvraag beantwoord worden.

4.1: Participatie

Om een goed beeld te krijgen van de participatie in Bergen op Zoom, is het allereerst belangrijk om te weten welke mogelijkheden er voor jongeren zijn om hun stem te laten horen. Hierbij hoort de objectieve dimensie waarbij wordt gekeken naar welke participatiemogelijkheden jongeren het meest gebruiken en hoeveel tijd ze daaraan besteden. Daarnaast moet de subjectieve dimensie van participatie onderzocht worden. Dit houdt in: in welke mate voelen jongeren zich betrokken? Zijn ze tevreden met de mogelijkheden tot participatie en bieden deze mogelijkheden ze genoeg invloed op het beleid? Tot slot wordt onderzocht hoe de gemeente participatie ervaart en toepast.

4.1.1: Jeugdraad

Een belangrijke manier van participeren voor jongeren is op dit moment via de jeugdraad. Deze raad heeft momenteel dertien actieve leden. De jeugdraad is een neutrale organisatie die de mening van jongeren vertegenwoordigt. Dit doen ze door middel van het schrijven van gevraagde en ongevraagde adviesrapporten aan de gemeenteraad. De jeugdraad geeft aan dat ze tot op heden vooral ongevraagd advies hebben afgeleverd bij de gemeenteraad, maar zouden graag meer om advies gevraagd willen worden als gemeenteraadsleden denken dat een onderwerp de jongeren ook aan gaat. De gemeenteraad verschilt hierin toch van mening. Zo zegt een lid van de jeugdraad: *“Wij mogen ongevraagd en gevraagd advies schrijven aan de gemeenteraad. En nou ja, op dit moment is het eigenlijk altijd ongevraagd advies geweest.”* (Respondent J, persoonlijke communicatie, juni 2025). Een ander lid legt uit waarom de jeugdraad graag meer gevraagd advies wil geven. Zo zegt het lid dat de jeugdraad zich meer gehoord voelt als de gemeenteraad naar de jeugdraad toekomt voor advies. Daarnaast geeft het voor de jongeren meer voldoening omdat ze zich serieuzer betrokken voelen bij de problemen die spelen in de gemeente (Respondent H, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Een oud lid van de jeugdraad begrijpt deze mening, maar ziet inmiddels in, als burgerlid van een politieke partij, dat gevraagde adviezen onlogisch zijn voor de jeugdraad. De jeugdraad is een *“onafhankelijke partij die echt alleen de stem van jongeren wil representeren.”* Voor de gemeenteraad is het ingewikkeld om unaniem onderwerpen aan te dragen waarover ze advies willen. Het burgerlid geeft verder aan: *“Maar ik denk dat hun [de jeugdraad] kracht echt zit bij gewoon... aan de slag gaan met onderwerpen die ze zelf interessant vinden... die ze zelf belangrijk vinden”* (Respondent G, persoonlijke communicatie, juni 2025).

De jeugdraad schrijft de adviezen op basis van de mening van zoveel mogelijk jongeren uit de gemeente. Dit doen ze door middel van het verspreiden van enquêtes. Ze sturen deze enquêtes op en bereiken via scholen, organisaties en andere instanties jongeren. Op de enquêtes krijgen ze reacties. Vaak rond de 500 antwoorden. Die meningen verwerken ze dan en vormen op basis daarvan hun eigen mening. Vervolgens gaan ze in gesprek met mensen van de gemeenteraad, met beleidmakers en

andere partijen en op die manier, door al die meningen bij elkaar te pakken, schrijven ze een advies aan de gemeenteraad om het probleem aan te pakken (Respondent H, Persoonlijke communicatie, juni 2025). De jeugdraad is veel tijd kwijt aan het opstellen van die adviezen. Zo geven leden van de raad aan dat ze gemiddeld vijf tot acht uur bezig zijn met hun werk binnen de raad. Dit is ook nodig om tot goed opgestelde en representatieve adviezen te komen (Respondenten H & J, Persoonlijke communicatie, juni 2025).

De jeugdraad probeert via de gemeenteraad invloed uit te oefenen op het beleid van de gemeente door middel van deze adviezen. Dat klinkt positief. Toch is het de vraag in hoeverre de jeugdraad invloed heeft met deze adviezen en of ze genoeg adviezen uitbrengen om op verschillende onderwerpen invloed te hebben. Een andere vraag is of de jeugdraad wel representatief is en de mening vertegenwoordigd van verschillende groepen jongeren in de gemeente. De jongeren van de jeugdraad en de gemeenteraadsleden zijn het er in ieder geval unaniem over eens dat ze stappen in de goede richting zetten. Het ledenaantal is dit jaar toegenomen, wat meteen resulteert in een toename van het aantal adviezen: *“Dit jaar wordt wel een jaar waar we echt veel adviezen gaan uitbrengen. Dat komt mede omdat het dit jaar echt heel super georganiseerd is, de jeugdraad (...) En we zijn natuurlijk gewoon een stuk groter dan dat we drie jaar geleden waren. Dus dan kan je ook meer doen”*, aldus respondent J (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Het feit dat er een groeiend ledental is betekent ook dat ze representatiever worden voor verschillende groepen jongeren uit de gemeente. De jeugdraad zelf is van mening dat ze redelijk representatief zijn. Zowel als het gaat om verschillende leeftijden, als verschillende achtergronden, als verschillende woongebieden. De gemeenteraadsleden en stakeholders verschillen van mening als het gaat om de representativiteit van de jeugdraad. Sommigen achten de jeugdraad representatief, anderen totaal niet, al vinden sommigen dat dat ook geen probleem hoeft te zijn. De jeugdraad zelf zegt hierover: *“Wij zijn een groep van leerlingen tussen de 14 en 25 jaar. Dus we hebben een grote diversiteit in leeftijdsgenoten. En inmiddels ook qua wijkgewijs: we zijn compleet over Bergen op Zoom en zelfs landgebieden verspreid”* (Respondent H, persoonlijke communicatie, juni 2025). Verder zegt respondent J: *“Nou moet ik wel zeggen dat qua achtergronden en diversiteit er best wel goede vertegenwoordiging is.”* (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Gemeenteraadsleden, burgerleden en stakeholders kijken hier anders naar, al verschillen ze sterk van mening. Zo zegt een raadslid: *“Nee, maar je bereikt nooit alle mensen bij participatie. Dat is waar de [partij] ook tegenaan loopt. En is het representatief? Nee, zeker niet. En bereik je iedereen? Nee. Maar dat geeft ook niet. Je wil een algemeen beeld. En dat krijg je”* (Respondent C, persoonlijke communicatie, juni 2025). Respondent D (Persoonlijke communicatie, juni 2025) zegt hierover: *“Ik vind het persoonlijk jammer dat jongerenparticipatie voornamelijk via de jeugdraad gaat. Ik vind de jeugdraad top, daar niet van. Maar dat is natuurlijk maar een heel kleine vertegenwoordiging.”* De stakeholders zagen ook in, tijdens het onderzoek dat ze zelf hebben uitgevoerd met behulp van de jeugdraad, dat de raad niet iedereen vertegenwoordigd. Zo gaf de stakeholder aan dat hij weinig mensen met een migratieachtergrond terug zag in de jeugdraad. Daarnaast zijn het niet “de armste van de armen” die vertegenwoordigd zijn in de jeugdraad. Ook zijn de volkswijken niet zo vertegenwoordigd. De jeugdraad wil die groepen wel vertegenwoordigen, maar er zit volgens Respondent M een kloof die nog niet te overbruggen is (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Toch zijn er ook geluiden vanuit de gemeente dat de jeugdraad representatief is voor grote groepen jongeren. Zo zegt respondent B (Persoonlijke communicatie, juni 2025): *“Dat denk ik wel. Er zitten wel verschillende leeftijden bij. Er zitten nog op de middelbare school. Er zijn er bij die studeren hbo.”* En respondent F (Persoonlijke communicatie, juni 2025) zegt: *“Nou ja, er zit wel een goede mix van man, vrouw, opleiding, heb ik het idee. Dus wat mij betreft is dat wel goed. Het is niet zeg maar dat dat een witte mannen show is. Het is een goede mix en ze zijn ook heel actief.”*

Verschillende gemeenteraadsleden, jongeren en stakeholders identificeren problemen als het gaat om de representativiteit van de jeugdraad. Zo worden problemen in sommige wijken minder snel aangepakt omdat er vanuit die wijken geen vertegenwoordiging is in de jeugdraad: *“ik denk zeker dat problemen in sommige wijken minder worden aangepakt. Ik denk dat ze [de jeugdraad] dat niet zien en ook de urgentie er niet van inzien”* (Respondent M, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Een ander probleem is dat de jeugdraad onvoldoende bekend is onder de jongeren om representatief te kunnen zijn. De geïnterviewde stakeholder heeft onder andere onderzoek gedaan naar de bekendheid van de jeugdraad onder de jongeren. Hierin kwam naar voren dat maar een op de vijf jongeren in Bergen op Zoom bekend is met de jeugdraad. Daar zit volgens de stakeholder ook gelijk het probleem: *“Mensen kennen de jeugdraad niet. En dat is natuurlijk wel een probleempje. Want dan weten de jongeren ook niet dat ze via de jeugdraad kunnen participeren.”*, geeft respondent M aan (persoonlijke communicatie, juni 2025).

4.1.2: Overige participatiemogelijkheden

Naast de jeugdraad zijn er ook andere mogelijkheden in Bergen op Zoom om te participeren voor jongeren, al zijn deze mogelijkheden beperkt en veelal onbekend. De respondenten zijn het er over eens dat het de verantwoordelijkheid van de gemeente is om jongerenparticipatie mogelijk te maken en te faciliteren. Ook zijn de meeste respondenten het er over eens dat de gemeente zich hier nog te weinig voor inzet. Er worden vanuit de gemeente een aantal initiatieven genomen om jongeren de mogelijkheid te geven hun stem te laten horen. Deze initiatieven slaan niet goed aan (Respondent D, persoonlijke communicatie, juni 2025).

De gemeente ondersteunt de jeugdraad. Zoals gezegd is dat voor jongeren een erg belangrijke participatiemogelijkheid. Daarnaast biedt de gemeente een aantal andere mogelijkheden aan jongeren om hun stem te laten horen, maar deze worden niet actief gepromoot. Zo hebben jongeren *“gewoon de mogelijkheden die iedereen heeft. Dus iedere burger kan inspreken bij een gemeenteraadsvergadering”* (Respondent D, persoonlijke communicatie, juni 2025). Verder kunnen jongeren *“inspreken bij beeldvormende vergaderingen, brieven met ideeën opsturen naar de gemeente, aanwezig zijn bij inspraakavonden en op de publieke tribune zitten”* (Respondent G, persoonlijke communicatie, juni 2025). Daarnaast is er de mogelijkheid voor jongeren om zich aan te sluiten bij een politieke (jongeren)partij. Tot slot organiseren scholen zo nu en dan een debat en worden de leerlingen bekend gemaakt met het democratisch bestel.

De mogelijkheden voor jongeren om te participeren zijn er officieel wel degelijk. Toch maken maar weinig jongeren hier gebruik van: *“Ik zie niet heel veel jongeren buiten de jeugdraad die actief hun stem laten horen”*, aldus respondent C (Persoonlijke communicatie, juni 2025). De jongeren zelf geven ook aan niet mee te doen met deze participatieprocessen. De jongeren van buiten de jeugdraad zijn zelfs

niet bekend met de mogelijkheden die de gemeente biedt. Dit komt mede omdat ze er niet actief naar op zoek zijn, maar de gemeente doet volgens de jongeren ook geen moeite om ze te bereiken (Respondent K & Respondent L, persoonlijke communicatie, juni 2025). Mocht de gemeente jongeren wel actief opzoeken, merkt de jeugd er niks van en lukt het de gemeente niet om ze te bereiken.

Of de facilitering vanuit de gemeente voldoende is, is ook de vraag. De jeugdraad wordt wel ondersteund: *“Ze kunnen gratis gebruik maken van de fractiekamers, ze krijgen begeleiding vanuit de gemeente en ze kunnen aanspraak doen op financiële middelen”*, zo geeft respondent F aan (Persoonlijke communicatie, juni 2025). Daarnaast heeft de jeugdraad een griffie toegewezen gekregen vanuit de gemeente waar ze met alle vragen naar toe kunnen.

Individuele gemeenteraadsleden worden echter niet ondersteund en aangespoord door de gemeente om jongeren te betrekken bij de besluitvorming. Er wordt geen tijd, geld en/of middelen voor ze vrijgemaakt om met jongeren in gesprek te gaan. Het is aan het gemeenteraadslid zelf, om naast zijn andere werkzaamheden, zich bezig te houden met jongerenparticipatie: *“Er is niet echt een budget of capaciteit die daarvoor [jongerenparticipatie] vrijgemaakt wordt zodat we ons daarmee bezig gaan houden”* (Respondent A, persoonlijke communicatie, juni 2025). De mogelijkheden die de gemeente biedt zijn volgens veel raadsleden voldoende. Toch zijn deze niet genoeg bekend en daar ligt volgens vele het probleem: *“Wat de gemeente aanbiedt zou op zich voldoende moeten zijn als je er ook de participant mee uitlokt. Maar dat lukt niet. Dus ik zeg niet per se dat je meer mogelijkheden moet hebben om te participeren, maar je moet ze beter naar je toe weten te trekken. En als dat niet lukt gebruik je het verkeerde middel”* (Respondent D, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Volgens de respondenten is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om ervoor te zorgen dat de facilitering voldoende is. Desondanks ligt de verantwoordelijkheid ook deels bij de jongeren zelf: *“De jongeren moeten er zelf ook iets voor doen. Het komt niet uit de lucht vallen”* (Respondent G Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Volgens de geïnterviewde stakeholder begint jongerenparticipatie bij de gemeente. De gemeente zou *“actief werk moeten maken van het betrekken van alle groepen jongeren. Ze zou een grote campagne moeten doen onder jongeren en scholen. De gemeente is uiteindelijk degene die ervoor moet zorgen dat alle jongeren gerepresenteerd zijn. En als de jeugdraad dat niet doet, is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om te zorgen dat de jeugdraad dat wel doet.”* (Respondent M, persoonlijke communicatie, juni 2025).

4.1.3: Tevredenheid met participatiemogelijkheden en invloed

Om erachter te komen hoe de participatie geregeld is in Bergen op Zoom en hoe dit eventueel verbeterd zou kunnen worden, is het van belang om te onderzoeken hoe tevreden de jongeren zijn met de huidige participatiemogelijkheden. Op basis van de resultaten van de subjectieve dimensie, dus de beleving van invloed, de tevredenheid met participatie en het gevoel van betrokkenheid kan bepaald worden of jongeren andere mogelijkheden tot participatie willen krijgen en zo ja, welke.

De jongeren die actief zijn in de jeugdraad, zijn voornamelijk positief over de mogelijkheden die de gemeente biedt om te participeren. Deze jongeren zijn actief bezig met het verkondigen van hun mening. Dit doen ze meestal omdat ze sinds de middelbare school affiniteit hebben met politiek en

dat een interessant onderwerp vinden. Toch zien zij ook in dat de meeste jongeren simpelweg geen interesse hebben in de politiek en zich er niet mee bezig houden. Verreweg de meeste jongeren zijn bezig met andere zaken op die leeftijd en denken niet na over participeren. Dit zorgt er voor dat veel jongeren de mogelijkheden die ze hebben om te participeren niet kennen. Dit besef heeft respondent D ook: *“Als ik zelf kijk naar hoe ik als jongere was, denk ik dat ik er gewoon totaal niet bij stilsta (...) Vandaar dat ik zeg, je moet ze actief opzoeken”* (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

De jongeren van de jeugdraad voelen zich in toenemende mate betrokken bij de besluitvorming van de gemeente. Sinds kort wordt de jeugdraad actiever opgezocht en benaderd door beleidsmakers en gemeenteraadsleden, wat hen het gevoel geeft dat ze serieuzer genomen worden. Dit stemt ze meer tevreden dan voorheen, al is de toenadering minimaal en is de jeugdraad vaak degene die contact zoekt met de gemeenteraad (Respondenten H & I, persoonlijke communicatie, juni 2025).

De meeste jongeren in Bergen op Zoom zijn niet bekend en/of benutten de mogelijkheden die er zijn om te participeren niet. Deze jongeren maken daarom geen gebruik van de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk beleid, volgens Respondenten K & L (Persoonlijke communicatie, juni 2025). Hierdoor krijgt de gemeente enkel de meningen te horen van de kleine groep jongeren die wel actief participeren, via de jeugdraad. Dit zorgt ervoor dat de democratische legitimiteit niet is wat het zou moeten zijn bij besluitvorming.

4.1.4: Het perspectief van de gemeente op participatie

Belangrijk voor de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom is de houding van de gemeente. Om jongerenparticipatie succesvol te kunnen laten verlopen, moet de gemeente open staan voor de mening van jongeren. Jongerenparticipatie staat of valt bij de opvatting die gemeenteraadsleden en beleidsmakers hebben. Als ze er niet voor open staan, wordt het voor jongeren nagenoeg onmogelijk om invloed uit te oefenen op het beleid dat gevoerd wordt.

In Bergen op Zoom kijken de raadsleden en beleidsmakers veelal positief naar jongerenparticipatie. Ze geven zelf aan serieus open te staan voor de meningen van jongeren. Ook de jongeren van de jeugdraad zijn positief als het gaat om de houding van de gemeente. De jeugdraad geeft aan dat er steeds meer benadering is vanuit de gemeente, met de vraag wat ze van een beleidsplan vinden (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Toch valt er nog winst te behalen. Voornamelijk de oudere raadsleden vinden het lastig om de stem van jongeren door te voeren in beleid. Ze zijn het niet gewend om advies te vragen aan jongeren. Jonge raadsleden spreken van een ‘oude stempel’ die heerst binnen de gemeente. *“Er is een oude stempel binnen de gemeente zelf en bij de ambtenaren. Er zijn ambtenaren die tig jaren bij de gemeente werken en er zijn raadsleden die tig jaren in de gemeenteraad zitten. Op een gegeven moment moet het wel zo zijn van: het is nu klaar voor ons en we geven de ruimte aan de jeugd en dat gebeurt op dit moment nog eigenlijk veel te weinig”*, zo is respondent A van mening (Persoonlijke communicatie, mei 2025). Jonge raadsleden staan over het algemeen meer open voor de mening van jongeren. Ze hebben ook meer contact met deze groep in de samenleving en voelen beter aan welke problemen aangepakt moeten worden. Oudere raadsleden hebben moeite met jongeren betrekken bij hun werkzaamheden. Ze geven aan bereid te zijn om met jongeren in gesprek te gaan, maar in realiteit gebeurt dit zelden. Overigens geldt dat ook voor de jonge raadsleden: alle raadsleden zijn bereid om serieus naar jongeren te luisteren, maar dit blijkt nog niet uit het beleid. Wel hebben beleidsmakers steeds beter contact

met de jeugdraad: *“De beleidsmakers, dus als in college en ambtenaren, die trekken graag met de jeugdraad op, weet ik. Maar wat eruit komt weet ik niet, want dat horen wij nooit”* (Respondent C, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Het feit dat raadsleden niet te horen krijgen wat beleidsmakers met de mening van de jongeren hebben gedaan is ook onderdeel van het probleem. Er is nauwelijks terugkoppeling vanuit de gemeente, niet richting raadsleden en niet richting de jeugdraad en andere jongeren. De jeugd geeft aan dat juist de terugkoppeling zo belangrijk is. Het werkt motiverend voor jongeren om te weten wat er met hun input is gebeurd en welke positieve veranderingen ze teweeg hebben gebracht. *“(..)Met een bericht van: dit hebben we met jouw input gedaan. Dan voelen jongeren zich serieus genomen en kan je ze aan je binden en dan gaan ze in de toekomst weer meedoen met een participatieproces. Dus dat stukje terugkoppeling is heel belangrijk”* (Respondent F, persoonlijke communicatie, juni 2025).

4.2: Gemeentelijke responsiviteit

De gemeentelijke responsiviteit gaat over de mate waarin de gemeente bereid is om te luisteren naar jongeren en hun input serieus nemen. Het gaat hierbij om de bestuurlijk inspanning die de gemeente levert.

Zoals eerder benoemd begint jongerenparticipatie op lokaal niveau, bij de gemeente. De gemeenteraad en ambtenaren zijn degene die zich moet inspannen om alle jongeren een stem te geven, volgens de respondenten. Uit dit onderzoek is gebleken dat jongeren buiten de jeugdraad niet bekend zijn met de mogelijkheden om te participeren en daardoor niet hun stem laten horen. Hierdoor zijn ze ook niet tevreden.

De raadsleden en ambtenaren spelen een belangrijke rol in het motiveren van jongeren en ze actief te betrekken, net als de jeugdraad. Het is van belang om jongeren te boeien en te binden aan de gemeente. De jeugdraad spreekt de taal van de jongeren en kan op die manier de jeugd bereiken. Het is aan de jeugdraad om te laten zien hoe succesvol ze kunnen zijn. Daarnaast zien de raadsleden voor zichzelf ook een rol weggelegd om meer jongeren te bereiken: *“Ik, als gemeenteraadslid, heb een rol om te laten zien hoe interessant de politiek is”* (Respondent A, Persoonlijke communicatie, mei 2025). Door jongeren te betrekken bij besluitvormingsprocessen wordt ook de interesse opgewekt van de jeugd: *“En door ze betrokken te maken... krijgen ze ook meer interesse, denk ik, ook in de politiek, dat ze daar ook later verder mee doorgaan”* (Respondent B, persoonlijke communicatie, mei 2025).

Het is voor de gemeente zaak dat ze serieus luisteren naar de inbreng van jongeren. Als het eenmaal is gelukt om de jongeren te boeien, moet je ze behouden en dat lukt alleen door ze serieus te nemen. Raadsleden geven aan dat het belangrijkste van het participatieproces is: het serieus nemen van de participanten en laten zien dat je bereid bent om echt naar ze te luisteren (Respondenten A & C & D, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Toch is dit nog niet de realiteit in Bergen op Zoom. De geïnterviewde raadsleden geven aan dat ze individueel allemaal willen luisteren naar de jongeren en beweren de jeugd serieus te nemen. Als ze het hebben over andere raadsleden en beleidsmakers, zijn ze vaak minder positief: *“Het is denk ik vaak een beetje het ene oor in, het andere oor weer uit. En als er een keer echt wordt geluisterd... dan is het eigenlijk ook altijd een beetje vanuit een vorm van eigen belang”*, aldus respondent G (Persoonlijke

communicatie, juni 2025). Ook verschilt het per ambtenaar en raadslid of er geluisterd wordt naar jongeren of niet. In veel gevallen is het onwil van ambtenaren en raadsleden die niet luisteren naar jongeren (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Naast de bestuurlijke inspanning die de gemeente levert of zou moeten leveren, is het belangrijk om te onderzoeken hoe de jongeren de huidige mate van responsiviteit ervaren. Ondanks dat de responsiviteit per raadslid en ambtenaar verschilt, zijn de jongeren van de jeugdraad overwegend positief als er gevraagd wordt naar of ze zich serieus genomen voelen. Over het algemeen voelt de jeugdraad zich serieus genomen en hebben ze het idee dat beleidsmakers echt naar ze luisteren. Voorheen hadden ze dit gevoel minder, dus dat is een positieve verandering. Desondanks geven ze wel aan dat het nog beter kan: *“Ik denk dat het [luisteren naar de jeugdraad] steeds meer wordt. Als ik kijk naar het begin, drie jaar geleden, toen was dat heel weinig eigenlijk. Langzamerhand begint er steeds meer geluisterd te worden naar onze inbreng, ons advies. Maar ik denk nog steeds dat dat wel beter kan en moet”* (Respondent H, persoonlijke communicatie, juni 2025). Andere leden van de jeugdraad geven ook aan dat er hedendaags meer naar ze geluisterd wordt dan een aantal jaar geleden, maar dat er nog altijd verbetering mogelijk is. De reden dat er nu meer en beter geluisterd wordt naar de jeugdraad, is omdat ze meer naamsbekendheid hebben: *“De gemeente kan niet meer om ons heen”*, aldus respondent J (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

De jeugdraad telt op dit moment dertien actieve leden, wat betekent dat dertien jongeren in Bergen op Zoom zich in ieder geval meer gehoord voelen dan een aantal jaar terug. Bergen op Zoom telt echter ongeveer 10.000 jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.d.). Verreweg het grootste gedeelte van die jongeren is onbekend met de participatiemogelijkheden. De jongeren die er wel bekend mee zijn en op die manier, los van de jeugdraad, participeren, voelen zich over het algemeen niet serieus genomen. De middelbare scholier die heeft bijgedragen aan dit onderzoek geeft aan: *“Als leerlingenraad of interact worden wij niet echt gehoord. Gewoon niet. Ik... dat weet ik niet met de andere jongeren, maar ik voel me niet heel serieus genomen”* (Respondent L, persoonlijke communicatie, juni 2025). Een andere jongere geeft aan dat ze denkt dat jongeren niet participeren omdat ze het idee hebben dat participeren geen zin heeft: *“Tenminste, ik denk dat heel veel jongeren zeggen, ja, laat maar zitten. Ik heb toch niks te zeggen”* (Respondent K, persoonlijke communicatie, juni 2025). Dit idee kan voortkomen uit het feit dat veel jongeren uit Bergen op Zoom geen vertrouwen hebben in de politiek, zoals blijkt uit het onderzoek van Stichting Retour in samenwerking met de jeugdraad. Deze organisatie heeft aan een groep jongeren uit Bergen op Zoom gevraagd of ze vertrouwen hebben in dat de politiek de maatschappelijke thema's kan aanpakken die zij belangrijk achten. Precies de helft van de ondervraagden had daar vertrouwen in. 35% van de jongeren had daar geen vertrouwen in. Daarnaast heeft 58% van de ondervraagden jongeren geen vertrouwen in de politiek als geheel (Stichting Retour & Jeugdraad Bergen op Zoom, 2024).

4.3: Beleidsbeïnvloeding

De beleidsbeïnvloeding gaat over de mate waarin jongeren invloed kunnen uitoefenen op besluiten die de gemeente neemt. Dat beleidsmakers en gemeenteraadsleden luisteren naar jongeren en hun mening serieus nemen is één ding, maar het is de vraag of ze deze meningen ook meenemen tijdens de besluitvorming.

Allereerst is het belangrijk om te onderzoeken wat het huidige niveau van jongerenparticipatie is volgens de respondenten. Daarnaast is belangrijk om erachter te komen wat het gewenste participatieniveau is. Als jongeren structureel invloed willen uitoefenen op het beleid van de gemeente, is het volgens Arnstein nodig om op de zesde trede te belanden: samenwerken. Dit is een niveau van participatie waarbij de gemeente en jongeren samen beslissingen nemen. Een aantal raadsleden zouden de participatie graag op dat niveau zien, maar andere raadsleden vinden adviseren goed genoeg: *“Ik vind niveau vijf [adviseren] prima. Ze mogen inbreng geven en dan is het toch echt aan degene die het besluit moet nemen of dat meegenomen wordt”* (Respondent B, persoonlijke communicatie, juni 2025). Een anders raadslid zegt hierover: *“Vooral de invloed zou voor mij heel erg omhoog mogen. Maar dat is ook meer een persoonlijke en partijpolitieke voorkeur”*, zo geeft respondent E aan (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

De jeugdraad geeft aan dat het niveau van participatie op dit moment past bij trede vijf: *“Ik denk dat wij een beetje als jongeren, als jeugdraad zelf, zitten wij op de adviserende trap”* (Respondenten H & J, persoonlijke communicatie, juni 2025). Als het aan de jongeren van de raad ligt zouden ze een hoger participatieniveau bereiken. Ze geven aan dat ze graag meer invloed zouden willen krijgen in Bergen op Zoom, door samen te werken met de gemeente: *“Ik denk dat sowieso samenwerking of partnerschap, dat dat sowieso altijd wat meer mag zijn”*, is Respondent I van mening (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Het feit dat de jongeren meer invloed willen uitoefenen op het beleid, betekent niet per definitie dat ze ontevreden zijn met de huidige mate van invloed. De subjectieve dimensie is onderzocht door te onderzoeken wat het gevoel van invloed op het beleid is van de jongeren. De jeugdraad geeft aan dat ze in toenemende mate merken dat beleidsmakers en gemeenteraadsleden hun mening dusdanig serieus nemen, dat de inbreng van jongeren wordt doorvertaald in het beleid. Op de vraag of de jeugdraad het gevoel heeft dat ze echt invloed uitoefenen op de gemeente, wordt geantwoord: *“Ik denk zeker dat dat zo voelt. Maar voornamelijk ook omdat ik wel zie dat er dingen veranderen”* (Respondent H, persoonlijke communicatie, juni 2025). Een ander lid van de jeugdraad beweert dat hun mening *“Vrijwel direct”* wordt doorgevoerd in het beleid. (Respondent J, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Tegelijkertijd geeft de Bergse jeugd aan dat ze minder positief zijn over zowel hun eigen invloed, als de invloed van de jeugdraad. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat de participatiemogelijkheden naast de jeugdraad onvoldoende bekend zijn en niet genoeg worden benut. Dit heeft als direct gevolg dat de jongeren als geheel weinig invloed uitoefenen. De jongeren die wel op andere manieren participeren zijn niet tevreden met de huidige mate van invloed. Hoe de gemeenteraadsleden dit in de realiteit zien sluit naadloos aan bij wat de jongeren vinden: *“Een normale burger, ja, die heeft dat niet. Die heeft geen invloed. Dus in hoeverre jongeren invloed hebben, verschilt heel erg van wat je positie is. En als je niks met politiek of de gemeente te maken hebt, dan heb je eigenlijk nul invloed”*, aldus respondent A (Persoonlijke communicatie, juni 2025). Verder geven de jongeren aan dat, voor zover ze weten, de jeugdraad niet heel veel te zeggen heeft (Respondent K & L, persoonlijke communicatie, juni 2025).

De huidige mate van invloed van de jongeren lijkt mee te vallen. Toch zijn er concrete voorbeelden waaruit blijkt dat de jeugdraad wel degelijk invloed heeft gehad op gemeentelijk beleid. Objectief

gezien zijn er wel degelijk feitelijke verandering zichtbaar in het beleid naar aanleiding van een participerende jeugdraad. Aan de andere kant zijn er in het onderzoek geen concrete voorbeelden naar voren gekomen waaruit blijkt dat de Bergse jongeren, die niet actief zijn in de jeugdraad, wel invloed hebben uitgeoefend.

Zoals gezegd probeert de jeugdraad met inhoudelijk sterke adviezen de beleidsmakers en gemeenteraadsleden te overtuigen om veranderingen door te voeren in de gemeente. De jeugdraad geeft maar op een aantal onderwerpen, dat beperkt is tot hun eigen belevingswereld, adviezen. Vanaf 2022 tot nu heeft de jeugdraad slechts zeven adviezen gepubliceerd. Onderwerpen die hierin veelvuldig naar voren zijn gekomen, zijn leefbaarheid, onderwijs, veiligheid (in het verkeer, op social media, in het algemeen) en cultuur (adviezen en projecten, z.d.). In elk advies ventileert de jeugdraad zo representatief mogelijk de mening van de Bergse jongeren. Ze zetten hun mening kracht bij, door oplossingen aan te dragen en te pleiten dat deze moeten worden doorgevoerd.

Concrete voorbeelden waaruit blijkt dat de jeugdraad met hun adviesrapporten hebben bijgedragen aan veranderingen in de gemeente zijn de rapporten 'fietsveiligheid Zoomdam 2024-03' en 'fietsveiligheid 2024-09'. Op de Zoomdam in Bergen op Zoom lag een gevaarlijke rotonde, waar regelmatig ongelukken gebeurde. Deze rotonde lag ook nog eens naast de grootste middelbare school van Bergen op Zoom, waardoor er dagelijks honderden jongeren overheen fietsten (Van Aert et al., 2024). De jeugdraad heeft dit aangekaart in het advies en pleitte voor directe aanpassingen waardoor de rotonde veiliger werd. Uit de interviews werd duidelijk dat gemeente de zorgen van de jeugdraad zeer serieus nam, en aan de slag is gegaan met de rotonde: *"De structuur op de weg is bijvoorbeeld veranderd, er zijn veranderingen in de weg gezet bij de rotonde, zoals extra drempels en verkeersborden. Dus het advies is ook wel direct overgenomen eigenlijk"* (Respondent A & E, Persoonlijke communicatie, mei/juni 2025). Ook andere gevaarlijke verkeerssituaties voor fietsers zijn door de gemeente aangepakt, op advies van de jeugdraad: *"Nou ja, voor fietsveiligheid hebben ze [de gemeente] natuurlijk al die punten aangepakt die wij hebben aangekaart die gevaarlijk zijn. En daar hebben ze eigenlijk ons advies letterlijk overgenomen en ook echt uitgevoerd"*, verteld respondent J (Persoonlijke communicatie, juni 2025).

Een ander concreet voorbeeld waar de jeugdraad de gemeente mee heeft beïnvloed zijn de rapporten aangaande het Markiezenhof. Het Markiezenhof is een belangrijk onderdeel van het cultureel erfgoed in Bergen op Zoom. Het is een middeleeuws stadspaleis. De gemeente was voornemens om te bezuinigen op het paleis, waardoor de museumfunctie zou komen te vervallen. Hier was de jeugdraad fel op tegen en hebben daarom met dit advies gepleit om niet te bezuinigen, maar juist te investeren in Het Markiezenhof (Jeugdraad Bergen op Zoom et al., 2025). En met succes: vanuit de gemeenteraad was er veel steun om het cultureel erfgoed te behouden. Hierdoor heeft de jeugdraad een aanvullend rapport uitgebracht over het Markiezenhof. De jeugdraad pleitte nogmaals voor het behoud ervan en gaf advies over andere bezuinigingsmogelijkheden voor de gemeente. Het Markiezenhof is een succesvol project gebleken voor de jeugdraad, want de museumfunctie is behouden. Dit is ook naar voren gekomen in de interviews: *"We hebben een advies gegeven over het Markiezenhof dat ze wilden wegbezuinigen, daar zit een museumfunctie in. Nou gelukkig waren wij niet de enige die dat niet wilde (...) Ook dankzij ons en dankzij ons best wel sterke advies is dat uiteindelijk niet gebeurd"* (Respondent J, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Verder heeft de jeugdraad, zonder hierover advies uit te brengen, ervoor gezorgd dat er een aparte pagina is ontwikkeld voor Bergen op Zoom op de 'Kwikstart' app. Dit is een app waar jongeren handige informatie kunnen vinden, zoals welke zaken er geregeld moeten worden als je achttien wordt. Verder staat er informatie over ingewikkelde onderwerpen zoals zorg, verzekeringen en wonen: *“deze app was er niet in Bergen. En wij hebben er eigenlijk voor gezorgd dat dat er nu wel is. En wij hebben die ook samen, zeg maar, gecreëerd. Dus we hebben ook mogen meebeslissen over wat er dan in moest komen te staan en wat niet vergeten mocht worden”* (Respondent J, persoonlijke communicatie, juni 2025).

Tot slot is het sociale media veiligheidsrapport een goed voorbeeld om aan te tonen dat de jeugdraad invloed kan hebben op gemeentelijke besluiten, maar tot op zekere hoogte. Volgens de jeugdraad is de gemeente verantwoordelijk voor het bijdragen aan een veilig gevoel op sociale media voor jongeren. Hier hebben ze een rapport over geschreven en aanbevelingen gedaan om sociale media een veiligere plek te maken voor jongeren. Zo zijn ze van mening dat er een voorlichtingsprogramma moet worden ontwikkeld, er een laagdrempelig meldpunt moet zijn en de samenwerking tussen jongeren, scholen, jeugdorganisaties en de gemeente gestimuleerd moet worden (Jeugdraad Bergen op Zoom, 2023). De raad van de gemeente Bergen op Zoom heeft dit adviesrapport 'voor kennisgeving aangenomen' (*Advies Veiligheid op Sociale Media BergenOpZoom - iBABS Publieksporaal*, z.d.). Dit betekent dat ze er niet inhoudelijk op ingaan en geen besluiten over nemen. De jeugdraad geeft aan dat ze nog bezig zijn met dit adviesrapport, maar uit deze casus blijkt dat de jeugdraad op bepaalde onderwerpen minder invloed heeft dan volgens hen gewenst.

Hoofdstuk 5: Discussie

In dit hoofdstuk beschrijft en interpreteert de onderzoeker de belangrijkste resultaten en koppelt deze aan de literatuur. Vervolgens worden de (onverwachte) bevindingen besproken en verklaard. Daarna bespreekt de onderzoeker de sterktes en beperkingen van het onderzoek. Tot slot volgen er suggesties voor eventueel vervolgonderzoek.

5.1: De belangrijkste resultaten samengevat

Uit dit onderzoek is gebleken dat er verschillende participatiemogelijkheden zijn in Bergen op Zoom, waarvan de meeste jongeren geen gebruik maken. De jeugdraad heeft invloed op bepaalde onderwerpen, maar met de andere participatiemogelijkheden kunnen de jongeren bijna geen invloed uitoefenen. De meeste jongeren maken er geen gebruik van, omdat ze er niet bekend mee zijn of het interesseert ze simpelweg niet genoeg. De gemeente doet relatief weinig moeite om alle jongeren te betrekken.

De afgelopen jaren is er wel een positieve trend als het gaat om jongerenparticipatie. Steeds meer gemeenteraadsleden en beleidsmakers willen echt luisteren naar de jongeren en staan open voor de mening van deze groep. Hierdoor wordt de jeugdraad steeds serieuzer genomen door gemeenteraadsleden en ambtenaren. Dit resulteert in een toenemende invloed van de jeugdraad op besluitvorming. Ze brengen steeds meer adviesrapporten uit en de gemeenteraad gaat hier vaak mee aan de slag. Mede hierdoor is de jeugdraad meer tevreden en hebben ze steeds meer het gevoel dat ze echt iets bijdragen. De overige jongeren merken echter geen positieve veranderingen. Ze merken niet dat ze actief worden betrokken door gemeenteraadsleden en ambtenaren. Hierdoor voelen ze zich niet gehoord en oefenen ze niet tot nauwelijks invloed uit op het gemeentelijk beleid.

5.2: Interpretaties van de resultaten en vergelijking met de literatuur

Uit de resultaten is naar voren gekomen dat de mate van invloed sterk afhankelijk is van de manier waarop de jongeren participeren. Duidelijk is geworden dat de jongeren via de jeugdraad de meeste invloed kunnen hebben op het gemeentelijk beleid. De jeugdraad zou succesvoller kunnen zijn als ze op meer verschillende onderwerpen advies uitbrengen en zorgen voor nog meer leden. De opgestelde hypothese 'de jeugdraad is een adviserend orgaan met te weinig invloed volgens de jongeren. Daaruit volgt dat de andere participatiemogelijkheden al helemaal te weinig invloed opleveren' kan hierdoor bevestigd worden. De jeugdraad is van mening dat ze op te weinig onderwerpen invloed uitoefenen. Ook is in het onderzoek naar voren gekomen dat de overige jongeren via andere participatiemogelijkheden al helemaal weinig tot geen invloed uitoefenen.

Leden van de jeugdraad geven aan dat ze het gevoel hebben dat de gemeente steeds serieuzer naar ze luistert en zich ook meer inzet om te luisteren naar de jongeren. Dit blijkt uit het feit dat ze een contactpersoon hebben binnen de gemeente waar ze met alle vragen naar toe kunnen. Ook worden ze steeds vaker door beleidsmakers meegenomen om samen problematiek aan te pakken. Het is hierbij belangrijk om te beseffen hoe onafhankelijk de jeugdraad is. De jeugdraad is een eigen stichting, wat een basis van onafhankelijkheid vormt. Ze krijgen de mogelijkheid om advies te geven op onderwerpen die zij belangrijk achten. Deze adviesrapporten schrijven ze en ze rapporteren aan de gemeenteraad. Ze adviseren dus in feite de gemeenteraad over onderwerpen die ze zouden moeten aanpakken in de

gemeente. Hiermee is de jeugdraad formeel ingebed binnen de gemeentelijke structuur. Daarnaast worden ze begeleid door een werkgroep van de gemeenteraad en ze hebben een raadsgriffie toegewezen gekregen vanuit de gemeente. Verder is er in 2024 een convenant ondertekend door de jeugdraad en burgemeester, waarmee de samenwerking tussen de jeugdraad en gemeenteraad versterkt is (Verbeem, 2024). Hieruit blijkt dat de jeugdraad en gemeenteraad sterk verbonden zijn en kan geconcludeerd worden dat de jeugdraad niet geheel onafhankelijk is, al hebben ze wel kenmerken van een onafhankelijke stichting. Deze semi-onafhankelijkheid kan invloed hebben op de onderwerpen die de jeugdraad oppakt en de invloed die ze daarmee uitoefenen.

Een mooi voorbeeld waar de samenwerking tussen de jeugdraad en gemeenteraad duidelijk wordt, is de ontwikkeling van de Kwikstart app. Hieruit blijkt dat de gemeentelijke responsiviteit de afgelopen jaren is toegenomen, in ieder geval richting de jeugdraad. De jongeren van buiten de jeugdraad geven aan dat ze zich niet gehoord en serieus genomen voelen door de gemeente. Volgens Van Donk betekent het feit dat de gemeentelijke responsiviteit is toegenomen, voor in ieder geval de jeugdraad, dat de gemeente jongerenparticipatie serieuzer is gaan nemen (Van Donk, 2015). De opgestelde hypothese 'jongeren zijn ontevreden met de huidige staat van de gemeentelijke responsiviteit, terwijl vertegenwoordigers van de gemeente hier wel tevreden over zijn' kan hierdoor deels worden verworpen. De jongeren van de jeugdraad zijn de afgelopen jaren in toenemende mate tevreden met de gemeentelijke responsiviteit, terwijl de jongeren van buiten de jeugdraad hier ontevreden over zijn. De vertegenwoordigers van de gemeente zijn niet allemaal tevreden en veel zijn van mening dat de gemeente zich meer moet inzetten om serieus te luisteren naar de Bergse jeugd. Volgens Ingrams en Schachter (2019) is het van cruciaal belang voor de democratie dat de beleidsmakers en -uitvoerders luisteren naar wat de jongeren willen. De gemeente Bergen op Zoom moet daarom, om de democratie te beschermen, meer luisteren naar deze groep in de samenleving.

Toch zet de gemeente Bergen op Zoom stappen in de goede richting. De toegenomen invloed die jongeren hebben op het beleid kan deels verklaard worden door het groeiend aantal leden van de jeugdraad. Daarnaast is de jeugdraad dit jaar beter ingericht dan voorgaande jaren en is de werkwijze geprofessionaliseerd. Door het groeiend aantal leden kunnen ze meer adviezen uitbrengen aan de gemeenteraad, waardoor ze zichtbaarder worden en meer van zich laten horen. Het feit dat meer beleidsmakers en raadsleden inzien hoe waardevol jongerenparticipatie is, kan daardoor verklaard worden. Hieruit blijkt dat de beleidsbeïnvloeding ook is toegenomen, in ieder geval voor de jeugdraad. Volgens Lindblom is dit precies de manier waarop beleidsbeïnvloeding moet gaan. Het groeiend aantal leden van de jeugdraad is een goed voorbeeld van de incrementele verbeteringen. Dit is een kleine aanpassing die meer invloed voor de jongeren als gevolg heeft (Lindblom, 1959).

De jongeren van buiten de jeugdraad geven aan dat ze geen enkele invloed uitoefenen op het beleid. Dit is ook logisch omdat ze eerder aangaven dat ze zich niet gehoord voelen door de gemeente en zoals eerder betoogt in deze studie is dat de eerste stap naar het beïnvloeden van beleid. De opgestelde hypothese 'de jongeren in Bergen op Zoom zijn ontevreden met de invloed die ze hebben op het beleid, terwijl vertegenwoordigers van de gemeente hier wel tevreden over zijn' kan wederom deels verworpen worden door onderscheid te maken tussen de jeugdraad en de overige jongeren. De jeugdraad is in toenemende mate tevreden met de invloed, terwijl de andere jongeren ontevreden zijn omdat ze niet tot nauwelijks invloed uitoefenen. De vertegenwoordigers van de gemeente zijn over het algemeen niet ontevreden, maar zijn wel van mening dat de jongeren meer invloed zouden mogen uitoefenen. Volgens de onderzoekers Alford & Friedland moeten de jongeren als geheel meer van zich

laten horen. Versterking van de representatie is een mechanisme om succesvol beleid te kunnen beïnvloeden. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat verreweg de meeste jongeren niet participeren en daar moet dus verandering in komen om echt invloed uit te kunnen gaan oefenen. Daarnaast zorgt massale participatie voor het vergoten van publieke druk: een tweede mechanisme dat kan zorgen voor beleidsbeïnvloeding. Tot slot is het van belang dat meer jongeren gaan participeren, zodat de mening van burgers kan veranderen. Een verandering van publieke attitudes kan op de lange termijn invloed hebben op beleid van de gemeente (Alford & Friedland, 1975). Ook volgens de theorie van Lindblom is het belangrijk dat meer jongeren participeren. Beleidsmakers en -uitvoerders houden enkel rekening met de mening van jongeren die ze te horen krijgen. De jongeren die niet participeren zullen hierdoor niet tot nauwelijks invloed uitoefenen (Lindblom, 1959).

Nu is vastgesteld dat de jongeren die actief zijn in de jeugdraad in toenemende mate ervaren dat ze serieus genomen worden en ook daadwerkelijk invloed hebben op beleid, is het mogelijk om het niveau van participatie te meten aan de hand van de participatieladders. Bij welke trede de participatie past is wel afhankelijk van het onderwerp en advies. Er zijn concrete voorbeelden waaruit blijkt dat de gemeente samen met de jeugdraad problematiek heeft aangepakt en het advies direct heeft overgenomen, zoals het verkeersveiligheidsadvies en de ontwikkeling van de Kwikstart app. Op deze onderwerpen kan geconcludeerd worden dat er volgens de theorieën van Arnstein en Edelenbos & Monnikhof sprake is van samenwerking/co-creatie. Volgens beide participatieladders betekent dit dat de jongeren direct invloed hebben gehad op besluitvorming. Toch zijn er meer voorbeelden waaruit blijkt dat de jeugdraad enkel advies geeft en niet samenwerkt met de gemeente. Concrete voorbeelden van deze adviezen zijn de adviezen aangaande het Markiezenhof en het advies over veiligheid op sociale media. Volgens de participatieladders hebben jongeren met een adviserende rol een mindere mate van invloed op de besluitvorming. Arnstein ziet dit zelfs als schijninvloed: de jongeren denken dat ze invloed hebben, maar in werkelijkheid is dit niet zo.

Voor de jongeren van buiten de jeugdraad is in dit onderzoek naar voren gekomen dat het lastig is om invloed uit te oefenen op gemeentelijke besluitvorming. Ze voelen zich niet gehoord en daarmee wordt het bijna onmogelijk om ervoor te zorgen dat beleid verandert. Volgens de theorieën van de participatieladders is er daarom vooral sprake van informeren/ raadplegen. De gemeente zendt vooral informatie naar de jongeren over nieuwe plannen, zonder dat veel jongeren hier hun mening over hebben gegeven of actief aan mee hebben gewerkt. De gemeente biedt wel mogelijkheden aan jongeren om hun stem te laten horen. Veel jongeren maken hier geen gebruik van maar het feit dat de mogelijkheden er wel zijn betekent dat het participatieniveau 'raadplegen' bereikt wordt.

Met behulp van de participatieladders wordt duidelijk dat er een groot verschil in de mate van invloed zit tussen de jongeren van de jeugdraad en de jongeren daarbuiten.

Naar aanleiding van dit onderzoek kan er gesteld worden dat het niveau van participatie afhankelijk is van de manier waarop jongeren participeren. De jeugdraad bereikt over het algemeen het niveau 'adviseren' en in sommige gevallen zelfs het niveau 'samenwerken/ coproduceren'. Volgens de theorie van Edelenbos en Monnikhof betekent dit dat er in elk geval serieus geluisterd wordt naar de jeugdraad, waarbij sommige ideeën zelfs in samenwerking met deze raad worden uitgewerkt door beleidsmakers (Edelenbos & Monnikhof, 2001). Er is in dit geval duidelijk sprake van invloed op het beleid door jongeren uit de gemeente. De theorie van Arnstein is iets conservatiever. Volgens deze theorie is er pas vanaf het niveau 'samenwerking' sprake van echte invloed op het beleid door de Bergse jongeren (Arnstein, 1969). Dit niveau is in enkele gevallen bereikt.

De jongeren die participeren via andere mogelijkheden of helemaal niet participeren bereiken een ander niveau op de participatieladders. Er is in dit onderzoek naar voren gekomen dat ze zich niet serieus genomen voelen en daarmee niet tot nauwelijks invloed kunnen uitoefenen op het beleid. Er is geen concreet voorbeeld te noemen waaruit blijkt dat ambtenaren en/of gemeenteraadsleden hebben samengewerkt met deze groep jongeren. Volgens de theorie van Arnstein kan hierdoor per definitie geen sprake zijn van daadwerkelijke invloed, omdat het niveau 'samenwerking' niet bereikt is (Arnstein, 1969). Volgens de theorie van Edelenbos en Monnikhof is er sprake van interactief beleid, al is dit op een laag niveau. De jongeren kunnen laten weten wat ze van bepaalde onderwerpen vinden, maar ambtenaren en gemeenteraadsleden doen hier vaak niks mee.

De participatieladder, het belangrijkste meetinstrument van het onderzoek, is ook teruggekomen in het conceptueel model. Het model is een visuele weergave van hetgeen dat werd onderzocht en diende tijdens het onderzoek als hulpmiddel. Het model maakt namelijk duidelijk wat de verwachte relaties en verbanden zijn tussen de verschillende factoren en welke factoren invloed op elkaar uitoefenen. Het model bevat veel factoren waardoor het wat onoverzichtelijk is geworden en er goed gekeken moet worden naar welke factoren invloed hebben op elkaar. Deze structuur van het model was echter wel noodzakelijk om een volledig beeld van het onderzoek te schetsen en alle belangrijke concepten op te kunnen nemen. Daarnaast laat het model duidelijk zien wat er uiteindelijk wordt onderzocht: de mate van invloed die de Bergse jeugd heeft op besluitvorming.

Tijdens het onderzoek zijn er ook beperkingen van het conceptueel model aan het licht gekomen. Zo laat het conceptueel model zien dat het niveau op de participatieladder wordt gemeten door de vier belangrijke variabelen. De plek op de participatieladder is deels gemeten met behulp van deze variabelen, maar de plek op de participatieladder is vooral gemeten door simpelweg aan de respondenten te vragen op welke plek van de ladder participatie nu staat, en waar het volgens de respondenten hoort te staan. De plek op de ladder is dus gemeten aan de hand van de vier variabelen en door het te vragen aan de respondenten. Dat laatste komt niet terug in het conceptueel model. Om de plek op de ladder volledig aan de hand van de variabelen te kunnen meten, had de onderzoeker extra meetinstrumenten moeten ontwikkelen. Dit heeft de onderzoeker niet gedaan, waardoor het noodzakelijk was om het te vragen. Voor vervolgonderzoek zou het sterker zijn om de plek op de ladder wel te meten met behulp van enkel de variabelen en daar dus meetinstrumenten voor te ontwikkelen.

Verder is uit het literatuuronderzoek naar voren gekomen dat er (inter)nationale regels en afspraken zijn gemaakt over hoe jongerenparticipatie moet worden vormgegeven door een gemeente. Zo heeft de Verenigde Naties de SDG's opgesteld. Volgens deze doelen moet de gemeente zorgen voor responsieve, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus (*SDG 16.7.2: Ensuring Inclusive And Responsive Decision-Making For Sustainable Development*, z.d.). Volgens dit onderzoek is er op elk van die aspecten winst te behalen. Veel respondenten hebben hun twijfels bij de inclusiviteit en representativiteit van de Bergse jeugdraad. Daarnaast participeren te weinig jongeren van buiten de jeugdraad om een idee te krijgen van wat de meeste jongeren vinden.

Deze SDG's zijn vervolgens op Europees niveau doorvertaald in het 'Europees Handvest voor de Participatie van Jongeren in het Lokale en Regionale Leven.' Volgens dit handvest moeten jongeren het recht, de middelen, de ruimte en de gelegenheid krijgen tot participatie ("Revised European Charter On The Participation Of Young People in Local And Regional Life", 2003). Als dit wordt toegepast op de participatie in Bergen op Zoom, blijkt dat er ruimte is voor verbetering. Jongeren hebben het recht en de gelegenheid om te participeren. De gemeente ondersteunt de jeugdraad en

biedt daarnaast overige participatiemogelijkheden aan. In dit onderzoek is echter naar voren gekomen dat de middelen en de ruimte nog verbeterd dienen te worden. De gemeente moet meer investeren in jongerenparticipatie, door de beleidsmakers en gemeenteraadsleden meer middelen zoals tijd en geld te bieden. Daarnaast moeten jongeren meer de ruimte krijgen in het participatieproces, waardoor ze invloedrijker kunnen zijn.

In Nederland wordt er van gemeenten verwacht dat jongerenparticipatie op een bepaalde manier wordt toegepast. Organisaties die gemeenten hierbij helpen zijn de Nederlandse Jeugdraad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Zoals gezegd is de NJR de overkoepelende organisatie voor meer dan veertig jongerenorganisaties in Nederland. Deze organisatie zet zich in voor gelijke participatiekansen voor jongeren en probeert de jongeren in contact te brengen met de gemeente (NJR, z.d.). Tijdens dit onderzoek is de NJR niet naar voren gekomen. Dit kan betekenen dat het werk van de NJR niet goed genoeg aanslaat in Bergen op Zoom. Aan de andere kant heeft de onderzoeker geen vragen gesteld over de NJR, wat er ook mee te maken kan hebben dat deze organisatie niet benoemd is. Hetzelfde geldt voor de VNG.

Wel heeft de NJR de zes bouwstenen opgesteld die nodig zijn voor succesvolle participatie. In Bergen op Zoom worden deze bouwstenen onvoldoende toegepast. Zo doet de gemeente niet genoeg moeite om jongeren te bereiken en te betrekken bij participatieprocessen. Daarnaast lukt het de gemeente niet om veel jongeren te boeien en daarmee aan zich te binden. Als jongeren hun stem niet laten horen, kan de gemeente hier vanzelfsprekend niet naar luisteren. De eerste stap is daarom om meer jongeren te bereiken en te motiveren om actief mee te doen met de participatieprocessen. Tot slot mist veelal de terugkoppeling vanuit de gemeente richting de jeugd, iets dat essentieel is voor de motivatie van jongeren. De terugkoppeling en communicatie zorgt er voor dat jongeren zich meer betrokken voelen bij de besluitvorming. Ze worden in het proces van begint tot eind meegenomen. Hierdoor hebben ze een beter idee van waar ze mee bezig zijn en wat ze teweeg hebben gebracht.

Tot slot is er het onderzoek uitgevoerd door het Verwey-Jonker instituut. Uit dat onderzoek is naar voren gekomen dat jongerenparticipatie een opkomend thema is, dat zich nog in de beginfase van de ontwikkeling bevindt. Volgens hen zijn veel thema's waarop jongeren participeren eenzijdig en is er maar beperkte invloed. Dat is in dit onderzoek in Bergen op Zoom ook naar voren gekomen. De jeugdraad heeft invloed op bepaalde onderwerpen, maar deze invloed is vaak beperkt.

5.3: Onverwachte bevindingen

Op basis van de hypothesen kan beoordeeld worden of er onverwachte bevindingen zijn geweest tijdens het onderzoek. De hypothese 'de jeugdraad is een adviserend orgaan met te weinig invloed volgens de jongeren. Daaruit volgt dat de andere participatiemogelijkheden al helemaal te weinig invloed opleveren', is bevestigd. Hetgeen de onderzoeker vooraf verwachtte is in dit geval uitgekomen. De tweede hypothese 'jongeren zijn ontevreden met de huidige staat van de gemeentelijke responsiviteit, terwijl vertegenwoordigers van de gemeente hier wel tevreden over zijn', is deels verworpen en deels bevestigd. De jongeren van de jeugdraad zijn redelijk tevreden, maar verreweg de meeste andere jongeren zijn dit niet. Hetzelfde geldt voor de derde hypothese 'de jongeren in Bergen op Zoom zijn ontevreden met de invloed die ze hebben op het beleid, terwijl vertegenwoordigers van de gemeente hier wel tevreden over zijn'. Ook deze hypothese is deels verworpen en deels bevestigd, waarbij het onderscheid kan worden gemaakt tussen de jeugdraad en de overige jongeren.

Dit is ook direct de meest onverwachte bevinding van het onderzoek. De onderzoeker had vooraf verwacht dat de jeugdraad een grote rol zou spelen in de Bergse jongerenparticipatie, maar dat deze rol zo groot en belangrijk zou zijn, had de onderzoeker niet verwacht. De enige manier waarop jongeren daadwerkelijk invloed uitoefenen is via de jeugdraad, zo is naar voren gekomen tijdens dit onderzoek. Dit kan verklaard worden door de manier waarop ambtenaren en gemeenteraadsleden kijken naar de jeugdraad en de jongeren uit Bergen op Zoom. Volgens hen vertolkt de jeugdraad de mening van de jongeren. Als je als jongeren je stem wil laten horen, kan je daarvoor terecht bij de jeugdraad. Overige participatiemogelijkheden zijn hierdoor uit het oog verloren, ondanks dat ze aangeboden worden door de gemeente.

Daarnaast heeft de participatieladder van Arnstein voor onverwachte bevindingen gezorgd. Volgens Arnstein hebben jongeren geen echte invloed als ze enkel adviseren. Uit dit onderzoek is echter naar voren gekomen dat jongeren ook invloed kunnen uitoefenen op het beleid met enkel advies geven. Dit blijkt uit de adviesrapporten die de jeugdraad heeft uitgebracht, waar de gemeenteraad vervolgens mee aan de slag is gegaan. Mede dankzij de adviesrapporten zijn er bepaalde zaken in de gemeente veranderd. Hiermee wordt de theorie van Arnstein deels tegengesproken. Het participatieniveau 'adviseren' kan wel degelijk echte invloed betekenen en niet enkel schijninvloed zoals Arnstein beweert. De participatieladder zoals Edelenbos en Monnikhof hebben ontworpen is daarom toepasselijker. Deze theorie is niet normatief en moderner, waardoor in het vervolg beter deze participatieladder gebruikt kan worden.

5.4: Sterktes en beperkingen

Dit onderzoek kent een aantal belangrijke sterktes en beperkingen. De belangrijkste beperking van het onderzoek is het gebrek aan kwantitatief onderzoek. Dit heeft er tegelijk voor gezorgd dat het kwalitatieve onderzoek is uitgebreid en daarmee versterkt. Zo zijn er meer diepte-interviews afgenomen dan vooraf gepland. Daarnaast is er tijdens de interviews rekening gehouden met het feit dat de enige manier van data verzamelen was. De interviewer heeft daarom dieper doorggevraagd tijdens de interviews en ervoor gezorgd dat de meningen, percepties en ervaringen van de respondenten duidelijk werden. Tot slot is het literatuuronderzoek versterkt door extra theorieën en modellen te identificeren en deze te koppelen aan de data uit het onderzoek. De belangrijkste sterkte van het onderzoek is daarom de uitbreiding van het kwalitatieve onderzoek.

Een andere sterkte van het onderzoek is het feit dat er gekozen is voor een contextgerichte benadering. Hierdoor is er veel data verzameld over een bepaald gebied, waardoor er over dit gebied betrouwbare conclusies kunnen volgen.

De casestudy benadering in combinatie met een uitgebreider kwalitatief onderzoek heeft gezorgd voor betrouwbare resultaten.

Daarnaast kent dit onderzoek een aantal beperkingen waardoor de betrouwbaarheid niet maximaal is. De belangrijkste beperking is het feit dat de verzamelde data enkel verkregen is door middel van kwalitatieve onderzoeksmethodes. Zoals gezegd was de onderzoeker van plan om een kwantitatieve dimensie aan het onderzoek toe te voegen in de vorm van een enquête. Met een enquête had dit onderzoek meer respondenten gehad, waardoor er op een aantal vragen een representatiever antwoord geformuleerd had kunnen worden. Deze vragenlijst heeft de onderzoeker helaas niet kunnen verspreiden onder de jongeren in Bergen op Zoom, omdat de jeugdraad hier toch niet aan

wilde meewerken, waar ze eerder aangaven dit wel te willen. Hierop heeft de onderzoeker moeten besluiten om enkel te vertrouwen op kwalitatieve onderzoeksmethodes.

Een andere beperking van het onderzoek heeft te maken met de respondenten. De huidige staat van de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom is onderzocht met behulp van vijftien respondenten. Dit aantal respondenten is voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen, maar de soort respondenten hadden meer divers kunnen zijn. Zo zijn er geen ambtenaren geïnterviewd, enkel gemeenteraadsleden en burgerleden. Hierdoor hebben de raadsleden verteld wat de beleidsuitvoerders vinden van jongerenparticipatie en hoe ze daarmee omgaan. Er zijn daardoor geen directe gegevens verworven over de mening van ambtenaren over dit onderwerp. Verder zijn er slechts drie van de dertien actieve leden van de jeugdraad geïnterviewd. Ook dit aantal had idealiter hoger gelegen. Datzelfde geldt voor het aantal geïnterviewde jongeren dat niet actief is in de jeugdraad. Van deze groep jongeren zijn er slechts twee geïnterviewd, terwijl dit de grootste groep jongeren omvat. Deze beperkingen heeft de onderzoeker geminimaliseerd door dieper door te vragen en vragen te stellen aan de respondenten die eigenlijk bedoeld waren voor ambtenaren.

Tot slot moet er rekening gehouden worden met de positionaliteit en houding van de onderzoeker. De onderzoeker zelf is ook een student en jongeren, wat bij de interviews kan hebben geleid tot interview bias. Respondenten hebben dan sociaal wenselijke antwoorden gegeven over bijvoorbeeld hun houding tegenover jongeren en hoe serieus ze jongeren nemen. Dit kan de resultaten van het onderzoek hebben beïnvloed. Bovendien kan interview bias ook andersom werken. Dit kan voorkomen worden door enkel vooraf opgestelde vragen te stellen, maar in dit onderzoek is gekozen voor semigestructureerde interviews, zodat er ruimte was voor eigen interpretatie en de mogelijkheid om door te vragen. Op die manier heeft de onderzoeker sturing kunnen geven aan de antwoorden van de respondenten, wat invloed kan hebben gehad op de onderzoeksresultaten.

5.5: Suggesties voor vervolgonderzoek

Het zou voor vervolgonderzoek een waardevolle aanvulling zijn aan als er wel gebruik wordt gemaakt van een kwantitatieve onderzoeksmethode. Tijdens deze studie heeft de onderzoeker vooral moeite gehad met het bereiken van jongeren in Bergen op Zoom die op geen enkele manier participeren. Hierdoor is er met enkel twee jongeren uit deze groep een interview afgenomen, terwijl dit verreweg de grootste groep jongeren omvat in Bergen op Zoom. Met het verspreiden van een enquête onder deze groep jongeren zouden er veel meer reacties zijn geweest, waardoor er meer data verzameld zou zijn. Deze data zouden ook betrouwbaarder zijn dan de data uit dit onderzoek, omdat er een stuk meer reacties zouden zijn geweest van deze groep jongeren. Met een onderzoek dat beide methodes toepast krijg je zowel inzicht in algemene meningen en ervaringen van een grote groep, als diepgaande inzichten en percepties van een aantal losse respondenten. Als deze data vervolgens wordt gecombineerd ontstaat een breder en betrouwbaarder beeld van de staat van jongerenparticipatie.

Een belangrijke vraag die in dit onderzoek onbeantwoord is gebleven, is: welke invloed hebben politieke jongerenpartijen op gemeentelijk beleid? Er is tijdens deze studie geen onderzoek gedaan naar de invloed die jongeren kunnen uitvoeren op het beleid via jongerenpartijen. De onderzoeker heeft via de mail contact gezocht met deze partijen, maar heeft geen reactie gekregen. Hierdoor is er geen data verzameld over welke invloed jongerenpartijen hebben op het gemeentelijk beleid in Bergen

op Zoom en of dit een waardevolle manier van participeren kan zijn. Voor vervolgonderzoek zou het daarom goed zijn om dit wel mee te nemen en in gesprek te gaan met verschillende jongeren die actief zijn bij de partijen. Volgens dit onderzoek is de jeugdraad de belangrijkste manier van participeren voor jongeren, maar het zou kunnen dat eigenlijk de politieke jongerenpartijen het belangrijkste zijn.

Hoofdstuk 6: Conclusie

Dit onderzoek heeft aangetoond dat de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom de afgelopen jaren positieve veranderingen heeft doorgemaakt. De huidige staat van de jeugdparticipatie is desondanks nog niet waar het zou moeten zijn en daarom moet de lijn van de afgelopen jaren doorgetrokken

worden met een aantal gerichte verbeterpunten. Na een uitgebreid onderzoek kan er een antwoord geformuleerd worden op de onderzoeksvraag: 'in hoeverre hebben jongeren invloed op het gemeentelijk beleid in Bergen op Zoom?' Deze vraag is geformuleerd met als doel om inzicht te krijgen in de mate waarin jongeren invloed hebben op besluiten die de gemeente neemt, waarna aanbevelingen kunnen worden gedaan aan de gemeente om deze invloed te vergroten.

Bergen op Zoom heeft een actieve jeugdraad. Dit is voor jongeren een relatief goede mogelijkheid om te participeren en bij te dragen aan veranderingen in de gemeente. Overige participatiemogelijkheden zijn er wel, maar deze worden niet actief gepromoot door de gemeente, waardoor veel jongeren onbekend zijn met deze mogelijkheden. Hoewel de naamsbekendheid van de jeugdraad in de afgelopen jaren is toegenomen zijn veel jongeren nog onbekend met de jeugdraad. Met het uitbrengen van adviesrapporten kaart de jeugdraad problemen aan bij de gemeenteraad en geeft ze aanbevelingen over hoe deze problemen opgelost kunnen worden. De jeugdraad ziet in toenemende mate dat hun aanbevelingen worden overgenomen. Hieruit blijkt dat ze in toenemende mate invloed hebben. Via de overige participatiemogelijkheden in Bergen op Zoom is het moeilijker voor jongeren om invloed uit te oefenen op het beleid. Ten eerste wordt er te weinig gebruik gemaakt van deze participatiemogelijkheden. Ten tweede denken veel jongeren dat het geen zin heeft om te participeren. Dit idee komt voort uit het feit dat ze zich niet serieus genomen voelen en veel jongeren hebben weinig vertrouwen in de politiek. Hierdoor zijn ze ontevreden, wat als gevolg heeft dat de gemeente de jongeren niet aan zich weet te binden.

Ambtenaren en gemeenteraadsleden zijn de afgelopen jaren in toenemende mate naar jongeren gaan luisteren. De jeugdraad wordt vaker om advies gevraagd en hebben nauwer contact met beleidsmakers dan voorheen. Ook zijn ambtenaren en gemeenteraadsleden steeds vaker aanwezig bij participatieprocessen voor de jeugd.

De houding van de meeste ambtenaren en gemeenteraadsleden ten opzichte van jongerenparticipatie wordt omschreven als open. Hieruit blijkt dat de wil om naar jongeren te luisteren er wel is, maar dit gebeurt nog onvoldoende. Het is zeer afhankelijk van een individueel raadslid of ambtenaar in hoeverre er serieus geluisterd wordt naar de jeugd.

Er zijn concrete voorbeelden waaruit blijkt dat de jeugdraad invloed heeft uitgeoefend op het beleid in de gemeente. Concrete voorbeelden van jongeren die invloed hebben gehad op het beleid zonder hulp van de jeugdraad zijn in dit onderzoek niet naar voren gekomen. Volgens Arnstein's theorie is het van belang dat jongeren op trede 6 van de ladder (samenwerken) belanden. Met enkel advies geven heb je geen vaste invloed. Pas als er een vaste samenwerking is tussen beleidsmakers, gemeenteraadsleden en de jeugd, kunnen jongeren structureel invloed uitoefenen op het beleid in de gemeente.

Dit onderzoek heeft aangetoond dat de jongeren als geheel nauwelijks invloed hebben op het beleid in de gemeente. Pas als een jongeren zich actief gaat inzetten om te participeren en lid wordt van de jeugdraad is er mogelijkwijs invloed uit te oefenen op gemeentelijke besluiten. Op de vraag in hoeverre jongeren invloed uit oefenen op het gemeentelijk beleid zegt de stakeholder: "nauwelijks, en jongeren buiten de jeugdraad nog minder" (Respondent M, persoonlijke communicatie, juni 2025). De jeugdraad en gemeenteraadsleden zijn over het algemeen positiever, maar geven aan dat het voor

jongeren buiten de jeugdraad lastig is om invloed uit te oefenen. De jeugdraad heeft wel invloed op bepaalde onderwerpen met adviezen die ze uitbrengen.

Op de vraag of jongerenparticipatie symbolisch of succesvol is, kan geen eenduidig antwoord worden gegeven. Met de invloed die de jeugdraad heeft, kan niet gezegd worden dat jongerenparticipatie puur symbolisch is. Aan de andere kant moet er nog veel gebeuren om de jongerenparticipatie succesvol te noemen in Bergen op Zoom. Er zijn projecten waarbij jongerenparticipatie succesvol is geweest, maar dit is niet structureel het geval. Dit komt omdat jongerenparticipatie in Bergen op Zoom nog niet zo geregeld is als zou moeten volgens de theorie. De doelen van de SDG's en het Europees handvest worden niet voldoende en consequent toegepast. Daarnaast worden de zes bouwstenen ook niet goed genoeg toegepast. Om dat voor elkaar te krijgen moet de gemeente de zes bouwstenen uit het rapport van de Nederlandse Jeugdraad serieuzer nemen. Onderdeel hiervan is dat ze jongeren actiever gaan benaderen en betrekken bij participatieprocessen, niet alleen de jeugdraad. Vervolgens moeten ze deze jongeren aan zich binden door ze serieus te nemen en te laten zien dat hun inbreng gewaardeerd wordt. Tot slot is het van cruciaal belang dat de gemeente terugkoppelt: laat de jongeren weten wat er met hun input gedaan is en hoe ze het gemeentelijk beleid veranderd hebben.

Concluderend is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om de jeugd meer kansen te geven om invloed uit te oefenen. Participatie moet responsief, inclusief, representatief en participatief zijn en alleen de gemeente kan dat bewerkstelligen. Vervolgens is het aan de jongeren zelf om actief deel te nemen aan de participatieprocessen. Participatie is een proces waarbij alle partijen elkaar serieus moeten nemen, elkaars input moeten waarderen en zich voor elkaar moeten willen inzetten. Pas dan is het mogelijk voor jongeren in Bergen op Zoom om serieuze invloed uit te oefenen op het gemeentelijk beleid.

Hoofdstuk 7: Reflectie

7.1: Reflectie op literatuur

De reeds bestaande literatuur beschrijft zorgvuldig hoe jongerenparticipatie geregeld zou moeten zijn om succesvol plaats te vinden. Niettemin is er weinig literatuur waarin is onderzocht of de jongereparticipatie in een bepaald gebied geregeld is zoals wenselijk volgens de theorie. Dit onderzoek is daarmee een verrijking op de al bestaande literatuur. Verder zijn de participatieladders bruikbare theorieën geweest voor dit onderzoek, al bleek het model van Arnstein in de praktijk wat te statisch. In het vervolg kan er beter gekozen worden voor een dynamischer model, waarin de onderscheiden minder sterk zijn, zoals in het model van Edelenbos en Monnikhof.

Het rapport van de NJR waarin de zes bouwstenen beschreven worden is zeer bruikbaar geweest voor dit onderzoek. Op basis van de zes bouwstenen is er vergeleken met de gemeente Bergen op Zoom of het al de realiteit is en zo niet wat er verbeterd moet worden.

7.2: Reflectie op respondenten

Aan dit onderzoek hebben in totaal vijftien respondenten meegewerkt. Acht respondenten werkte voor een partij als gemeenteraadslid of burgerlid. Van deze acht respondenten was er een respondent met de leeftijd 50-plus. In het onderzoek is naar voren gekomen dat vooral jonge raadsleden open staan voor jongerenparticipatie. Doordat er maar een ouder raadslid is geïnterviewd, zijn de oudere raadsleden ondervertegenwoordigd in dit onderzoek. Daarnaast zijn er in totaal vijf jongeren geïnterviewd, waarvan drie actieve leden van de jeugdraad, een actief lid van de middelbare school en een jongeren die niet participeert. De groep jongeren in Bergen op Zoom die niet participeert, is vele malen groter dan de groep jongeren die wel participeert. In dit onderzoek zijn de jongeren die niet participeren daardoor ondervertegenwoordigd. Tot slot zijn er twee interviews uitgevoerd met stakeholders. Deze hebben actief gewerkt met de jeugdraad, waardoor ze een goed beeld hebben kunnen vormen van de raad en hoe ze te werk gaan.

Tot slot zijn er tijdens het onderzoek geen ambtenaren geïnterviewd. Dit heeft ervoor gezorgd dat de meningen en ervaringen van de beleidsmakers niet direct in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, maar indirect via gemeenteraadsliden. Voor vervolgonderzoek is het belangrijk dat er ook ambtenaren van de gemeente worden geïnterviewd.

7.3: Reflectie op methode

Het gebruik van enkel een kwalitatieve onderzoeksmethode was voor dit onderzoek voldoende, maar zoals gezegd was dit onderzoek gebaat geweest bij een kwantitatieve onderzoeksmethode in de vorm van een enquête. Het gebruik van deze methode had de representativiteit van de respondenten vergroot. Middels een enquête hadden er meer jongeren bereikt kunnen worden, waardoor er op bepaalde vragen meer antwoorden waren geweest. Wegens omstandigheden heeft de onderzoeker ervoor moeten kiezen om geen gebruik te maken van deze methode. Achteraf hebben de interviews ook voor een betrouwbaar beeld gezorgd, wat betekent dat de kwantitatieve methode een waardevolle aanvulling was geweest, maar niet per se noodzakelijk. Voor vervolgonderzoek is een enquête wel noodzakelijk, zodat er een nieuwe dimensie aan een soortgelijk onderzoek kan worden toegevoegd.

7.4: Reflectie van de onderzoeker

De onderzoeker heeft tijdens het onderzoeksproces een aantal belangrijke lessen geleerd, zowel praktische lessen over het doen van onderzoek als over het onderzoek zelf. Zo is het vinden van respondenten een grote uitdaging gebleken. Jongerenparticipatie zou volgens de onderzoeker een belangrijk onderwerp moeten zijn in een gemeente. Toch zijn er veel scholen, jongerenorganisaties, beleidsmakers, gemeenteraadsleden en zelfs jongeren zelf die niet hebben gereageerd op het verzoek tot een interview. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat ze het onderwerp niet belangrijk genoeg vinden, wat volgens de onderzoeker problematisch is. In het vervolg is het van belang om de respondenten in een eerder stadium van het onderzoek te benaderen, omdat er dus vaak geen reactie komt.

Verder heeft de onderzoeker geleerd hoe belangrijk het is om tijdens interviews aandachtig te luisteren en scherp door te vragen op de antwoorden. Hierbij is het belangrijk dat alle onderwerpen aan bod komen zoals vooraf bepaald, maar het is vaak beter om niet aan die vaste volgorde vast te houden en het interview zijn vrije loop te laten.

Verder heeft de jeugdraad de onderzoeker verrast. Met de adviezen die ze uitbrengen kunnen ze wel degelijk invloed uitoefenen, al is dit op algemene en neutrale thema's. De verwachting was dat ook de jeugdraad op deze thema's niet tot nauwelijks invloed zou hebben.

Dit onderzoek heeft bevestigd en zelfs versterkt waarom de onderzoeker jongerenparticipatie zo belangrijk vindt. Jongeren verdienen inspraak in de gemeente waar zij wonen en misschien nog wel tientallen jaren zullen wonen.

In de toekomst staat de onderzoeker open om opnieuw de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom te onderzoeken, om erachter te komen hoe de participatie zich ontwikkeld heeft. Het zal interessant zijn om te zien hoe dit onderzoek heeft bijgedragen aan de verbetering van jongerenparticipatie in Bergen op Zoom.

Literatuurlijst

- *Advies veiligheid op sociale media BergenOpZoom - iBABS publieksportaal.* (z.d.). <https://bergenopzoom.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/510371eaf016-4878-8abb-faa64de4315a>
- *Adviezen en projecten.* (z.d.). Jeugdraadbergenopzoom.nl. Geraadpleegd op 17 juni 2025, van <https://www.jeugdraadbergenopzoom.nl/adviezen-en-projecten/>
- Alford, R. R., & Friedland, R. (1975). Political Participation and Public Policy. *Annual Review Of Sociology*, 1(1), 429–479. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.01.080175.002241>
- Almeida, L., Dias, T. S., Corte-Real, N., Menezes, I., & Fonseca, A. (2024b). Living, doing and learning in sport, civic and political activities: possible paths for positive youth development. *World Leisure Journal*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/16078055.2024.2425779>
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal Of The American Institute Of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
- *bouwstenen voor betekenisvolle jongerenparticipatie.* (z.d.). NJR. <https://www.njr.nl/nl/verhalen/bouwstenen-voor-betekenisvolle-jongerenparticipatie/>
- Block, T., Dezeure, K., & Van Assche, J. (2010). Politieke participatie en burgerbetrokkenheid. In *De kerktorenpolitiek voorbij? Lokale politiek in Vlaanderen* (pp. 127-148). Vanden Broele.
- BREUX, S., & COUTURE, J. (Eds.). (2018). *Accountability and Responsiveness at the Municipal Level: Views from Canada*. McGill-Queen's University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2n7pbt>

- Camino, L., & Zeldin, S. (2002). From Periphery to Center: Pathways for Youth Civic Engagement in the Day-To-Day Life of Communities. *Applied Developmental Science*, 6(4), 213–220. https://doi.org/10.1207/S1532480XADS0604_8
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Jongeren*. Centraal Bureau Voor de Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/jongeren>
- Cerna, L. (2013). The nature of policy change and implementation: A review of different theoretical approaches. *Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) report*, 492-502.
- Checkoway, B. (2010). What is youth participation? *Children And Youth Services Review*, 33(2), 340–345. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.09.017>
- Conge, P. J. (1988). The Concept of Political Participation: Toward a Definition [Review of *Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies; Access to Power: Politics and the Urban Poor in Developing Nations; Political Participation in Latin America: Volume 1, Citizen and State; Political Participation in Latin America: Volume 2, Politics and the Poor*, by S. H. Barnes, M. Kaase, J. M. Nelson, J. H. Booth, & M. A. Seligson]. *Comparative Politics*, 20(2), 241–249. <https://doi.org/10.2307/421669>
- Cridland, E. K., Jones, S. C., Caputi, P., & Magee, C. A. (2014). Qualitative research with families living with autism spectrum disorder: Recommendations for conducting semistructured interviews. *Journal Of Intellectual & Developmental Disability*, 40(1), 78–91. <https://doi.org/10.3109/13668250.2014.964191>
- David, N. P., & Buchanan, A. (2019). Planning Our Future: Institutionalizing youth participation in local government planning efforts. *Planning Theory & Practice*, 21(1), 9–38. <https://doi.org/10.1080/14649357.2019.1696981>

- De Groof, S. (2006). Het (on)grijpbare onveiligheidsgevoel. Een exploratie van de structuur binnen het onveiligheidsconcept van mannen en vrouwen. *Tijdschrift Voor Criminologie*, 48(01), 19–34. <https://researchportal.vub.be/en/publications/het-ongrijpbare-onveiligheidsgevoel-een-exploratie-van-de-structu>
- *Dimensions of safety – FPU Knowledge & Quality*. (z.d.). https://kq-freepressunlimited-org.translate.google.com/themes/safety-of-journalists/dimensions-of-safety/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=nl&_x_tr_hl=nl&_x_tr_pto=rq#:~:text=Safety%20is%20a%20concept%20that,other%20and%20can%20be%20interwoven.
- Edelenbos, J., & Monnikhof, R. (2001). *Lokale interactieve beleidsvorming. Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie*.
- Gemeente Bergen op Zoom. (2025, 5 februari). *Jeugdraad*. <https://www.bergenopzoom.nl/jeugdraad>
- Hall, P. A. (1993). Policy Paradigms, Social Learning, and the State: The Case of Economic Policymaking in Britain. *Comparative Politics*, 25(3), 275. <https://doi.org/10.2307/422246>
- Ingrams, A., & Schachter, H. L. (2019). E-participation Opportunities and the Ambiguous Role of Corruption: A Model of Municipal Responsiveness to Sociopolitical Factors. *Public Administration Review*, 79(4), 601–611. <https://doi.org/10.1111/puar.13049>
- Jacobs, M. (2006). Concepten, perceptie en wetenschap : waarom we zonder concepten hopeloos verloren zouden zijn. *Topos : Periodiek Over Landschapsarchitectuur, Ruimtelijke Planning en Sociaal-ruimtelijke Analyse*, 16(3), 8–11. <http://edepot.wur.nl/25686>

- *Jeugdparticipatie, hoe betrek je jongeren bij de gemeente? – Gemeentepeiler.*
(z.d.). <https://www.gemeentepeiler.nl/jeugdparticipatie/>
- Jeugdraad Bergen op Zoom. (2023). *Adviesrapport: Veiligheid op sociale media voor jongeren in Bergen op Zoom.* <https://storage.e.jimdo.com/file/f5c809ba-cc88-44f0-a20e-a12c9b35a4b2/Advies%20Veiligheid%20op%20Sociale%20Media.pdf>
- Jeugdraad Bergen op Zoom, Wierckx, B., Chavardès, M., Verbeem, Open Monumentendag, Wikipedia-bijdragers, Muller, F., Hielkema, K., Vanwesenbeeck, C., Grosfeld, J., & Hoteliers.com B.V. (2025). *Advies Markiezenhof.* <https://storage.e.jimdo.com/file/594534d1-09f0-4458-9a1a-25dace6b0a88/Advies%20Het%20Markiezenhof.pdf>
- *Jongerenparticipatie.* (z.d.). Informatiepunt Leefomgeving. <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/participatie/hulpmiddelen/werkvormen-participatie/jongerenparticipatie/>
- Lindblom, C. E. (1959). The Science of “Muddling Through”. *Public Administration Review*, 19(2), 79. <https://doi.org/10.2307/973677>
- Omar, D., Omar, K. A., Othman, S., & Yusoff, Z. M. (2016). Youth participation in urban neighbourhood community. *Procedia - Social And Behavioral Sciences*, 234, 309–316. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.247>
- *Participatie: beleid begint met luisteren | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving.* (z.d.). <https://www.kcbr.nl/themas/themas-z/participatie-beleid-begint-met-luisteren>
- Pineda, E. G. (2011). Participación y desarrollo local: Incidencia de las comunidades juveniles en el municipio de Sibaté-Cundinamarca, Colombia. *Revista Iberoamericana de Estudios Municipales.* <https://doi.org/10.32457/riem.vi4.420>

- Sala-Torrent, M., & Planas-Lladó, A. (2024). Enhancing youth Voices: Exploring community participation through youth workers. *Children And Youth Services Review, 160*, 107600. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107600>
- Saltiel, I. N., & Sklias, P. (2023). From Schoolyards to Government: A Comparative Analysis of the Positive Effect of Teenager Participation in Local Governance. *Social Sciences, 12*(11), 597. <https://doi.org/10.3390/socsci12110597>
- Schröder, F. W., & Nguyen, M. K. (z.d.). Participatie in het licht van gisteren en vandaag: Een reflectie op de participatieladders vanuit Faro- perspectief. In *Rijksdienst Voor het Cultureel Erfgoed*.
- Schwab, P., & Schwab, P. (2022, 12 juni). *Snowball effect: voordelen, nadelen, uitvoering*. Marktonderzoek Agentschap. <https://www.intotheminds.com/blog/nl/snowball-effect-voordelen-nadelen-uitvoering/#voordelen-van-het-snowball-effect-f819d8d0-9ecf-4cad-9cec-2c60b56473f6>
- Spence, J. (2005). Concepts of youth. In *Working with young people*. <http://dro.dur.ac.uk/6407/>
- Stichting Retour & Jeugd Raad Bergen op Zoom. (2024). *Duurzaam en leefbaar: Een advies van jongeren voor de toekomst van Bergen op Zoom* [Niet-gepubliceerd onderzoeksrapport]. Stichting Retour.
- United Nations. (z.d.). Youth participation. In *UN* (pp. 1–3). <https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-participation.pdf>
- Vandenbroucke, M., Braam, H., Gilsing, R., Steketee, M., Rutjes, L., & Strating, G. (2010). De staat van jeugdparticipatie in Nederland vanuit het perspectief van gemeenten. *Quickscan onder, 175*.

- Van Aert, C., Chavardès, M., Van Diesen, F., Bilogrević, L., & Jeugdraad Bergen op Zoom. (2024). *Advies fietsveiligheid rotonde op de Zoomdam*. <https://storage.e.jimdo.com/file/abe8b2d0-2dbc-4f14-addd-2f49a01fa6bb/Advies%20fietsveiligheid%20rotonde%20op%20de%20Zoomdam.pdf>
- Van Donk, M., Williams, A., & Secretariat, G. G. L. N. (2015). In search of responsible and responsive local governance. *pursuit of Responsible and Responsive local Governance*, 10.
- Verbeem, H. (2024, 18 december). Afspraken Bergse Jeugdraad liggen nu vast in convenant: ‘Jongeren betrekken bij lokale democratie’ *ZuidWest Update*. <https://www.zuidwestupdate.nl/nieuws/afspraken-bergse-jeugdraad-liggen-nu-vast-in-convenant-jongeren-betrekken-bij-lokale-democratie/>
- Vogl, S. (2013). Telephone versus Face-to-Face interviews. *Sociological Methodology*, 43(1), 133–177. <https://doi.org/10.1177/0081175012465967>
- *Waarom jeugdparticipatie? | Nederlands Jeugdinstituut*. (2023, 23 november). <https://www.nji.nl/jeugdparticipatie/waarom-jeugdparticipatie#:~:text=Participatie%20laat%20kinderen%20en%20jongeren,inspraak%20en%20invloed%20te%20hebben.>

Bijlage 1: Aanbevelingen voor de gemeente Bergen op Zoom

1. Aanbevelingen aan de gemeente Bergen op Zoom

Zoals in het onderzoek naar voren is gekomen doet de gemeente Bergen op Zoom niet voldoende voor de jongerenparticipatie in de gemeente. In dit stuk zullen aanbevelingen worden gedaan aan de gemeente, om er voor te zorgen dat de jeugdparticipatie groter, representatiever, inclusiever en succesvoller kan worden.

Allereerst is het belangrijk om alle groepen jongeren in de gemeente te bereiken, ook de jongeren die buiten de stad wonen. De gemeente kan hiervoor zorgen door gemeenteraadsleden en ambtenaren aan te sporen om de jongeren actiever te benaderen. Op dit moment biedt de gemeente geen middelen aan abtenaren en raadsleden om jongeren actiever te betrekken, waardoor het de eigen verantwoordelijkheid is van de werknemers en raadsleden. Dit zorgt ervoor dat veel raadsleden en ambtenaren geen jongeren spreken en daarmee de mening van de jongeren niet kunnen meenemen in de plannen en/of besluitvorming. Een raadslid zegt hierover: *“Ik denk dat er niet echt een vaste structuur daarin zit [jongeren actief betrekken]. En er is niet echt een budget of capaciteit die daarvoor vrijgemaakt wordt dat we ons daarmee bezig gaan houden”* (Respondent A, persoonlijke communicatie, mei 2025). De jeugdraad zou ook graag zien dat ze actiever worden opgezocht door de gemeente. Ze geven tot op heden ongevraagd advies en zouden ook graag gevraagd advies willen geven (Respondenten H & J, Persoonlijke communicatie, mei 2025).

Daarnaast moet de gemeente ervoor zorgen dat er meer laagdrempelige mogelijkheden zijn om te participeren en deze vervolgens actief promoten. De huidige participatiemogelijkheden zijn voor veel jongeren onbekend en als het al bekend is, is het voor veel jongeren een te grote stap. Hierin ligt ook een rol voor de jeugdraad weggelegd. De jeugdraad spreekt de taal van de jongeren en zou veel jongeren kunnen laten zien hoe interessant het is wat ze doen. De jeugdraad is echter volledig vrijwillig en de actieve leden zijn er wekelijks veel tijd aan kwijt. Dit zal voor veel jongeren een drempel zijn om lid te worden van de jeugdraad, ziet ook een burgerlid: *“Het is voor heel veel jongeren gewoon niet interessant. Het is ook, om bij een jeugdraad te zitten... ..het loont over het algemeen te weinig. Je krijgt er weinig voor terug”* (Respondent G, persoonlijke communicatie, juni 2025). Door jongeren te belonen voor het werk dat ze doen, zullen meer jongeren gemotiveerd raken en lid worden van de raad. Om jongeren te kunnen belonen heeft de jeugdraad meer middelen nodig: *“ze hebben een bedrag van 5000 euro per jaar of zo beschikbaar. Op een jaarrekening van tig miljoenen binnen de gemeente. Dan denk ik, stop daar wat meer geld in, wat meer tijd in”* (Respondent A, persoonlijke communicatie, juni 2025). De gemeente moet extra investeren in de jeugdraad, zodat jongeren meer middelen krijgen om problematiek aan te pakken. Dit zal motiverend werken voor jongeren waardoor de jeugdraad zal groeien en er zo een positieve vicieuze cirkel ontstaat.

Tot slot is het van cruciaal belang dat de gemeente begint met terugkoppelen naar de jeugd. Terugkoppeling na het participatieproces is van groot belang voor de jongeren, zodat ze zien wat de gemeente met hun input heeft gedaan. Dit werkt motiverend en op die manier zorgt de gemeente ervoor dat jongeren in de toekomst ook weer zullen participeren.

Concreet zijn de aanbevelingen:

- Zorg dat er middelen worden vrijgemaakt zoals tijd en geld, zodat ambtenaren en raadsleden actief jongeren en de jeugdraad kunnen opzoeken en gaan betrekken bij de besluitvorming.
- Zorg dat er wordt geïnvesteerd in nieuwe laagdrempelige participatiemogelijkheden en promoot deze actief.
- Zorg dat er wordt geïnvesteerd in de jeugdraad, zodat er meer middelen beschikbaar komen voor de jongeren en het interessanter wordt om actief lid te worden.
- Zorg dat er na elk participatieproces met jongeren naar de jongeren wordt teruggekoppeld wat er met hun input is gedaan.

2. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Dit onderzoek is een casestudy gericht op de gemeente Bergen op Zoom. Er is vooraf een *knowledge gap* geconstateerd in de wetenschappelijke literatuur over de praktische toepassing van jongerenparticipatie in een gemeente. Met dit onderzoek in Bergen op Zoom is er een basis gelegd voor verder onderzoek naar de praktische toepassing voor jongerenparticipatie in Nederlandse gemeenten. Dit onderzoek en de operationalisering ervan kan als basis dienen voor vervolgonderzoek. Nu er geconstateerd is dat de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom nog niet zo georganiseerd is als zou moeten volgens de theorie, is het interessant om te onderzoeken of dit in andere gemeenten wel het geval is. Als het na onderzoek blijkt te zijn dat andere gemeenten jongerenparticipatie zeer succesvol hebben vormgegeven, kan de gemeente Bergen op Zoom leren van die gemeenten.

Tot slot is het interessant om over een aantal jaar opnieuw onderzoek te doen naar de staat van de jongerenparticipatie in Bergen op Zoom. Tegen die tijd kan er geconstateerd worden of de gemeente naar aanleiding van dit onderzoek de jongerenparticipatie anders georganiseerd heeft. Mocht dat niet het geval zijn, kan er geconcludeerd worden dat de gemeente het simpelweg niet belangrijk genoeg vindt om jongeren invloed te geven in de besluitvorming.

Bijlage 2: interviewguides

1. Interviewguide jongeren

Introductie:

Allereerst heel erg bedankt dat je dit interview met mij wil doen. Ik zal eerst wat kortjes over mezelf en dit onderzoek vertellen. Ik studeer Geografie, Planologie en Milieu aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Op dit moment ben ik bezig met mijn bachelor scriptie en doe ik onderzoek naar jongerenparticipatie in de gemeente Bergen op Zoom. De centrale vraag in dit onderzoek is: in hoeverre hebben jongeren daadwerkelijk invloed op besluiten die de gemeente neemt? Om dit te onderzoeken voer ik interviews uit met zowel jongeren als met mensen die werken bij de gemeente. Tijdens dit interview komen vier hoofdthema's aan bod. Dit zijn participatie, beleidsbeïnvloeding, gemeentelijke responsiviteit en veiligheid.

Voordat we beginnen met het interview vind ik het belangrijk om te vermelden dat dit interview volledig vrijwillig is en je er op elk moment voor kan kiezen om te stoppen of een vraag niet te beantwoorden. Je zult anoniem blijven en de vragen en antwoorden zullen op geen enkele manier naar je terug te herleiden zijn. De resultaten die ik uit dit interview verkrijg zullen alleen gebruikt worden voor dit onderzoek en ik zal er zorgvuldig mee omgaan. Heb je daar vragen over?

Dan tot slot, vind je het goed als ik dit gesprek opneem zodat ik het later kan terugluisteren en uitschrijven? De opname zal na het onderzoek verwijderd worden.

Het interview zal ongeveer een uur duren. Heb je verder nog vragen voordat we beginnen? Top laten we dan beginnen met het interview!

Participatie

Het eerste onderwerp dat aan bod komt tijdens dit interview is participatie. Ik ben benieuwd naar wat jij vindt van participatie en wat je vindt van de mogelijkheden tot participatie in Bergen op Zoom.

De eerste vragen zullen gaan over jouw opvattingen over jongerenparticipatie.

1. Op welke manieren probeer jij je stem te laten horen (bijv. leerlingenraad).
2. Welk werk verricht je daar?
3. Wat is je motivatie om zo actief daarmee bezig te zijn?

4. Ben je bekend met andere participatiemogelijkheden in Bergen op Zoom?
5. Aan welke van die activiteiten neem jij deel?
  - o Waarom?
6. Hoe vaak neem je deel aan dergelijke activiteiten?
7. Hoeveel tijd besteed je gemiddeld per maand aan activiteiten die met jongerenparticipatie te maken hebben?

8. Zijn er veel jongeren die participeren zoals jij? Waar ligt dat aan?
9. Zijn de mogelijkheden tot participatie genoeg bekend?
10. Waarom kennen zo weinig jongeren de mogelijkheden om te participeren?
11. Hoe kan je ervoor zorgen dat meer jongeren er bekend mee worden?

12. Wiens verantwoordelijkheid is het om de mogelijkheden tot participatie te promoten?

Tevredenheid/ toegankelijkheid/ inclusiviteit/ representativiteit:

13. Ben je tevreden met de mogelijkheden die je hebt om te participeren?

14. Vind je dat participatie toegankelijk is voor alle jongeren in de gemeente?

15. Bent je tevreden met de mate van invloed?

16. Welke mogelijkheden biedt de gemeente aan jongeren zoals u om te participeren?

Aantal vragen over de jeugdraad:

17. Ben je bekend met de jeugdraad?

- Is de jeugdraad algemeen bekend onder de jongeren?

18. Ben je van mening dat de jeugdraad representatief is voor alle jongeren in Bergen op Zoom?

19. Zijn er groepen jongeren die niet participeren?

20. Vind je dat de gemeente meer moeite moet doen om alle jongeren bij besluitvorming te betrekken, of is dat een taak van de jeugdraad/ jongeren zelf?

21. Komt de jeugdraad op school langs om te laten zien wat ze doen?

De volgende vragen gaan over de mate waarin de gemeente bereid is te luisteren naar jongeren

22. Heb jij het gevoel dat beleidsmakers serieus ingaan op input van jongeren?

23. In hoeverre ervaart u dat er geluisterd wordt door de gemeente naar uw inbreng?

24. Doet de gemeente genoeg moeite om jullie je stem te laten horen?

De volgende vragen zullen gaan over beleidsbeïnvloeding. Hiermee bedoel ik de daadwerkelijk invloed die jij hebt met de jeugdraad op het beleid in de gemeente.

25. In hoeverre heeft u het gevoel dat u daadwerkelijk invloed uitoefent (via eerder genoemde activiteiten omtrent jongerenparticipatie) op daadwerkelijk beleid van de gemeente?

26. Heeft u gemerkt dat n.a.v. jongerenparticipatie de gemeente haar plannen dusdanig heeft gewijzigd? Heb je hier concrete voorbeelden van?

27. Voelt u zich serieus genomen door de gemeente na deelname aan activiteiten omtrent participatie?

Dat waren al mijn vragen. Ik wil je heel erg bedanken voor je tijd en dat je wilde meewerken aan dit interview. Heb je nog vragen of iets dat je graag wilt toevoegen?

Zoals gezegd blijft je anoniem en ga ik zorgvuldig om met de data. Als je wilt kan ik de eindversie van mijn onderzoek naar je opsturen? Mocht je na dit gesprek nog opmerkingen hebben kan je me altijd bereiken.

2. Interviewgide gemeenteraadsleden en burgerleden

Introductie:

Allereerst heel erg bedankt dat u dit interview met mij wil doen. Ik zal eerst wat korts over mezelf en dit onderzoek vertellen. Ik studeer Geografie, Planologie en Milieu aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Op dit moment ben ik bezig met mijn bachelor scriptie en

doe ik onderzoek naar jongerenparticipatie in de gemeente Bergen op Zoom. De centrale vraag in dit onderzoek is: in hoeverre hebben jongeren daadwerkelijk invloed op besluiten die de gemeente neemt? Om dit te onderzoeken voer ik interviews uit met zowel jongeren als met mensen die werken bij de gemeente. Tijdens dit interview komen vier hoofdthema's aan bod. Dit zijn participatie, beleidsbeïnvloeding, gemeentelijke responsiviteit en veiligheid.

Voordat we beginnen met het interview vind ik het belangrijk om te vermelden dat dit interview volledig vrijwillig is en u er op elk moment voor kan kiezen om te stoppen of een vraag niet te beantwoorden. U zult anoniem blijven en de vragen en antwoorden zullen op geen enkele manier naar u terug te herleiden zijn. De resultaten die ik uit dit interview verkrijg zullen alleen gebruikt worden voor dit onderzoek en ik zal er zorgvuldig mee omgaan. Heeft u daar vragen over?

Dan tot slot, vind u het goed als ik dit gesprek opneem zodat ik het later kan terugluisteren en uitschrijven? De opname zal na het onderzoek verwijderd worden.

Het interview zal ongeveer een uur duren. Heeft u verder nog vragen voordat we beginnen? Top laten we dan beginnen met het interview!

Participatie

Het eerste onderwerp dat aan bod komt tijdens dit interview is participatie. Ik ben benieuwd naar wat u vindt van participatie en wat u vindt van de mogelijkheden tot participatie in Bergen op Zoom.

De eerste vragen zullen gaan over uw opvattingen over jongerenparticipatie.

Vraag: wat houdt uw functie in?

Vraag: Hoe past jongerenparticipatie daarbij?

Vraag 1: Hoe zou u jongerenparticipatie omschrijven?

Vraag 2: Wat vindt u over het algemeen van jongerenparticipatie binnen de gemeente?

Kijkt u doorgaans positief aan tegen jongerenparticipatie?

Vraag 3: Welke rol zou jongerenparticipatie volgens u moeten spelen tijdens besluitvorming van de gemeente? Is dit al de realiteit?

Vraag 4: Heeft u het idee dat jongerenparticipatie serieus genomen wordt in Bergen op Zoom door zowel de gemeente als de jongeren? Waar blijkt dat uit?

Vraag 5: Vindt u dat jongerenparticipatie leidt tot betere besluitvorming? Heeft u voorbeelden waar dat uit blijkt?

Vraag 6: In hoeverre bent u, en is de gemeente bereid samen te werken met jongeren en daadwerkelijk te luisteren naar deze jongeren? Blijkt dit ook uit het beleid?

Vraag 7: Heeft u ervaringen met jongerenparticipatie bij uw besluiten? Hoe vond u dat gaan?

Vraag: Heeft u ooit een verandering gemerkt n.a.v. jongerenparticipatie en de input van jongeren? Heeft u voorbeelden?

Vraag 8: Wat vindt u belangrijk bij de samenwerking tussen jongeren en gemeente? Kan dit verbeterd worden? Zo ja, hoe?

De volgende vragen zullen gaan over de inclusiviteit van participatie in BoZ

Vraag: Welke mogelijkheden biedt de gemeente aan jongeren om te participeren?
Vind u dit voldoende?

Vraag 9: Vindt u dat participatie in de gemeente genoeg toegankelijk is voor iedereen en inclusief? Waar blijkt dat uit?

Vraag 10: Hoe makkelijk/ moeilijk is het volgens u om deel te nemen aan activiteiten rondom participatie? Herkent u drempels in dit proces?

Vraag 11: Zijn er groepen in de gemeente die niet meedoen aan participatie?
Waarom is dat denkt u?

Vraag 12: Bent u van mening dat er genoeg ruimte is voor verschillende meningen tijdens activiteiten rondom participatie? Waar blijkt dat uit?

Vraag: Denkt u dat jongeren tevreden zijn met de huidige mogelijkheden van participatie?
Wat zou de jongeren (nog) meer tevreden stellen?

Vraag: Denkt u dat jongeren tevreden zijn met de huidige mate van participatie in de gemeente?

De volgende vragen zullen gaan over de facilitering van participatie vanuit de gemeente.

Vraag 13: Ervaart u de algehele houding van de gemeente richting jongerenparticipatie open of gesloten? Waar blijkt dat uit?

Vraag 15: Wordt u voldoende ondersteund vanuit de gemeente om participatie mogelijk en effectief te maken (informatie, tijd, begeleiding, geld, etc.)? Wat kan beter?

Vraag 16: Bent u van mening dat de gemeente genoeg investeert in tijd en middelen om jongerenparticipatie plaats te laten vinden? Waarom?

Vraag: Op welke manier kan de gemeente jongerenparticipatie verbeteren?

Tot zover de vragen over participatie. Het volgende thema is beleidsbeïnvloeding. Hiermee bedoel ik de mate waarop de gemeente hun besluiten aanpast/ veranderd door deelname van jongeren aan participatieprocessen.

Vraag 17: Heeft u het gevoel dat beleidsmakers van de gemeente echt luisteren naar jongeren? Waarom denkt u dat?

Vraag: Heeft u gemerkt dat n.a.v. jongerenparticipatie de gemeente haar plannen dusdanig heeft gewijzigd? Heeft u voorbeelden?

De volgende vragen gaan over de participatieladder theorie van Arstein. Bent u hier bekend mee? Dan zal ik het even kort toelichten.

De participatieladder van Sherry Arnstein (1969) beschrijft verschillende niveaus van burgerparticipatie in besluitvorming. Ze vergelijkt participatie met een ladder met 8 treden, van weinig tot veel macht/invloed voor burgers. Het niveau van participatie gaat op de ladder van 1 tot 8, waarbij 1 en 2 schijnparticipatie zijn, waarbij mensen denken mee te doen maar geen echte invloed hebben. 3 t/m 5 is schijninvloed, waarbij mensen hun mening mogen geven, maar de macht ligt nog steeds volledig bij de overheid. Waarbij 3 informeren is (overheid informeert burgers alleen maar), 4 is raadplegen (burgers mogen hun mening geven maar geen garantie dat er iets mee gebeurt) en 5 is adviseren (burgers geven advies, overheid bepaalt zelf wat ze ermee doen). Trede 6 t/m 8 op de ladder is echte invloed. Burgers hebben invloed op het beleid en beslissingen, waarbij 6 samenwerken is, 7 delegatie van macht (dus burgers krijgen zelf deel van de macht) en 8 burgercontrole (burgers hebben alle macht). Heeft u hier vragen over?

Vraag 18: Op welke trede van de ladder staan de jongeren bij participatieprocessen?

Waarom denkt u dat? Bent u daar tevreden mee of vindt u dat jongeren een trede hoger/ lager moeten staan?

Vraag 19: Heeft u het gevoel dat participatie voornamelijk symbolisch is, of dragen jongeren ook daadwerkelijk bij?

Tot zover de vragen over beleidsbeïnvloeding. Laten we verder gaan met de vragen over gemeentelijke responsiviteit. Hiermee bedoel ik de luisterbereidheid en reactie van de gemeente en beleidsmakers op participatie.

Vraag 20:

Vraag 20: Hoe ervaart u de houding van andere bestuurders en ambtenaren richting jongerenparticipatie?

Vraag 21: Heeft u het idee dat beleidsmakers genoeg betrokken en open zijn bij activiteiten omtrent participatie?   Waarom wel/niet en hoe kan dat anders?

Vraag 22: Heeft u het gevoel dat beleidsmakers serieus ingaan op input van jongeren?   Waar blijkt dat uit?

VRAAG: Moet de gemeente de jeugdraad meer betrekken bij hun plannen (met gevraagd advies)?

Vraag 23: Heeft u vertrouwen in de gemeente als het gaat om luisteren naar de jongeren en hun inbreng serieus meeneemt?   Waarom? Hoe kan dit vertrouwen toenemen/ afnemen?

Vraag 24: Heeft uw ervaring met jongerenparticipatie uw vertrouwen in de gemeente vergroot of juist niet?

Dat waren de vragen over gemeentelijke responsiviteit. Dan zou ik tot slot graag wat vragen willen stellen over de notitie veiligheid van de Jeugdraad Bergen op Zoom: advies veiligheid 2022-2023. Bent u bekend met dit artikel?

Vraag 25: Hoe heeft dit onderzoek/ advies van de Jeugdraad invloed gehad op de gemeente en beleidsmakers?

Vraag 26; Heeft de gemeente het advies overgenomen?

Vraag 27: Ervaren de jongeren, voor zover u weet, verbetering n.a.v. dit adviesrapport?

Dat waren al mijn vragen. Ik wil u heel erg bedanken voor uw tijd en dat u wilde meewerken aan dit interview. Heeft u nog vragen of iets dat u graag wilt toevoegen?

Zoals gezegd blijft u anoniem en ga ik zorgvuldig om met de data. Als u wilt kan ik de eindversie van mijn onderzoek naar u opsturen? Mocht u na dit gesprek nog opmerkingen hebben kunt u me altijd bereiken.

Bijlage 3: Respondenten

- Respondent A: actief als gemeenteraadslid van een politieke partij in de gemeente Bergen op Zoom.
- Respondent B: actief als gemeenteraadslid van een politieke partij in de gemeente Bergen op Zoom.
- Respondent C: actief als gemeenteraadslid van een politieke partij in de gemeente Bergen op Zoom.
- Respondent D: actief als gemeenteraadslid van een politieke partij in de gemeente Bergen op Zoom.
- Respondent E: actief als burgerlid, aangesloten bij een politieke partij in Bergen op Zoom. Ondersteunt een gemeenteraadslid van dezelfde partij.
- Respondent F: actief als burgerlid, aangesloten bij een politieke partij in Bergen op Zoom. Ondersteunt een gemeenteraadslid van dezelfde partij.
- Respondent G: actief als burgerlid, aangesloten bij een politieke partij in Bergen op Zoom. Ondersteunt een gemeenteraadslid van dezelfde partij. Voorheen actief lid bij de jeugdraad Bergen op Zoom.
- Respondent H: actief lid van de jeugdraad van Bergen op Zoom.
- Respondent I: actief lid van de jeugdraad van Bergen op Zoom.
- Respondent J: actief lid van de jeugdraad van Bergen op Zoom.
- Respondent K: jongeren uit Bergen op Zoom die niet actief participeert. Wel heeft deze persoon geholpen met een onderzoek waarbij de jeugdraad betrokken was.
- Respondent L: middelbare scholier in Bergen op Zoom. Zeer actief als het gaat om meedoen aan participatieprocessen, zoals de leerlingenraad, medezeggenschapsraad en de interact.
- Respondent M: stakeholder. Onderzoeker die in Bergen op Zoom onderzoek heeft verricht in samenwerking met de jeugdraad namens Stichting Retour.
- Respondent N: stakeholder. Medestudent die gelijktijdig onderzoek heeft verricht in de gemeente Bergen op Zoom. Deze student heeft ook leden van de Bergse jeugdraad geïnterviewd.

Bijlage 4: codebook

<p>Betrokkenheid en participatieprocessen van jongeren</p>	<p>aandacht voor participatie actief betrekken jeugdraad actief betrekken van jongeren actief in raad om stem te laten horen actief jongeren betrekken actieve jeugd op een thema actieve jeugdraad advies jongeren adviesproces jeugdraad adviezen jeugdraad alle jongeren bereiken bekender worden jeugdraad bekendheid jeugdraad bekendheid participatiemogelijkheden belang jongerenparticipatie belang meer jongeren jeugdraadbetrekken jongeren door partijen contact jongeren definitie jongerenparticipatie directe reclame diversiteit jeugdraad drempels voor participatie ervaring met jongerenparticipatie ervaringen jeugdraad van de respondent facilitering vanuit gemeente functie jeugdraad functie lid jeugdraad Functionering jeugdraad functionering jongerenparticipatie geven mening bij participatie groot bereik jeugdraad grootte jeugdraad houding gemeente t.o.v. jongerenparticipatie huidige manieren van participatie inclusiviteit jongerenparticipatie indeling participatieprocessen informereren jongeren investeer in jeugdraad inzet jeugdraad inzetten voor participatie jeugdraad betrokken bij besluitvorming jeugdraad introduceren bij jongeren jeugdraad nodig jeugdraad pakt problemen voor alle jeugd</p>
--	---

	aan jongeren actiever betrekken Jongeren als onderdeel besluitvorming jongeren betrekken bij besluitvorming jongeren betrekken bij politiek jongeren buiten jeugdraad jongeren buiten jeugdraad laten stem niet horen jongeren interesseren leden werven voor jeugdraad mogelijkheden tot participatie motivatie achter participatie motivatie burgerlid motivatie lid jeugdraad motivatie tot participatie motiveren jongeren nauw betrokken bij jongerenparticipatie nieuwe inzichten onderwerpen participatie open houding participatie participatie activiteiten jeugdraad participatie jeugdraad participatieladder participatieniveau op dit moment participatieniveau zoals het zou moeten participatiewet participeren als burgerlid representativiteit jeugdraad rol jeugdraad rol jongeren bij participatie ruimte geven aan jeugd samenwerken met jongeren samenwerking met jeugdraad schakel tussen stem jeugd en beleidsmakers social media stage succesvolle participatie heeft tijd nodig tevredenheid huidige participatiemogelijkheden tevredenheid jongeren huidige participatiemogelijkheden tijdsbesteding jongeren aan participatie toegankelijkheid participatie verantwoordelijkheid bij jongeren zelf verantwoordelijkheid jeugdraad om alle jongeren te bereiken
--	--

	<p>waardevol maken jongerenparticipatie waardevolle input jongeren</p>
<p>Invloed en effect van jongerenparticipatie op beleid (beleidsbeïnvloeding)</p>	<p>aanpassing beleid n.a.v. rapport jeugdraad actieve jeugd op een thema belang jonge mensen in gemeente beleid veranderd n.a.v. jongerenparticipatie beleid veranderd niet na participatie beleidsbeïnvloeding beleidsbeïnvloeding valt tegen beleidsmakers nemen mening jongeren in overweging beperkte mogelijkheden participatie daadwerkelijke invloed jongeren invloed jeugdraad invloed jongeren buiten de jeugdraad invloed jongeren op beleid Jongeren moeten meer invloed krijgen meer gevraagd advies meer jonge mensen bij gemeente voor succesvolle participatie mening jongeren laten horen politieke keuzes politieke keuzes slecht voor jongerenparticipatie regels hogerop resultaat motiveert tevredenheid huidige invloed verbetering besluitvorming n.a.v. jongerenparticipatie vergoeding gemeenteraadslid vergoeding vanuit overheid</p>
<p>Samenwerking en gemeentelijke responsiviteit</p>	<p>aantal adviezen jeugdraad aanwezigheid beleidsmakers activiteiten jeugdraad ander geluid binnen de raad belangrijk bij samenwerking jeugd en gemeente bereidheid tot samenwerking gemeente met jeugd bestuurscultuur beter luisteren naar jeugdraad beter luisteren naar jongeren directe schakel nodig tussen jeugd en beleidsmakers echt luisteren naar jongeren eigen tijd en middelen participatie functie burgerlid</p>

	<p>gemeente beslist zelf gemeente doet weinig moeite om jongeren te betrekken gemeentelijke responsiviteit genoeg ruimte voor alle meningen gevoel van invloed gevraagd vs. ongevraagd advies haalbaar advies iets bereiken zorgt voor meer eisen inzet gemeente om jongeren te betrekken inzet jeugdraad inzetten voor participatie Jeugdraad laat stem horen Jeugdraad laat hun stem horen jeugdraad niet representatief jongeren dragen echt wat bij jongeren meer stem geven jongeren voelen zich niet gehoord jongerenparticipatie leidt tot beter beleid jongerenparticipatie serieus genomen jongerenparticipatie verbeteren laten zien hoe interessant politiek is maatschappelijke participatie ondersteuning voor participatie vanuit gemeente raadsleden uit BoZ zelf rol als burgerlid rol ambtenaar rol gemeenteraadslid serieus nemen jongeren terugkoppeling succesvol terugkoppeling vanuit gemeente terugkoppeling zorgt voor binding veiligheidsadvies jeugdraad verantwoordelijkheid gemeente om jongeren te betrekken</p>
<p>Obstakels en uitdagingen jongerenparticipatie</p>	<p>concurrentie omliggende steden desinteresse vanuit politiek effect vergrijzing op jongerenparticipatie geen mogelijkheid tot oplossen problemen jeugd geen oplossing voor moeilijk bereikbare leeftijd geen terugkoppeling geen vaste ondersteuning vanuit gemeente geen vertrouwen landelijke politiek interesse in politiek</p>

	<p>jonge gemeenteraadsleden niet serieus genomen jongerenparticipatie wordt vergeten lastig om jongeren te betrekken matige uitvoering participatie minder aandacht voor bepaalde wijken moeilijk bereikbare leeftijd voor gemeenteraadswerk moeite met mensen laten participeren onvoldoende middelen vanuit gemeente onwetendheid jongeren oude stempel binnen gemeente problemen aankaarten terugkoppeling nodig maar ontbreekt vertrouwen in de gemeente weinig interesse in politiek</p>
--	---